

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

21. 2. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 100 ДИН. • БРОЈ 1782

ПОШТОВАНИ ПУБЛИКУМЕ,

СТИГАО ЈЕ ЦИРКУС!

Фирма

Веровати или не!

УДОБНЕ КОЧИЈЕ

БИЛЕ СУ НЕКАД ИСКЉУЧИВА ПРИВИЛЕГИЈА КРАЉЕВА И ПРИНЦЕЗА ЈЕР СЕ СМАТРАЛО ДА БИ СЕ ВИТЕЗОВИ И ПЛЕМИКИ ТОЛИКО РАЗНЕЖИЛИ ВОЗЕКИ СЕ У КОЧИЈАМА ДА ПОСЛЕ, У НЕКОМ БОЈУ, НЕ БИ БИЛИ У СТАЊУ ДА ЈАШУ.

КОРПАТИНА ЈАЈА

СРЯСЛА КАО СИЈАМСКИ БЛИЗАНЦИ, ПРОНАШАО ЈЕ АМЕРИЧКИ ТУРИСТА БРАЈАН ДИ НА ЈЕДНОЈ ПЛУЖИ КРАЈ МАНИЛЕ (ФИЛИПИНИ).

СТАРИ ЕГИПЋАНИ

ТОЛИКО СУ ЦЕНИЛИ БЕЛИ И ЦРНИ ЛУК, ДА СУ ПРЕД ЊИМ ПОЛАГАЛИ ЗАКЛЕТВЕ И ЧАК ГА СМАТРАЛИ ЗА БОЖАНСТВО.

лисица

ВЛАСНИШТВО РЕЗНОЛД КРАСТЕНА, ПРЕСЕРА ЖИВОТИЊА ИЗ ХАМБУРГА, (СР НЕМАЈКА) У ДЕЦИЗИМ КОЛИЦИМА РЕДОВНО ВОЗИ У ШЕТЊА ЈЕДНУ ГУСКУ.

© 1985 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● Швеђанин је, зове се Рокфор, а појавио се недавно у Стокхолму на избору за најлепшег миша. Овај мали глодар белог крзна са смећим шарам добио је име по чувеном француском сиру за којим напосто лудује. По лепоти убедљиво је надмашио својих осамдесет рођака, а његова власница је изја-

вила: „Не одвајам се од мог мезимца, водим га у куповину, шетњу, школу, биоскоп...”

●●● чак и Британци, свуда у свету познати као дисциплиновани поштоваоци закона, нерадо плаћају порез. Према анкети

коју је пре два месеца спровео лист „Тајмс” свака два од три испитана Енглеза у изврдавању пореских обавеза не виде ништа лоше и непоштено.

●●● многи часописи широм света напосто се такмиче који ће пронаћи највећу тикву. За сада води „тиква над тиквама”

чија је фотографија објављена у једном часопису из Утрехта у Холандији. Одгајио ју је пољопривредник Глабек из места Ијселстани, а тешка је 49 килограма и 200 грама.

●●● Питер Милингтон путује Европом у торби гуменог шиновског кенгура високог пет

метара. Он на овај начин жели да скрене пажњу на кенгуре којима због неконтролисаног лова, у њиховој домовини Аустралији, прети истребљење.

●●● не само филателисти већ и на хиљаде љубитеља певачке звезде Мајкла Цексона траже

неког ко би им писао са Девичанских острва како би се додали марке са ликом свог љубимца. Пошта са ових карибских острва, која је издала марку, очигледно има много посла.

●●● „Чајна Дејли”, кинески лист на енглеском језику, донео је вест да у области Ксинијанг живи сељак који је недавно напунио сто две године, а за свог века женио се равно 38 пута. У истом крају живе још тридесет три стогодишњака. Они су променили бар по петнаест животних сапутница.

ЈУНАЦИ

ЛУД
МОРА БИТИ
ПАМЕТАН

ВЕШТИНА ВОЖЊЕ
„ФОРМУЛЕ 1“ ЈЕ
ВЕШТИНА КОЧЕЊА.
АКО КОЧИ ПРЕРАНО,
ВОЗАЧ ГУБИ ТРКУ.
АКО КОЧИ ПРЕКАСНО
— ЖИВОТ.

ЗЕЧЈЕГ СРЦА

Јурећи брзином од преко 250 километара на сат, болид „формуле 1“ приближава се кривини. А у кривинама трка се или добија или губи. И ту више не одлучују секунди, ни десетине секунди, него стоти и хиљади делови.

Возач зна стазу напамет. Све је прорачунато. Код овог рекламног паноа, који само за тренутак улети у његово видно поље, мења се брзина, а код неког другог, само њему и сарадницима из тима познатог места, нога ће кратким, муњевитим трзајем са педале на гас нагазити кочицу...

Вештина вожње „формуле“ је вештина кочења. Ако кочи прерано, возач губи трку, ако кочи прекасно — живот. Од 1950. године до данас 28 возача „формуле“ изгубило је живот на стази. Већина због тога што је пред кривином кочила прекасно.

И, ево, муњевито се приближава тај тренутак у коме ће човек, стешњен на узаном седишту, испружених ногу и руку, у готово полулежећем ставу, везан широким појасевима који његов положај чине још неудобнијим, у комбинеzonу изнутра обложеном азбестом, који треба да га спасе у случају пожара, везан за моћну машину која урла и тресе... додирнути ту границу између победе и смрти, док ће гледаоци видети само да је возач тај и тај савладао ту и ту кривину.

Шта се у том тренутку дешава у организму возача?

Прво: сва чула су напета до крајњих граница. Очи вребају научене ознаке на стази, прате друге возаче, траже трагове кочења на стази... Уши ослушкују хуку мотора: сваки нови, необичајан шум, може да буде знак за узбуну. Нос њуши ваздух: мирис дима

упозориће возача да машина гори...

Друго, мозак прима и анализира све те информације, и као најбржи компјутер стално „избацује“ тачне и једино тачне одговоре на збир информација које га заплјускују.

Треће, мишићи на потиљку и врату напети су до крајњих граница. У кривини возачи су изложени великим убрзањима и њихово тело постаје, слично као код космонаута при лансирању, или код пилота при узлетању, три пута теже. Мишићи врата и потиљка морају да носе ту „тешку главу“. Сличном статичком напору изложени су мишићи дуж читавог кичменог стуба, мишићи карличног појаса и бутина.

А срце? Срце возача „формуле“ бије исто тако брзо и гласно као клипови

његовог осмоцилиндричног мотора. Разлика је само једна: кад мотор, пред кривином успорава, срце — убрзава. На правцу, мотор убрзава, а срце тражи мало предаха.

Недавна мерења ритма откуцаја срца код возача „формуле 1“ установила су да срце ради, пред кривинама, брже него што је то теоријски могуће!

Чука, чука, да се не обрука

Срце возача ради слично срцу уплашеног зеца.

У току трке број откуцаја је скоро стално изнад оног што научници зову „максимална теоријска фреквенција срца“. Она се израчунава тако што се од вредности 220 одузму године старости особе. Другим речима, број откуцаја срца код двадесетогодишњака

може да буде до 200 у минути (220 — 20), док код четрдесетогодишњака не би требало да износи више од 180 (220 — 40).

А ево како је радило срце Дидијеа Пиронија за време једне трке за Гран при у Монаку. Док се одмарао, просечни ритам био му је 60 откуцаја у минути. Кад је стигао на стазу, сат и по пре почетка трке, број откуцаја већ му се попео на 130. Затим се усталио на око 100 откуцаја, да би се у тренутку старта попео на 144. Убрзо после тога, достигао је 190, што је праг који не би требало да пређе, с обзиром на Пиронијеве године. Током целе трке ретко се спуштао испод те вредности. Најнижа вредност била је 177. Лекари објашњавају да се срчани ритам код Пиронија мења у зависности од конфигурације стазе. Број откуцаја расте у кривинама, где возачи трпе највеће убрзање. И поред велике брзине, срце куца спорije на деловима без кривина. Највећи број откуцаја код Пиронија (207) поклапа се са једним опасним претицањем у

борби за дванаесто место. На крају Пирони се домогао четвртог места. Зна да је то највише што може да постигне и пулс му се смањује.

Кромпир кркам, хоћу да се тркам

Док срце возача куца као побеснело, тело је у правој грозници. Мотор је близу, комбинеzon је готово херметички затворен, а на стази је врућина, па се температура возача повећава за 2 до 3°C. Уз то долази знојење које је равно знојењу маратонаца: до краја трке возач изгуби 4 до 6 литара течности. Затс није никакво чудо што многи стижу на циљ прилично дехидрирани, а понеко доспе и у болницу.

Да би избегли те проблеме, возачи морају у неколико наврата пре трке да попију течност коју ће изгубити или да пију за време вожње. Пирони је у свој „ферари“ уградио термос са минијатурном пумпом, а Кеке Розберг испод шлема има помоћни шлем натопљен водом.

Лекари кажу да ће ускоро сви возачи морати да обављају одговарајуће физичке припреме. Патрик Томбе већ, по савету лекара, спроводи један програм у коме се интензивни напори смењују са кратким паузама у којима може да поврати снагу. То му помаже да за време трке боље поврати снагу на оним деловима стазе који су лакши.

Постоји и посебни режим исхране возача: мало mesa и алкохола, много угљених хидрата у виду кромпира и сличног. То не утиче директно на резултате, али побољшава концентрацију и појачава жељу за борбом. Једном речју, повољно утиче на мозак.

А то је битно, јер „формула 1“ је спорт у коме се тражи памет.

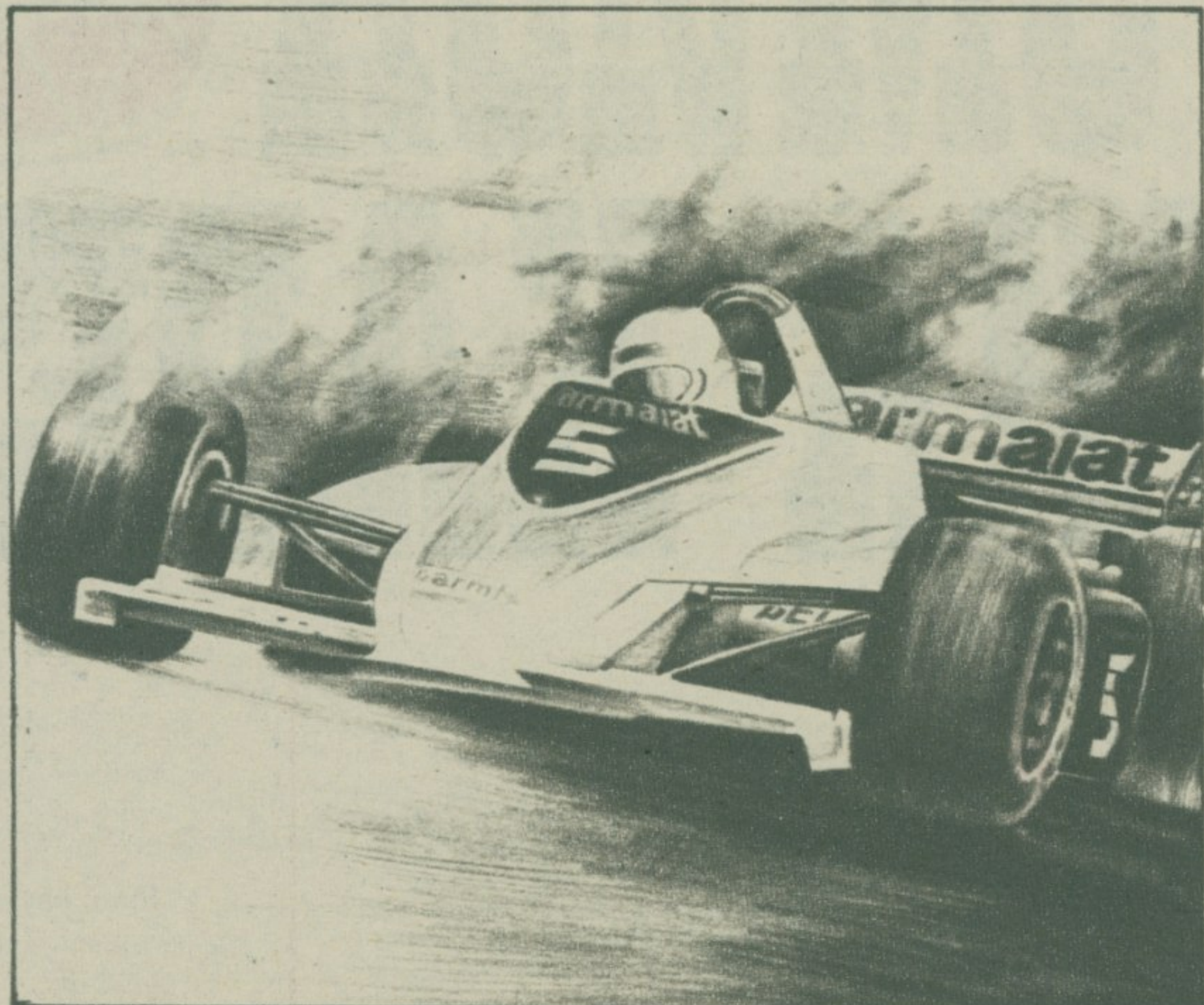
Као што је једном изјавио легендарни Ники Лауда:

— Треба бити луд па учествовати на тркама, а онда треба бити много паметан па спасити своју луду главу!

За спасавање главе потребно је мислити просечном брзином од 225 километара на сат, колико је ове године износила просечна брзина „формуле“ на такозваним „зечјим стазама“. Зечја стаза, на пример, је она брза, у Нирнбергу, насупрот оној у Монте Карлу, која је спора — стаза за корњаче.

Просечна брзина била је ове године 15 км већа него прошле. А следеће?

Приредила В. Илијин

Илустровао Ненад Милићевић

Џорџ,
један од
браће Пиндлер

Кловн Сем из „Фолл Бержера“

СТРАШНА ЗМИЈА ЏУНА КАРЕНА

**ОД ПЕТ
ДО СЕДАМ
С ПОПУСТОМ
ЗА ЂАКЕ
И ВОЈНИКЕ**

Стизали су прашњавим путевима на периферијске пољане учмалих паланака, разпињали шарену, кишом испрану шатру: слоновци и жонглери, кловнови и играчице на жици, укротитељи и мађионичари, трбухозборци и акробате... И од пет и седам, са попустом за ђаке и војнике, продавали су свој свет чуда, са мирисом струготине, размазаном шминком на тужном лицу веселог кловна-кепеша, уз фијук бича, док музика удара „туш“... И одлази у велики, бели свет, остајући у деч-

јим сновима, где чуда не трају од пет до седам, него цео живот.

— Поштовани публикуме, први пут у вашем граду, први пут у вашој земљи, први пут на Балкану, први пут у Европи, после незапамћеног успеха на гостовању у Ваљеву!

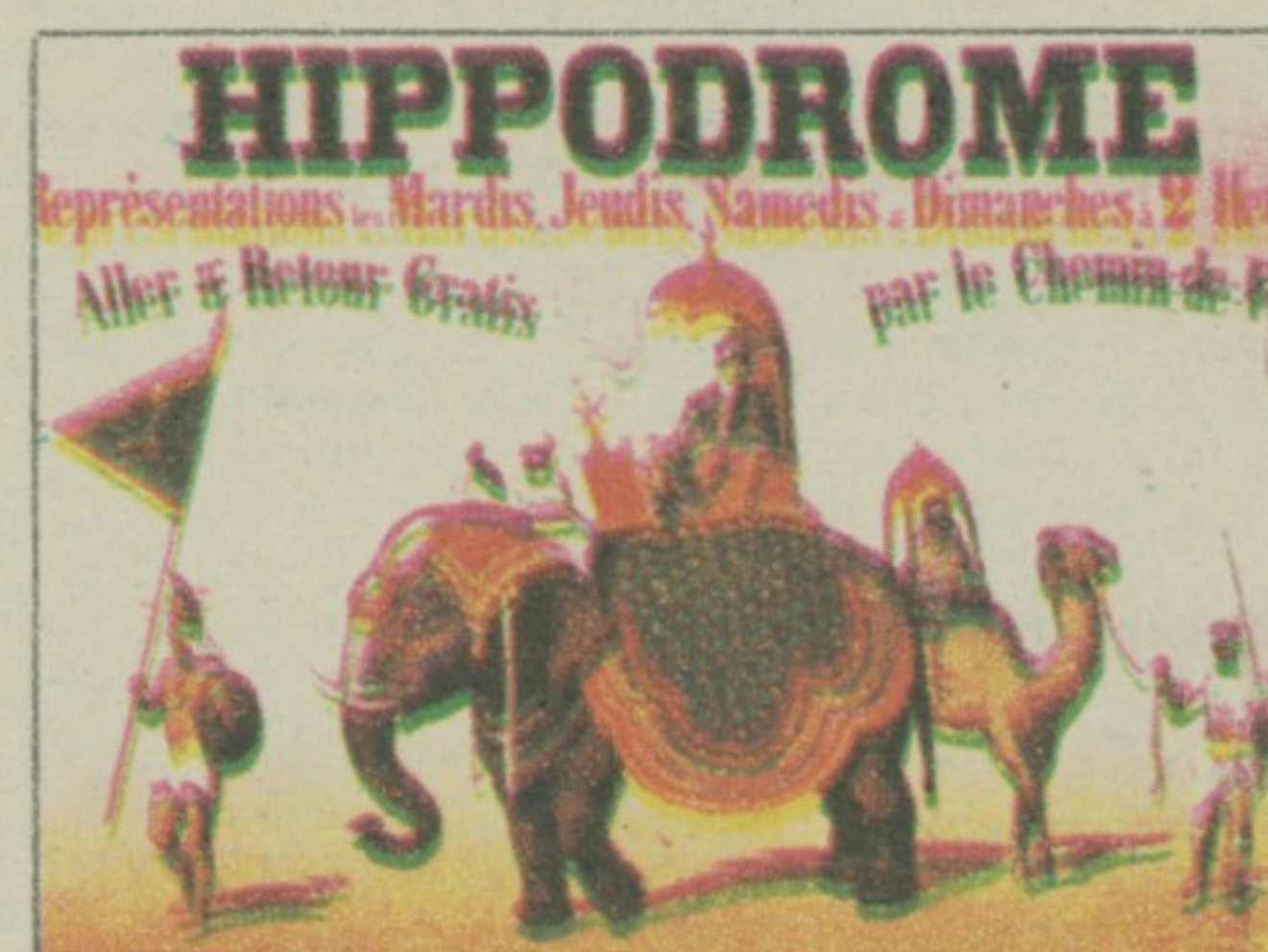
Скок преко дванаест коња

Савремени циркус, овакав каквог га познајемо, једва је нешто старији од две стотине година. Измислио га је извесни Филип Ешли,

Велики Адриен Пезон, чувени укротитељ тигрова

Породица Кастања, група чувених акробата, на једној париској литографији с краја 19. века

Војни спектакл циркуса „Хипподром“ средином 19. века

коњички подофицер и учитељ јахања, који 1768. године изнајмљује једну пољану крај Темзе, у близини вестминстерског моста, и ту приказује Лондонцима „први пут у вашем граду“, невиђену акробацију са два коња, још невиђенију акробацију са три коња, а као „мелшпајз“ – мајсторије са сабљом.

Али, народ се брзо заситио „невиђених“ акробација и Ешли доводи групу играча на ужету и акробате, а уводи и достојанствени назив за сва своја чуда – „Ешлијев краљевски амфитеатар уметности“.

У краљевском амфитеатру недостајало је мало комике и први клоун поклоник се пред „поштованим публикумом“. Његов задатак је био да пада са коња, довољно неспретно да изазива смех, и довољно спретно да не скрши врат.

И три године касније већ су промовисана прва славна циркуска имена: акробата Гросман изводио је салто назад на коња, а акробата Џејмс Лоренс био је главна атракција: изводио је скок преко дванаест коња. Програм се завршавао хајком у којој су учествовали један јелен, две лисице и 24 пса. Пси су били у сталном ангажману, а лисице и јелени водили су се књиговодствено као – потрошни материјал.

Ешли је убрзо добио конкуренцију. „Краљевски циркус“, рекламирао се тачком „највећег човека на свету“, извесног Хигса, за кога се шапутало да је у роду са руском царицом Катарином Великом.

Следећа славна епизода у историји циркуса одиграла се са друге стране океана. Пуковник Бил Коби, познатији као Буфало Бил, показивао је вештину јахања, бацања ласа, кроћења дивљих коња и – убијања Индијанаца из колта.

Лордови, коњи и „часни пуковници“

Буфало Бил био је главна звезда чувеног америчког циркуса „Барнум и Бејли“ који је стигао у Европу 1901. године, помрачивши славу свим европским продавцима чуда. Овај циркус једва је успевао да се спакује у три железничке композиције, записано је како је стигао у Париз на 67 вагона. Само за послове рекламе и пропаганде (лепљење плаката и урлања по улицама) „Барнум и Бејли“ запошљавали су двадесет људи. Директори су лично проверавали ефекте рекламе: за долазак циркуса морало се, истог дана, знати у радијусу од шездесет километара.

Захваљујући овом америчком циркусу, власник једног енглеског добио је титулу – лорда. Како се Буфало Бил представљао титулом „часни пуковник“, поменути Џорџ Сандерс сматрао је да њему припада бар титула лорда. „Лорд Џорџ“ постало је његово уметничко име, а кад је, једном приликом, под тим именом био представљен краљици лично, а она није протестовала, Сандерс је то схватио као – проглашење за племића.

Својим путујућим циркусом „лорд“ је управљао чврстом руком, све док га, у некаквој свађи, није убио један од његових потчињених. Лорд је имао тада 85 година.

„Дресирани“ сарадници и неписмени директори

Један други циркуски маг тих времена био је још дуговечнији. Антонио Франкони почео је каријеру дресуром птица, а тачке са дресуром коња приказивао је до своје смрти, која га је задесила у 99 година. Имао је синове Лорана и Хенрија, који су наставили његово дело, и унука Виктора који је наставио њихово дело... Породица Франкони дуго година била је једна од најпознатијих „циркуских династија“. Последњи изданак ове славне лозе циркузаната руководио је париским „Зимским циркусом“ све до 1907. године.

Другу, нешто мање познату династију, утемељио је Немац Ернст Ренц. Изводио је готово све циркуске вештине, па кад је купио циркусе у Хамбургу, Берлину, Бреслави и Бечу, повукао се из арене. Остала је легенда о човеку који је могао да носи шест људи на леђима, а преко груди ломно штапове, два палца дебеле. Те херкуловске груди сад су биле укалупљене у фрак, а ливрејисани лакеји сачекивали су „његово господство“ кад би обилазио штале у којима је имао 250 однегованих циркуских коња свих врста. За њега је радио најславније дресер свих времена Алберт Шуман који је изводио тачку са шездесет коња одједном.

Господин Рено, нека и то овде буде речено, успео је да буде највећи циркуски магнат свих времена, али није успео да научи да чита и пише. Имао је за то, како су тврдили зловни завидљивци, „дресиране сараднике“.

Циркус је мртав, живела телевизија

Теоретичари циркуса данас тврде како циркус достојанствено умире, али да је циркусантима будућност обезбеђена. Уместо под шатром, наступаће на телевизији.

Остаће само старе плакате са ликовима клонова: радост осмеха на напаћеном лицу. Јер, нико никад није разумео једног кловна.

Чак ни други клоун – рекао је Гинтер Грас – не разумје кловна.

– Цуна Карена, страшна змија, удав змија! Шест метара од главе до репа. Шест и десет од репа до главе! Седам дана једе – да! Седам дана једе – не!

Циркуси ипак и даље долазе и одлазе.

И остају у дечјим сновима.

ИЗА ФОРМУЛЕ As_2O_3 КРИЈЕ СЕ

НАЈПОПУ

Чак и када нас не трују, свако од нас у организму има извесну количину арсеника. За особу тешку седамдесет килограма та доза износи 10 милиграма. Наш природни заштитник је јетра која из крви непрекидно издваја арсеник и претвара га у киселину, коју после избацујемо путем урина.

Арсеника има у нашој околини: у земљи, природним изворима минералне воде и у мору где његова концентрација износи 24 милиграма на литар. Извесна количина арсеника налази се и у свему што једемо. У овоме предњачи „морска“ храна: остриге, дагње и неке врсте рачића.

Мало је вероватно да они који је навелико пију то знају, али чувена француска минерална вода „Виши“ највероватније дугује своја ојеклујућа својства чињеници да у сваком литру садржи 2 милиграма натријум арсената.

Још је отац медицине Хипократ (460–377. пре наше ере) знао за лековита својства арсенове руде реалгара коју је употребљавао као мелем за ране. Од Хипократа до данашњих дана, лекари су користили арсеник за лечење кожних болести, реуматизма, артритиса, астме, маларије, туберкулозе и шећерне болести.

Медицина на страну, арсеник је ипак, пре и изнад свега – изузетно јак отров. Најмања до сада утврђена доза од које је умро неки човек износила је 130 милиграма. Забележено је и убиство помоћу две дозе од по 100 милиграма дате у размаку од неколико дана. Количина од 200 до 250 милиграма гарантовано убија сваког.

Отров за муве и људе

Први симптом који се јавља када здрава особа у организам унесе око 100 милиграма арсеника је повраћање. Оно може да наступи већ петнаест минута пошто је отров попијен, најкасније за дванаест сати и то у зависности од количине хране која се налазила у стомаку у тренутку узимања арсеника. Присуство хране одлаже асимилацију отрова, па повраћање, на жалост, обично почиње прекасно по жртву.

У другој фази организам почиње да се брани дијарејом која се обично јавља после дванаест сати и траје до потпуне исцрпљености. При том је најопаснији арсеник који је ушао у

крв и мада је јетра веома ефикасна у томе, потребна су јој најмање два дана да га из организма одстрани.

Смрт наступа у року од тридесет и шест сати, мада су неки јадници издржали и по деведесет шест сати страшних мука. Уколико жртва умре брзо, у јетри се задржава велика количина арсеника. Што дуже издржи, то је издајничко присуство арсеника у јетри мање, а шансе да се убица извуче некажњен веће.

Муж госпође Флоренс Мејбрик живео је три дана тако да је ниво арсеника у његовој крви био прилично низак, али не и довољно мали да 1889. године промакне оку судских лекара. Трагови арсеника пронађени су у његовим лековима и на посуди коју

Средство за тамањење мува показало се као идеално средство за тамањење људи

АРСЕНИК ИЛИ

Не дугује арсеник своју мрачну славу томе што је заиста најмоћнији отров за који су људи икада знали, него чињеници да у доба када су га навелико користили није било начина да се у телу жртве открије његов траг. Дода ли се томе да је релативно мала количина, мање од четвртине грама, обављала посао; да су симптоми тровања арсеником слични симптомима неких болести и, најзад, да га је уз мало злочиначке храбрости било сразмерно лако потурити жртви – јасно је зашто је арсеник вековима важио за савршен отров.

је Флоренс користила за справљање хране болеснику. Суд је Флоренс Мејбрик прогласио кривом, али је смртна пресуда преиначена у робију због сумње да је количина отрова пронађена у телу господина Мејбрика била довољна да га убије.

Тровачима се мора признати да су знали да изаберу најефикасније средство за убиство. Листом су употребљавали арсентриоксид, такозвани бели арсеник. Осим што је готово безукусан, бели арсеник поседује више него згодну особину да у свега сто милилитара хладне воде, отприлике у кафеној кашици, може да се раствори 1.800 милиграма овог отрова. Уз то иста количина топле воде раствара двоструко већу дозу. Тровачима загревање воде, по правилу, није тешко падало.

Мада је тровање на кафене кашичице било несумњиво најпопуларније, у овој мрачној работи ни улога трака за тамањење мува није за потцењивање. У прошлом веку домаћице су могле да се отарасе мува на два начина: помоћу лепљивих висећих трака или помоћу папирнатих трака које су држале у посудима са водом. Муве су се у другом случају тровале када окусе затровану течност.

За прављење ове друге врсте трака употребљавале су се изузетно отровне

ЛАРНИЈИ ОТРОВ У ИСТОРИЈИ

соли арсенитне киселине којима су произвођачи као мамац додавали шећер. Предострожности ради, траке су садржавале супстанцу која је води давала смеђу боју како би се отклонила могућност случајног тровања.

Они који су тровали намерно, потапали су арсенитне траке у воду и за неколико сати добијали отровни раствор боје чаја. Како је само једна трака садржавала од 150 до 400 милиграма отровних соли, средство за тамањење мува било је уједно и изврсно средство за тамањење људи. Под условом да им се оно потури неопажено. Јак чај, кафа или коњак обично су представљали решење за овај мали технички проблем.

Наследнички прашак

Као што је и ред, од арсеника су прво настрадале краљевске, папске и царске главе. Пук је морао мало да причека да би и сам почео навелико да се трује. Први забележен слу-

Суд је **Флоренс Мејбрик** прогласио кривом али је смртна пресуда преиначена у робију због сумње да је количина арсеника пронађена у телу господина **Мејбрика** била довољна да га убије

тиле тако често и тако спретно да су у неку руку имале пуно право да му у свом језику кумују: cantrel-la. Не може се поуздано рећи колики је удео „кантреле“ у устоличењу Родрига Борције за папу Александра VI али зато постоји основана сумња да је вероватно најпорочнији папа у историји. Ватикана 1503. године на крају и сам стра-

Италије као козметичко средство под називом „Тофанина водича“ и због свог благотворног дејства био веома омиљен међу ондашњим дамама. Нема сумње да је „водича“ заиста и била благотворна када је количина арсеника у њој била нешкодљива. Ствар је у томе што се Тофана козметиком бавила само узгредно, а справља-

на. Ухапшена је 1709. године и задављена још у затвору. Највероватније уз благослов власти.

У то доба у Француској се Тофаниним занатом бавила Катрин Монвоазан, звана Ла Воазан. Францускиња се извештила у справљању праха од арсентриоксида и биљних отрова, познатијег као *rouge de succession* (наследнички прашак). Кажу да је баш захваљујући њему завидан број наследника до имања и титула долазио знатно пре времена.

Мада ни у претходним вековима није имао лошу прођу, у деветнаестом је арсеник просто харао. И даље се тровало намерно, али су сада жртве почеле да падају и сасвим случајно.

Пре сто година је, рецимо, у моду ушла такозвана Шелеова зелена боја за малање која је, истина, доиста била врло декоративна, али је у себи имала и нездраву дозу бакарног арсеника. Осим што је у најмању руку нарушила здравље многим, могуће је да је баш она узрок смрти Наполеона Бонапарте на Светој Јелени 1821. године.

Неутронском анализом утврђено је да је ниво арсеника у Наполеоновој коси тринаест пута виши од нормалног. Цар је на Све-

тој Јелени провео шест година и за то време су се и он и његова послуга често жалили на лоше здравље сваљујући при том кривицу на вечиту влагу куће у којој су били смештени. Може се рећи да су у неку руку били у праву, јер се од влаге стварала буђ, а буђ је из зелено обојених тапета лако могла да ослободи арсеник у виду гасовитог триметиларсена.

Исту лепу и отровну зелену боју користили су и посластичари за украшавање колача што је пролазило без тежих последица све до 1848. године када је после једног банкета у Лондону неколико званица однело кућама лепе декорације од којих су се по- тровали.

Друго масовно тровање арсеником одиграло се десет година касније, новембра 1858. године у Бредфорду, када се преко две стотине људи озбиљно разболело од пеперминт бомбона у које је, уместо праха калцијум сулфата, произвођач грешком додао арсентриоксид. У неким бомбонама пронађено је хиљаду милиграма арсентриоксида што представља дозу четири пута већу од смртоносне. Два дечака умрла су четири сата након што су појела бомбоне. Током следеће недеље подлегло је још осамнаесторо људи.

Вероватно највеће масовно тровање арсеником догодило се 1901. године у Манчестеру. Отров се овога пута, грешком у процесу производње, нашао у пиву. Умрло је седамдесеторо људи.

У међувремену се тровало и „на мало“, а последњи судски случај забележен је 1958. године када је амерички поручник са службом у Великој Британији, Маркус Меримонт, отровао своју жену Мери. Како је жена до тада била одличног здравља, извршена је обдукција и у ткиву покојнице откривен арсеник.

Некада се у судској експертизи користила такозвана Маршова проба која је омогућавала да се у телу убијеног утврди присуство од свега једног микрограма арсеника. Неутронском анализом која се данас примењује могуће је открити неупоредиво мање количине арсеника у ткиву, али је у последњих двадесетак година, срећом, ретко било потребе да се она користи у судској медицини.

Тровање арсеником више није идеално убиство.

Мина Илић

ЧАЈ ЗА РАЈ

чај тровања арсеником догодио се 1384. године и на срећу француског краља Шарла VI завршио је неуспехом. Шарл се мало напатио, али је главу извукао.

Много мање среће има-

дао од отрова који је тако често потурао другима.

У поређењу с неким каснијим тровачима и тровачицама Борције су били аматери. По неким проценама Сицилијанка Тофана послала је на онај свет нај-

њем водиче са смртоном дозом арсеника далеко озбиљније. Посао је ишао тако добро да је у Напуљу организовала тајну мрежу растурача своје водиче која је успешно деловала преко педесет годи-

Ако је претпоставка тачна, Наполеон Бонапарта доживео је неславан крај: убили су га тапети у спаваћој соби куће на Светој Јелени

ле су непребројане жртве чувене италијанске племићке породице Борција. Борције су арсеник корис-

мање пет стотина душа, укључујући и две папске. Напитак који је она справљала продавао се широм

ОТРОВНА СВАКОДНЕВИЦА

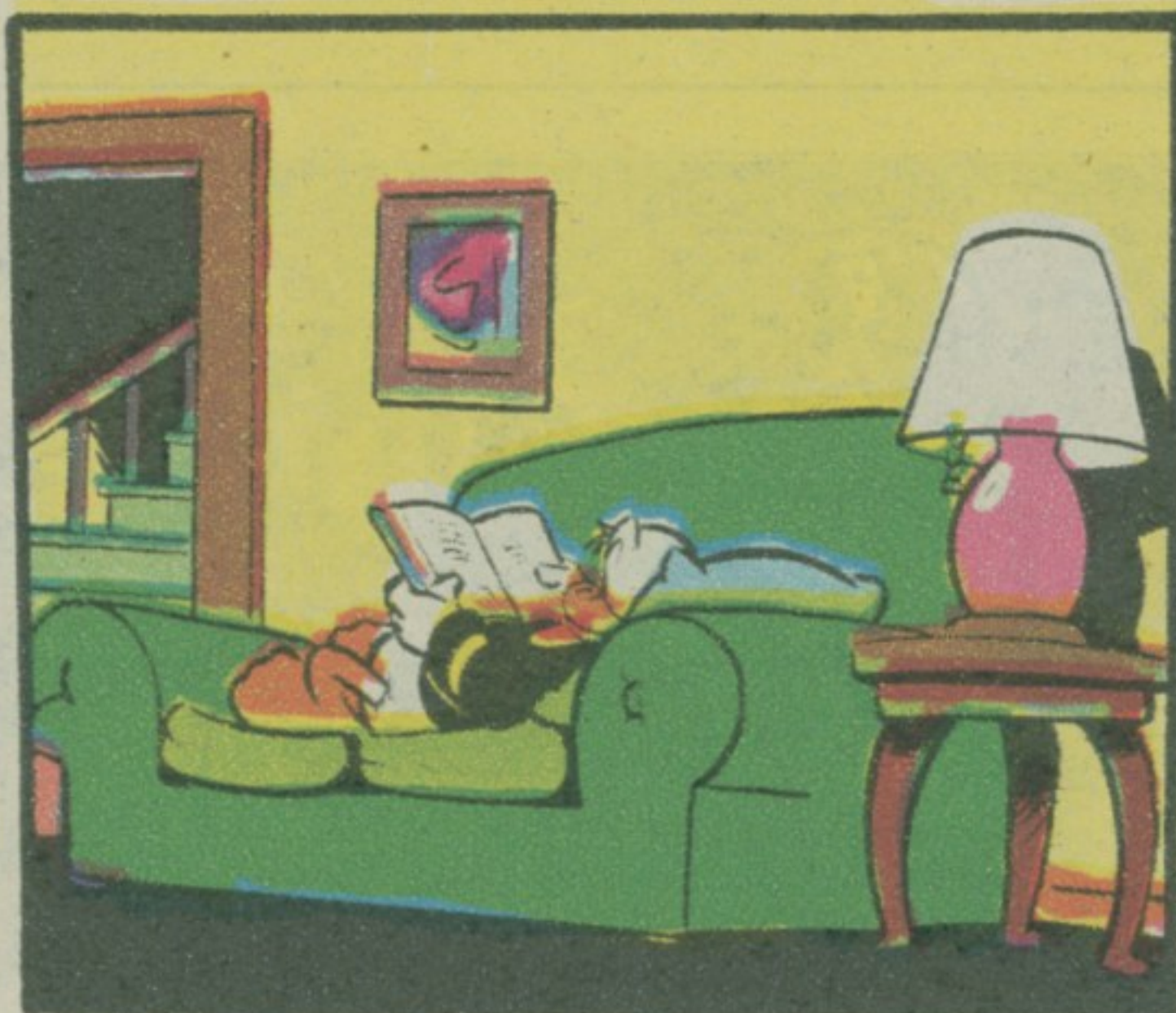
Ако од шољице јаког чаја и кафе више и не морамо претерано да страхујемо, арсеник би, не будемо ли опрезни, данас могао да нам дође главе на други начин: из дана у дан све га је више у стварима које нас окружују. Има га у многим нарочитим врстама стакла које се сада производе. У електронској индустрији користи се у производњи ласера, соларних ћелија, светлосних диода. Неке његове соли још се у САД употребљавају као пестициди, у дрвној индустрији све чешће улази у састав средстава за конзервирање дрвета.

Разлога за панику, тврди се, ипак нема. Свауда где се у процесу производње јавља арсеник, примењују се строге мере предострожности, пре свега редовне неутронске анализе.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

УЧЕНИЦИ ОСНОВНИХ
И СРЕДЊИХ ШКОЛА

ЛИКОВНИ ПЕДАГОЗИ
И УЧИТЕЉИ

ЧИТАОЦИ „ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА“

ВЕЛИКИ ЛИКОВНИ КОНКУРС

МОЈА МАРКА НА ТВОМ ПИСМУ

ПРЕМА НАЈБОЉЕМ РАДУ ШТАМПАЋЕ СЕ ЈУГОСЛОВЕНСКА ДЕЧЈА
МАРКА ЗА 1986. ГОДИНУ. ТРИ ЦРТЕЖА ОДВЕШЋЕ ЊИХОВЕ АУТОРЕ
НА ПУТ У ИНОСТРАНСТВО. СПЕЦИЈАЛНЕ НАГРАДЕ ЗА ШКОЛЕ.

Из прошлог броја сте сазнали какав вас задатак очекује. Ако вам не недостаје идеја, онда урадите цртеж и сачекајте крај конкурса.

СПЕЦИЈАЛНА ПРВА НАГРАДА

Ова награда припашће аутору према чијем ће се раду штампати ДЕЧЈА

МАРКА за 1986. годину. Њему ће, поред хонора-ра, припасти и: путовање у иностранство са наставником или родитељем, златна медаља, петогодишњи комплет марака у класеру и каталог „Југомарке“ за 1987. годину.

Шта добијају аутори остале две ПРВЕ награде читајте у идућем броју.

НАГРАДЕ ЗА ШКОЛЕ

Одељења или ликовне секције које на конкурс пошаљу највећи број квалитетних радова, поред појединачних награда, мо-

Једна од награда је и пут у Париз. Пружа вам се прилика да на ово занимљиво путовање поведете и свог наставника или родитеља

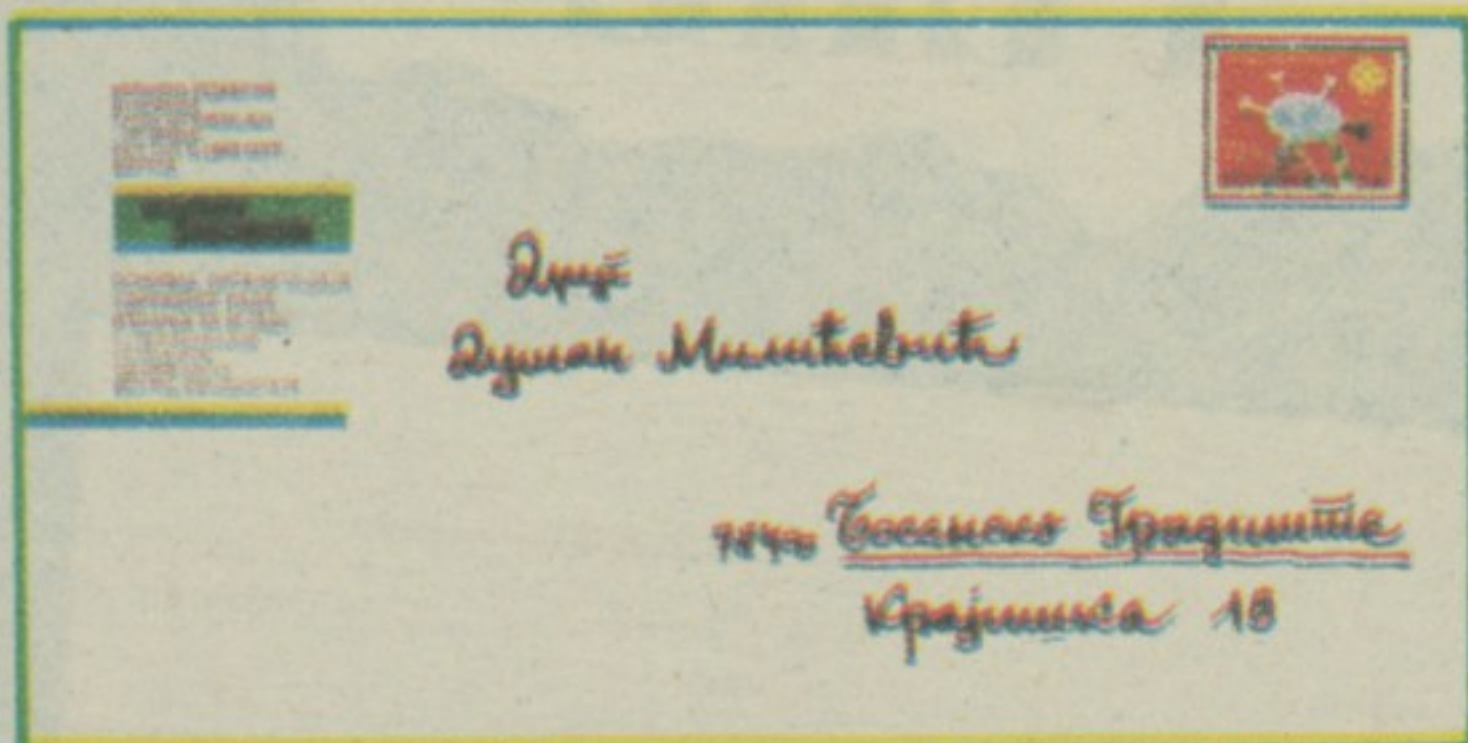
гу својим школама да донесу једну од три вредне награде: ДИЈАПРОЈЕКТОР, ГРАФИЧКУ ПРЕСУ С ПРИБОРОМ И ШТАФЕЛАЈЕ ЗА ЛИКОВНИ КАБИНЕТ.

ВАЖНА НАПОМЕНА! ЗА ГРУПНО УЧЕШЋЕ – ОДЕЉЕЊА И ЛИКОВНЕ СЕКЦИЈЕ важе иста правила као и за појединце. Значи, сваки учесник конкурса треба да сакупи сва четири купона – 1, 2, 3 и 4.

Како ћете слати радове објавићемо у „Забавнику“ који излази 7. МАРТА.

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ОСТАЛЕ НАГРАДЕ, КУПОН БОРЈ 3 И ЈЕДНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ.

ЈЕДНА МАРКА, ЈЕДНА ПРИЧА

КАД ЈЕ ЈУГОСЛАВИЈА БИЛА ДФЈ

**ЈУГОСЛАВИЈА ЈЕ ВЕЋ БИЛА
И ФЕДЕРАТИВНА, И
НАРОДНА, АЛИ СЕ НА
НЕКИМ МАРКАМА ЈОШ
ПОЈАВЉИВАО ЊЕН СТАРИ
НАЗИВ: „ДЕМОКРАТСКА
ФЕДЕРАТИВНА
ЈУГОСЛАВИЈА.“**

Сликари Ђорђе Андрејевић Кун покушао је у Дрвару 1943. године да направи поштанску марку, чији је натпис „Југославија“ требало симболички да покаже свету како на карти распарчана земља још живи у срцима људи. Операција „Коњички скок“ омела је објављивање ове марке прављене у духу АВНОЈ-а. Немачке бомбе разориле су већ припремљени дрворез, а Поштански музеј у Београду поседује један једини сачуван цртеж те неостварене марке.

Годину дана касније Државна маркарница Југославије у Београду штампала је прву серију марака нове Југославије. Нацрт је урадио – Ђорђе Андрејевић Кун.

Ако није успео његов први покушај да се цртеж партизана са пушком у једној, а развијеном заставом у другој руци, нађе у горњем десном углу поштанских коверата, успело му је то, непуних годину дана касније, са фотомонтажом на којој је лик шефа нове државе, Јосипа Броза Тита, у маршалској униформи.

На тим маркама, које су се појавиле 21. фебруара 1945. године, стоји натпис „Демократска Федеративна Југославија“, што је тада био званичан назив тек ослобођене земље.

Назив државе био је у три реда штампан ћирилицом, у самој мар-

ки, а једноредно, латиницом, при дну марке. Очигледно, на равноправност писама тада још нисмо били претерано осетљиви.

Серија је имала четири вредности, исказане у старим, окупацијским динарима. Марке од пет динара биле су тамнозелене, од десет – ружичастоцрвене, од 25 тамнољубичасте и од 30 тамноплаве. Биле су у употреби до 31. јула 1945.

У међувремену, дошло је до промене курса динара. Била је то прва послератна инфлација. Окупацијски динари мењани су у односу 1:20, па је 15. маја издата нова серија од седам марака са промењеним динарским вреднос-

тима, према старим Куновим цртежима. Ове марке важиле су до краја 1945. године.

Али, назив „ДФЈ“ је и даље стајао на маркама.

После избора, на које је народ изашао са паролом „Нећемо краља, хоћемо Тита, народ се пита!“, сазвана је Уставотворна скупштина и у част тог догађаја изашла је серија пригодних марака, од два наест вредности, као и два спомен-блока у пару. Биле су то последње марке са натписом „Демократска Федеративна Југославија“.

Истина, ДФЈ ће се задржати на неким маркама и у току 1946. године, јер су нове марке у то време биле прављене једноставним притискивањем нових вредности на раније направљене серије.

Поводом Дана победе, 9. маја 1946. у продаји су биле пригодне марке у серији од три вредности, на којима се, ћирилицом и латинично, појављује назив „Југославија“.

Федеративна Народна Република Југославија, сачекала је да се њен пуни назив појави на маркама издатим 8. децембра, када се у Београду одржао Словенски конгрес, па су тим поводом изашле марке са називом „ФНР Југославија“.

По нацрту и
фото-монтажи
Ђорђе
Андрејевића-Ку-
на Државна
маркарница је
21. фебруара
1945. штампала
марку са ликом
Маршала Тита.

НАШ РЕПОРТЕР
У МЕСТУ ГДЕ СЕ
ЗАБАВНИК МАЛО КУПУЈЕ

ГРАД НА РЕЦИ, А БЕЗ РЕКЕ

БРЧКО ЈЕ ДОБИЛО ИМЕ
ПО БРЧКАЊУ.
МЕЂУТИМ, ПОЗНАТЕ СУ
ЈОШ ДВЕ ИСТИНЕ:
МНОГИ БРЧАЦИ СУ
БРКАТИ, А КРОЗ ОВО
ЛЕПО МЕСТО ПРОТИЧЕ
И РЕКА БРКА.

У певачкој географији Југославије, Брчко заузима важно место. Овде је рођена – Лепа Брене.

Али, Брчко је у певачки фолклор новијих времена ушло другачијим стиховима:

„Брчко – Бановићи, то је наша мета,

изградити пругу још овога лета!”

Кад човек каже „Брчко”, некако у мислима одмах дода – Бановићи, а кад дође у град на Сави изненади се: нема ничега што би подсећало на подвиг 62 хиљаде омладинаца, који су за 6 месеци изградили 88 километара пруге, голим рукама, уз паролу: „Ми градимо пругу, пруга гради нас.”

Таква су времена: један новинар прославио се тиме што је постао вереник националне Брене, и док народи и народности помно прате како ће се развијати ова љубавна прича, мало ко има времена да се сети омладинке Милке са Кордуна, која није имала „дуге ноге за играње”, али је зато могла за један сат да извезе на настип 100 колиџа земље, и тако поставе недостижна за мушке, ударничке, жуљевите руке.

Брчко је нов град, некадашње касабје више нема, улице и фасаде овог града са Саве могле би се мирно пренети на било коју другу реку, и човек тешко може да нађе нешто што би Брчком дало посебан печат. Изгледа да су то – продавнице. Њихов број и данас подсећа да је Брчко некада, не тако давно, било град трговаца и дућана. И престоница југословенске трговине сувим шљивама, на основу које смо, пре рата, имали позитиван трговински биланс са САД.

Прогутај миша да нас не обрука

Трговачки дух задржао се до данас а што се шљива тиче њих – нема. Време бројних фабриџа у којима су се шљиве сортирале, прерађивале и паковале за тамо неки бели свет заувек је нестало. Остале су само анегдоте. Једна од њих прича како је познати брчански трговац праћен аустријским колегама ушао у складиште да покаже робу. Само што га кап није погодила кад је у једној гајбици међу модрим плодовима угледао румену њушкицу тек окоћеног мишића. Да избегне бруку и спасе углед, поменути трговац је муњевито зграбио несрећног миша и стрпао га у уста!

Памти се, исто тако, како је један други богати и угледни трговац, дознавши да му је потопље-

на читава „флота” дереглија којом су шљиве превожене низ Саву а у коју је уложио читав капитал, умро. Препукло му срце од јада.

Срећом, ови данашњи трговци су отпорнији: то што се у граду шљива продају шљиве из неког другог града, њих не једи.

Да је Брчко град на Сави, то смо већ рекли. Захваљујући реци је настао и растао. Најпре као насеље око ске. Затим као село довољно велико да се спомене у

хроникама прве половине 16. века. Два столећа касније Турци су, схвативши сав значај географског положаја Брчког, довели из Македоније 15 цинцарских породица. Ово се показало као мудар потез: Цинцари су се дали на посао, тачније на тровину, и све је пошло као по лоју. Место сплавара, мостација и дербенџија (чувара граничних прелаза) почело је да стиче име.

Већ 1716. године Брчко има два хамама са чим се нису могли подичити ни неки већи и много

старији градови. Зна се да су се налазили на обали речице Брке из које су и узимали воду. Послугу хамама чинили су вратари, гардеробери, масери, конобари, ложачи и хамамџија. Он је, једини, за свој посао примао плату. Остали су радили за бакшиш.

Средином 17. века у Брчком је било 150 турских кућа и 3 џамије. Пред крај прошлог има их већ 1.000. Оријенталног стила са авлијама поплочаним облацима камена или циглама које су се редовно прале, чак и рибале. Упр-

кос томе што град, будући нински, није имао ни водовод ни потпуну канализацију. А то га је скупо коштало: не због тога што се на ред за воду дуго чекало, него што су њиме често харале епидемије маларије, колере, трбушног тифуса. Највеће епидемије колере биле су 1913. и 1914. године – није било куће поред Брке коју није завела у црно.

Данас, Брчко може да се похвали да спада у ретке градове у земљи који не кубуре с водом. Изграђен је нови водовод, канализација. Брчаци не морају да чекају поноћ да би се купали. Али, још се нису оканули старе навике: да по воду за пиће иду на чесму.

Тунелом до реке

Сава је код Брчког, толико загађена да се не препоручује купање. И тако град на реци заправо нема реку. Градска плажа не постоји, поодавно. А на њу се некада слегао цео град. Осим, разуме се, жена којима је вера збрањивала да се разголићене појављују пред мушкарцима. Али, то не значи да и оне нису могле да се спасу врућина. За њих су, својеремено, копани специјални тунели којима се из дворишта стиизадо директно на воду. Тако је

ло. Све набавке обављали су мушкарци. Жене су седеле код куће и евентуално одлазиле у комшилук али никако пре него што би се најавиле. А ако је баш некој запело да завири у какву радњу, морала је да до центра дође заобилазним путем, преко женске ћуприје. Мушка нога преко ње није прелазила. Женске ћуприје, сведока за нас потпуно неприхватљивих правила понашања, више нема. За њом не жале ништа мање него за Савом, оном некадашњом, захваљујући којој су Брчаци готово традиционално окренути спортовима на води. Да поменемо само кајак на мирним водама и Исака Гашија, кајакаша у којем многи виде достојну замену Љубеку.

Будући да Брчаци не могу да се помире с тим да реку имају а да немају где да се купају, расписали су самодопринос из којег ће издвојити и средства за изградњу спортског комплекса са четири базена. Тако ће пливачки клуб, основан одмах после рата, поново почети да ради.

Тек што је формирана нова држава, у Брчком су дошли на идеју да оснују пливачки клуб. Одржан је састанак, заинтересоване жабје, пуноглавци па и нека пијавица. Месец-два после

претварања баре у „базен“ клуб је одлучио да организује такмичење. Разаслао је позиве али му се није одазвао нико осим екипе гарнизона из Новог Сада. Надамоћно су победили. Био је то први у низу спортских успеха Брчака.

А данас, Брчко је вероватно други град у Југославији по броју клубова. Фудбалских. Становника има око 40.000 а клубова 36.

Пелагићева реформа школства

Брчко је не само град љубитеља спорта већ и школа: осмогдишњих је 13 или 14. Има и три средњошколска центра, па и један факултет. Економски. То, ваљда, опет због традиције. Наиме, још 1885. године Брчко је добило трговачку академију.

Прва српска школа прорадила је, по неким изворима, 1839. године. Један од њених учитеља био је и Васа Пелагић, чијим је залагањем основан школски фонд (институција за помоћ сиромашним ђацима), читаоница, женски разред и основан школски одбор. У складу са својим идејама, Пелагић се потрудио да из употребе избаци часловац, мјесловац, и псалтир и тиме се, јасно, грдно замерио

се зна да је после њега за учитеља постављен Јефта Раденковић, човек без икакве школе.

Поред српских, постојале су и муслиманске и јеврејске школе. Све њих посетио је 1870. године босански валија и том приликом обећао да ће учитељима повећати плате из „народне касе“ и послати неопходне књиге.

Осим обичних и трговачких школа, Брчко је доста рано добило и школу милосрдних сестара. А три године касније, 1. октобра 1898. године основано је прво забавиште у Босни и Херцеговини. Брчацима (при том мислимо на мушкарце) то није било нимало по вољи, јер су веровали да то иде „у корист женама да могу више да мангулишу“.

Још 1919. године у овом граду прихваћене су у делу радништва комунистичке идеје па је организовано више штрајкова. Први организован 1920. донео је радницима етиважа и циглане скраћено радно време и повећање надница. Партијска ћелија успела је доста дуго да се одржи и да касније, кад је устанак већ избио да значајан допринос борби за слободу.

Други светски рат донео је много страдања Брчацима. Јев-

опасност од радозналих погледа избегнута: тим пре што се за купање, увек у пратњи душебрижних нена, ишло искључиво – ноћу.

Чаршија је у та времена била нешто што пристојном женском чељадету никако није доликова-

вани су се окупили, основали клуб, назвали га „Сава“ и онда почели да размишљају где ће одржавати такмичења. Сава, будући да је река, није долазила у обзир. Онда се неко досетио старе циглане и баре покрај ње. Будућим пливачима нису много

црквеним властима. Осим тога, својим слободоумљем ласио се и новосадским ноћ клубма што је био разлог да га оптуже да од Брчког хоће да направи центар панславизма и тако га отпусти. Од колике је то користи било ђацима није тешко просудити ако

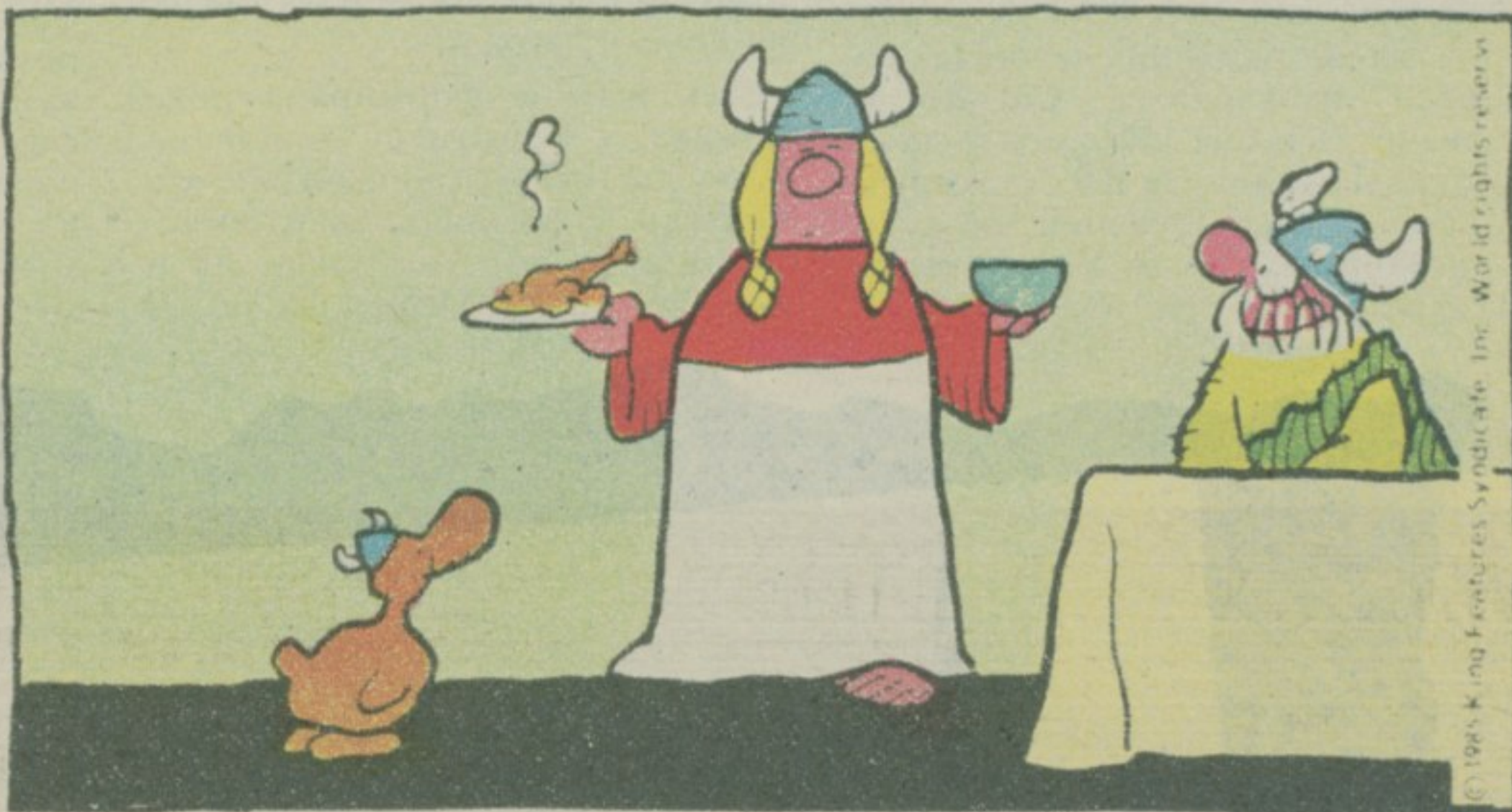
реји који су живели у њему, деца, жене, мушкарци, једноставно су сви одведени на мост преко Саве, убијани маљем и бацани у реку. За два месеца 1941. године страдало је 800 људи а Брчко је у то време имало само 7.000 становника.

Олга Вукадиновић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

АПЋИХА!

НАЗДРАВЉЕ!

СТАРИ ЛЕК: ПОЉУБИТЕ МИША

АКО СЕ ЛЕЧИ,
КИЈАВИЦА ТРАЈЕ
НЕДЕЉУ ДАНА.
АКО СЕ НЕ ЛЕЧИ –
СЕДАМ ДАНА.
ЧЕШЋЕ СЕ
ПРЕНОСИ
ЗДРАВЉЕЊЕМ,
НЕГО ЉУБЉЕЊЕМ.
МАЈКЕ
ОБОЛЕВАЈУ
ЧЕШЋЕ ОД ОЧЕВА.
СКЛОНИ
АЛКОХОЛУ
ЛЕЧЕ ЈЕ РАКИЈОМ,
СКЛОНИ ХРАНИ –
БЕЛИМ ЛУКОМ,
А ЈЕДАН ЛЕКАР ПРОБАО
ЈЕ – ЕЛЕКТРОШОКОВИМА.

ШТА МОРАТЕ ДА ЗНАТЕ

● Ако је кијавица јака, останите у кревету, пијте што више течности и одмарајте се. Пилећа супа изврсно прија – пара ће вам олакшати непријатан осећај у глави.

● Иако не лече кијавицу, сирупи и пилуле против кашља и главобоље могу да вам ублаже опште стање.

● Ако кијавица потраје дуже, вероватно сте зарадили грип или нешто још непријатније.

● Посебно обратите пажњу на грозницу. Она је увек предзнак грипозног стања. У сваком случају, код кијавице се она не појављује или се јавља веома ретко. Ако грозница потраје три дана, могло би да се ради о запљењу плућа или синуса и морате позвати лекара.

Сваке године иста ствар: ако већ нисте имали кијавицу, будите сигурни да без ње нећете проћи. Откако је света и века она је наш стални пратилац. Није тешка болест али се тешко подноси.

Некада се веровало да је шмркање и несносно пецкање у носу и очима у ствари последица одређених поремећаја у мозгу. О кијавици се, дакле, ништа и није знало, па је такво било и лечење. Хипократ

оних који препоручују да се легне у кревет и суне у грло неко жестоко пиће. Резултат ће се, кажу, показати већ сутрадан, али само уколико се „терапија“ не прекида све док околни предмети, у вашим очима, не добију двојнике. (Ми то нисмо проверавали, немојте ни ви!)

Из сваке ћелије – 1000 нових непријатеља

Тек у новије време откривено је шта се заиста догађа кад кијавица крене. Ради се, наиме, о једној посебној врсти вирусне инфекције која напада веома осетљиве ћелије слузокоже носа и ждрела. При том човек не осећа баш никакве промене... У тренутку кад његов организам почне да се брани, закључује да „нешто није у реду“. А кад организам коначно предахне, буде му најтеже и осећа се најбедније.

У нормалним условима мембране у носу и ждрелу производе слој слузи који задржава прашину и вирусе. Милиони готово невидљивих длачица, у сталном покрету, померају слуз из носа у правцу ждрела, да бисмо је затим избацили или, несвесно, прогутали, што је најчешћи случај. Кад добијемо кијавицу, значи да су вируси пробили заштитну препреку и доспели до живих ћелија које се налазе испод ње. Њихов протеински омотач може да се приљуби само уз ћелије чија је површина по хемијском саставу слична, као у овом случају. Убригавају своју генетску масу у ћелије и буквално их натерују да раде за њих – да производе нове вирусе. Из једне ћелије се тако створи и по 1000 нових непријатеља који одмах јуришају на друге здраве ћелије.

Наше тело, међутим, није беспомоћно... Пре него што угине, нападнута ћелија испушта протеин у науци познат под именом интерферон којим подстиче здраве ћелије да производе антивирусне материје као нови тип одбране. Супстанца коју излучују ћелијске мембране шири крвне капиларе. Појачава се проток крви и део захваћен инфекцијом почиње да се црвени и да се загрева. Вишак крви повећава дебљину слузокоже и тиме сужава пролазе – нос је запаљен.

Сад ни сва слуз не може да се помера у правцу ждрела, па нос једноставно процури. Нервни завршеци бележе све ове промене и... мозак активира мишиће који нас подстичу на кијање. Прилази се прочишћавају...

је сматрао да је код ове болести терапија испуштања крви најделотворнија, док је Плиније Старији (римски писац с почетка нове ере) саветовао ништа друго до пољубац с мишем! Искрен и нежан додир уста с длакавом њушкицом мајушног напасника из наших подрума.

Данас се савети ове врсте бар донекле ослањају на науку. Треба јести клице црног и чесна белог лука и пити топле лимункаде. Лекари покушавају с електрошоковима, а има и

Кијавицу изазива бар 200 различитих инфективних материја, тако да вакцина не може да буде јединствена. (Најчешћи је такозвани риновирус, а има га 113 врста.) Осим тога, тридесет одсто изазивача још је непознато науци. Зато је настојање да се болест предухитри најбоље решење. (У нашим апотекама потражите БИМОЛИН.)

Кажу да је интерферон супстанца с којом се тренутно највише рачуна, али је његова производња – из белих крвних зрнаца – за сад веома скупа. Има и других проблема: његово дејство је краткотрајно а дужа употреба изазива нежељене последице, па нешто мора да се мења.

Најпознатији, али и најстарији лек у борби против кијавице је витамин „Ц“. По теорији нобеловца Линаса Паулина овај витамин снажи одбрамбени систем и уништава оболеле ћелије. Све у свему, познаваоци отворено поручују да смо још далеко од могућности да се поуздано заштитимо или одмах излечимо, ако смо кијавицу већ добили.

Можда нисте знали да се кијавица брже преноси здрављењем и додиривањем предмета којима се служи неко ко је оболео него љубљењем, кијањем и кашљањем. Кијавицу, значи, добијамо из руке. И још нешто: траг кијавичавих на предметима остаје активан пуна 72 часа. Да бисте постали нова жртва, довољно је да, после додира с вирусима, протрљате очи или нос.

Питате се шта учинити? Треба имати на уму да начин живота одређује и јачину наше одбрамбене снаге. Исту кијавицу (од истог вируса) нећемо добити два пута. Утврђено је такође да од кијавице најлакше оболевају деца. А од њих – пре маме него тате. Кад се неко у породици разболи, одмах треба предузети одговарајуће мере како би се прекинуо ланац. Руке морате прати што чешће; оне ко кија купите пуно папирних марамица; кућу стално проветравајте; рукама што мање додирујте лице.

*

Ако сте оболели, кијавица ће сигурно потрајати од седам до десет дана.

У међувремену, битка се наставља: лекари траже излаз из зачараног круга, вирусолози трагају за непознатим изазивачима болести, произвођачи лекова испробавају све комбинације... А вируси нас бомбардују...

Д. В.

ЖВАКА ЗА БАКЕ

Из перуанског града Лиме стигла је вест: ускоро ће почети производња жвака и паста за зубе од малих, зелених листића који иначе служе за производњу опојне дроге кокаина.

Андски Индијанци већ вековима жваћу лишће коке и при томе имају невероватно здраве зубе, званичници су дошли на идеју да направе жваку и пасту од коке. Стижу и први протести зубних лекара – коме су они потребни кад од те жваке здраве зубе имају и баке. ■

СЛОНИЈАДА У ДВА ЧИНА

Недавно је један пекар из Хамбурга имао необичног јутарњег купца. Дотични није имао новца а насрнуо је на врата свом сићушном. Пекар је у купцу препознао гладног слона и решио да му да онолико пецива колико му треба.

После је све ишло лако. Пекар је позвао полицијце. Они су већ знали да је власник циркуса пријавио нестанак слона. Власник је дошао и одвео гладницу плативши рачун. По његовом лицу рекло би се да и убудуће намерава да слона храни пецивом. ■

РИБЕ ОДОЗГО

Луис Касторано је нешто чепркао по башти своје куће у Форт Ворту у Тексасу. Одједном, пред ноге му је пала прво једна, па друга, пета риба. Ако је и од суседа, много је, помислио је. Да га гађа једном рибом, схватио би. Али са пет? Убрзо је сазнао да у ту радњу с рибама није умешан његов комшија. На Форт Ворт је пала рибља киша.

Метеоролози ту појаву објашњавају јаким бурама и торнадима. ■

БАЛЗАКОВ НАЧИН СНАЛАЗЕЊА

Када је француски романописац Оноре де Балзак први пут стигао у Беч, смислио је начин како да се снађе по граду иако није знао ни реч немачког. Једноставно, непрестано се возио таксијем. Снашао се и при пла-

ћању таксистима. Давао би им новчић по новчић. Сведок је човек држао испружену руку, Балзак је знао да није довољно платио.

Оног часа кад би се на лицу таксисте појавио осмех, писац је био сигуран да му је дао новчић више.

Узео би ту пару вишка и излазио из кола. ■

ЗАТВОР ЗА МЕДВЕДЕ

Током јесени и зиме у Черчил, град у канадској области Манитоба, нагнур бели медведи. Становницима сусрети са овим животињама нису претерано пријат-

ни. Зато су прошле године за медведе подигли затвор с двадесет ћелија. Ту бораве док не стигну људи да их врате у природу.

Становницима Черчила сада је жао што нису сазидали већи затвор. Шта је двадесет ћелија кад их током године посети бар хиљаду петсто уљеза у белим крзним. ■

ВОДИЧ ЗА НЕБО

Били Грахам, евангелистички свештеник, стигао је у мали град на северу Сједињених Америчких Држава. Упитао је неког дечака на улици где је пошта. Кад му

је малиша објаснио, Били Грахам га је позвао да сврати у цркву где ће му он показати пут за небо.

Дечак му је смиesta рекао да неће доћи, додавши: – Ако ви не знате ни где је пошта, како ћете знати пут за небо. ■

ОВДЕ СЕ ПРОДАЈЕ ЗНАЊЕ

Четрдесет година је Чарлс Елиот био на челу Харварда, чувеног америчког универзитета. За тај дуги низ година Елиот је основао многе факултете. Недавно, кад је одлазио у пензију, колеге су га испратиле речима:

– Будите сасвим спокојни. Одлазите у пензију с лепим сазнањем да се од Харварда направили робну кућу за продају знања. ■

Гледали сте филм „Ратне игре“? Пётнаестогодишњи пасионирани компјутерист („хакер“) сасвим случајно улази (телефонски) у одбрамбени ракетни систем Пентагона. У почетку не схвата шта чине његове „команде“, а кад се разуме да је, играјући се, довео земљу у опасност, луда игра више не може да се заустави. У последњем часу, срећом, умешаће се научник који је цео систем и створио. Нуклеарне ракете управљене према противнику овог пута неће бити испале.

Игра је игра, али ни збиља не изгледа много другачије.

Збрка која се не да описати

У Лос Анђелесу је недавно у Водоводу у Електродистрибуцији подметнута бомба. Џиновски ИБМ рачунар, истина, није одлетео у ваздух јер је бомба у њему била само „логичка мина“ али њено се деловање није много разликовало од експлозије праве бомбе: лажни програм убачен у систем огромног рачунара укочио је све његове операције. Посао је стајао неколико сати све док екипа стручњака, укључујући и електроничаре из недавно формиране компјутерске јединице при полицији Лос Анђелеса, није успела да утврди где се крије „субверзивни програм“.

Поручник Фред Рено који је учествовао у истрази каже:

— Сложени компјутерски систем који контролише снабдевање милион и двеста хиљада потрошача водом и електричном енергијом није уништен, али је непознати „хакер“ могао да изазове велике невоље... Нисмо успели да га ухватимо. Иначе, по закону државе Калифорније овај „несташлук“ коштао би га пет година робије и десет хиљада долара.

Фирме и компаније нерадо признају овакве препале, али стучњаци тврде да је криминал ове врсте у порасту. А могућности електронских диверзија су управо застрашујуће: помоћу њих је могуће убацили нове, другачије податке у рачунаре банака или великих предузећа, али исто тако и послати погрешне сигнале контроли летења што може да значи губитак милиона долара, али и — стотине живота! Компјутерске саботаже чији су програми популарно названи „црви“ у стању су да у систему рачунара замене основне операције или да их сасвим прекину и униште. Они бришу посебне делове меморије компјутера остављајући тако „рупу“ у информацијама.

Друга врста компјутерских прљавих трикова названа „вирус“ издаје команде рачунару стално тражећи податке које већ садржи. И, сваки пут кад машина то учини, програм копира сам себе. Исход: првобитно срећена меморија компјутера претвара се у прави хаос. Што је најгоре, ова разарајућа мини програма — „црв“ и „вирус“ — заузимају само неколико стотина бајта — јединица меморије. Како их онда приметити међу милионима програмских линија неког великог рачунара? Практично, немогуће.

За разлику од мукотрпног откривања компјутерског (зло)дела, диверзантски програми се могу

КОМАНДАОСИ НОВО, ОПАСНО • НОВО, ОПАСНО • НОВО, ОПАСНО КОМПЈУТЕРА

саставити невероватно лако. Тридесетогодишњи електроничар — детектив, тврди да сваки бољи програмер може да састави „вирус“ за само шест сати рада. Почетнику, уз нечију помоћ, за то треба 20 сати, или чистих 30 часова без ичије помоћи!

Али, ко су компјутерски диверзанти? Статистика каже да су то најчешће инжењери, програмери или компјутерски техничари. Санфорд Шеризен, саветник за обезбеђење рачунара, покушава да уђе у психу ових рачунарских криминалаца, који у ствари немају никакве користи за себе али зато силно уживају да другима чине штету: „Многи људи проведу годи-

нару, хакер је успевао да својим програмом, без идентификовања, продре до садржаја болничких трака-програма и чита све нове и нове шифре. На крају је ипак открит и осуђен на максималну казну — шест месеци затвора и казну од 500 долара.

Осећам се тако глупо

Прошлог лета власницима личних рачунара у Њујорку, који користе услуге специјалног сервиса у Лонг Ајленду, из кога им директно у рачунаре стижу различити програми (за то Центру плаћају месечну претплату) најављен је нов, „изванредно занимљив“ графички програм, па је у одређено

У
ЛОС
АНЂЕЛЕСУ
ОСНОВАН
СПЕЦИ-
ЈАЛАН
ПОЛИЦИЈСКИ
ОДРЕД
ЗА
БОРБУ
ПРОТИВ
ЕЛЕКТРОН-
СКИХ
ДИВЕР-
ЗАНАТА

не уз компјутер и траке на којима је убележен програм, свакодневно им сати пролазе у том заморном и тешком послу са цифрама, и док све око њих расте — техника, индустрија, фирме — они стоје у месту, анонимни, а уз то недовољно награђени за свој рад“.

Међутим, сигурно је да се сви случајеви не могу објаснити тако. Пре две године један млади компјутерски диверзант је употребљавајући обичан компјутер (модем) и телефон, успео да се убаци у рачунарски систем познатог Слоун Кетеринг меморијалног центра за истраживање рака на Менхетну (Њујорк). Његов разарачки програм припадао је врсти званој „замка“ и садржао лозинке неопходне за употребу. Узалуд су у болници мењали шифру за приступ рачу-

време укључено на стотине кућних компјутера који су желели да га забележе у своје меморије. Али, какво изненађење. Уместо суперзанимљивог програма „штампачи“ су забележили кратку псовку која би се најближе и најблаже могла превести као „Ала сам те зезнуо!“ То, међутим, није оно најгоре. Утврђено је да је несташни хакер уништио близу 900 програма (игре, пословни, књиговодствени програми и сл.) који су се већ налазили у меморији. Уништени су, избрисани! Један од власника рачунара инжењер Дик Стритер могао је само да изјави: „Осећам се тако глупо!“

Неки компјутерски командоси у својим сметњама мирним, поштен компјутеристима показују знаке духовитости. Док је преко јед-

ног компјутерског екрана текао програм у коме је главни јунак Куки — Чудовиште (сећате га се из „Улице Сезам“) емисија се у једном тренутку прекинула и на екрану се појавио захтев: „Хоћу колачић“. („Куки“ на енглеском значи „колачић“), справа је настављала да ради нормално. Али, ко је желео колачић? Откуд га је тражио?

Пре извесног времена 18-годишњи студент Ричард Скрента саставио је „вирус“ програм који је назвао „Клонер“. (Клон је генетски појам који означава вештачко репродуковање исте јединке). Сваки 30. пут кад би неки програм био употребљен, „вирус“ би се убацивао не изазивајући истина никакву штету, само би преко екрана прешло неколико стихова. Програм би настављао да се одвија даље после овог поетског прекида. „Замислио сам све ово само као шалу“ — каже Скрента „али лако је закључити да би неко злонамеран, мењајући или додајући само неколико нових линија, могао да претвори безазлену игру у опасно оружје“.

Никад доста

Може ли се стати на пут оваквим компјутерским саботажама? Пентагон, који годишње троши 50 милиона на истраживања заштите компјутерских система, штити своје системе од хакера и тако што за њихову употребу користи посебне телефоне у чије је везе немогуће убацили се са стране. Ови „специјално чувани“ програми смештају се у металне тубе напуњене гасом под високим притиском. Приликом отварања тубе и најмањи додир којем није претходила одговарајућа идентификација доводи до смањења притиска и програм се не може употребити. Предузимају се и „јединственије“ мере за заштиту поверљивих досијеа бачених у компјутерске програме. Шифре за њихову употребу мењају се сваког дана, некад чак и сваког сата, ако је реч о посебно важним информацијама!

Већина пословних компјутерских система или личних програма ипак не може бити чувана на тај начин. Неке компаније употребљавају телефоне за пренос компјутерских програма на којима, пре него што ће бити употребљени, треба окренути посебан број за идентификацију — не довољно безбедне, укључујући и оне у Пентагону! Све игре с компјутерима су могуће — тврде стручњаци. — Чак и оне ратне.

В. Милићевећ

СТРИПТИЗ ГОЛОБРАДОГ ХАРАМБАШЕ

**ВОЂА ХАЈДУЧКЕ ДРУЖИНЕ
НАГНУО СЕ ПРЕКО СТОЛА,
РАСКОПЧАО КАБАНИЦУ И ПРЕД
ЗГРАНУТИМ ЉУДИМА УКАЗАЛЕ СУ
СЕ ЖЕНСКЕ ГРУДИ...**

Плодна Славонија. Велике, храстове шуме. По њима, у потрази за жиром и сочним травама, хиљаде свиња. Да их сваког јутра не би из села водили до шума, људи су на пропланцима или уз саму шуму подизали станове: колибе са оборима или великим свињцима. Лети би, по правилу, читава породица боравила у стану, зиму су радије проводили уз огњишта у селу. Тада би неко од укућана свако јутро одлазио до стана да нахрани свиње или стоку.

Паор Гуго Галовић није имао ни много земље, ни много свиња. До 1850. био је у задрузи, онда изишао јер су, чинило му се, сви више добијали. Сад му је већ и нараста кћи Ката, вредна и снажна, може много да помогне, посебно на стану у ревиру Црна Грета. Ту одмах је и стара шума, близу је и бара Кусаца, можда Галовићи више неће морати да пазе на сваки залагај.

Ката је брзо израсла у високу развијену девојку. Прича каже да баш није могла да се похвали лепотом и женствености. Дубок глас, одлучни, рекло би се, мушки покрети. Стално у послу око свиња и стоке, на њиви. Ретко, врло ретко је неко могао да је види у хаџини. Године су пролазиле, Ката поодавно прешла двадесету, њене вршњациње већ су имале велику децу.

Мајка би јој често, кришом од оца, шапутала да не чека, да се удаје. Ката би се само окренула у страну. Како да јој каже да је сви задикују, и девојке и младићи. Неки је чак зову да пође с њима, младићима, да гледају девојке, ту у селу Пишкоревац, да оду на вашар у оближњу Жупану и пију пиво. Девојка да пије пиво с момцима?! Има ли веће увреде?! Ката је ћутала и бежала својим свињама у Црној Греди.

Једне вечери су се родитељи забринули, њихова Ката се није вратила. Ни следећег дана. Потрага није дала резултата, девојка као да је у земљу пропала. Пуних седам година нико ништа није знао о Кати Галовић.

Ката, харамбаша из ината

У чарди поред моста на Вуки неколико гостију живо је расправљало о мушци која их је притисла: година неродна, по жито се морало код шпекуланата у Вуковар. А и путеви несигурни, хајдучија на све стране. Ноћу се није смело путовати с товаром па су Алојзије Згодинов и стриц му Туна одлучили да преноће у чарди. Нису честито ни почели да обедују кад је у просторију ушло шест наоружаних људи.

Један, очигледно вођа, наредио је газди да им направи пића и да испече гомилу меса. Гладни су, давно је било кад су последњи пут јели. Вођа, младик, науснише му се тек примећују, погледао је још једном по гостионици и пришао уплашеним Згодиновима. Седајући за њихов сто пажљиво их је посматрао и онда упитао откуд су, шта има ново у Жупани и околним местима. С почетка неми од страха, стриц и синовац су се брзо ослободили. И мало-помало поменули да је пре неколико година побегла Ката Галовић, нетрагом.

Вођа хајдучке дружине се насмешио, рекао им да их обојицу познаје, и они су њега виђали...

— Ја сам Ката Гугова Галовић — прозборио је тихо младић запањеним суседима. — Видим да не верујете... Није ни чудо, ветрови ме шибали, кише стизале. А никад ми лице и није красила нека лепота...

Пазећи да их не виде иза суседних столова, харамбаша се нагнуо према Згодиновима, раскопчао кабаницу и пред згранутим људима указале су се женске груди. Следећег тренутка је из њега извадио смутуљак, у њему одсечене плетенице:

— Све вам ово показујем да бих вас уверила да сам ја заиста Ката, да преко вас поручим родитељима да сам жива и здрава. А побегла сам... Боље да вам не причам... Нисам могла да издржим подсмевања...

Гроб без белега

Дуго после тога нико више ништа није чуо о Кати Галовић. Променом имена вешто је крила траг. Час је била Марко, па Стојан, Андрија... Хајдучке дружине су се у то време множиле, постале страх и трепет за богате, мада не увек само за њих, па нападнути нити су хтели нити смели да се распитују о именима. Неки су, међутим, самим својим именима плашили људе, као што су били хајдук Грга, злогласни Циганин Шерго или Илијаша Подгајчић који је и народу додијао па га је један сељак на превару убио.

Прича о харамбаша Кати Гуговој, заправо њен нестанак, добија поуздане оквире тек првом половином осамдесетих година прошлог столећа... Паор Мија Миколчевић се запутио да обиђе свиње у свом стану у шуми близу Црна Грета. Изненадио га је дим из колибе која му је служила као заклон од невремена. Ко би то могао да се крије у његовој скривници? Тешко да има поштене намере, уплашио се паор и бојажљиво отворио врата колибе.

Ватра с огњишта осветлила је човека у изношеној одећи који је покушавао да што чвршће држи пушку уперену према вратима. Изборано лице грчило се очигледно од неких унутрашњих болова и рука с оружјем је клонула на под. Паор се приближи човеку. Изненадио га је што овај, отприлике, педесетогодишњак нема длачице на лицу, као да је ћосав.

— Не бој се — пренуо га је шишав глас. Ја сам Ката Гугова. Побегла сам из села пре више од двадесет година, у време кад си ти био поодрастао дечак... Ево, и мени дође крај, па решила да умрем у завичају... А теби не тражим друго до да понекад свратиш и донесеш ми нешто за јело. Нећу ти остати дужна...

И ту је на самртној постељи, како то већ бива у причама, понекад и у животу, испричан живот пун тајанствености. Ката Гугова је побегла из чистог ината. Дозлогрдила јој пребацивања да није ни мушко ни женско. Одлучила да побегне у свет преобучена у мушко. К'о, вели, биће јој тако лакше. Није далеко стигла. На оточком Лазу задржала се код чича Жана Трбљановића, да му помаже око стоке и земље. Можда би ту и дуже остала да, док је чувала осамдесетак свиња, није наишла група наоружаних људи.

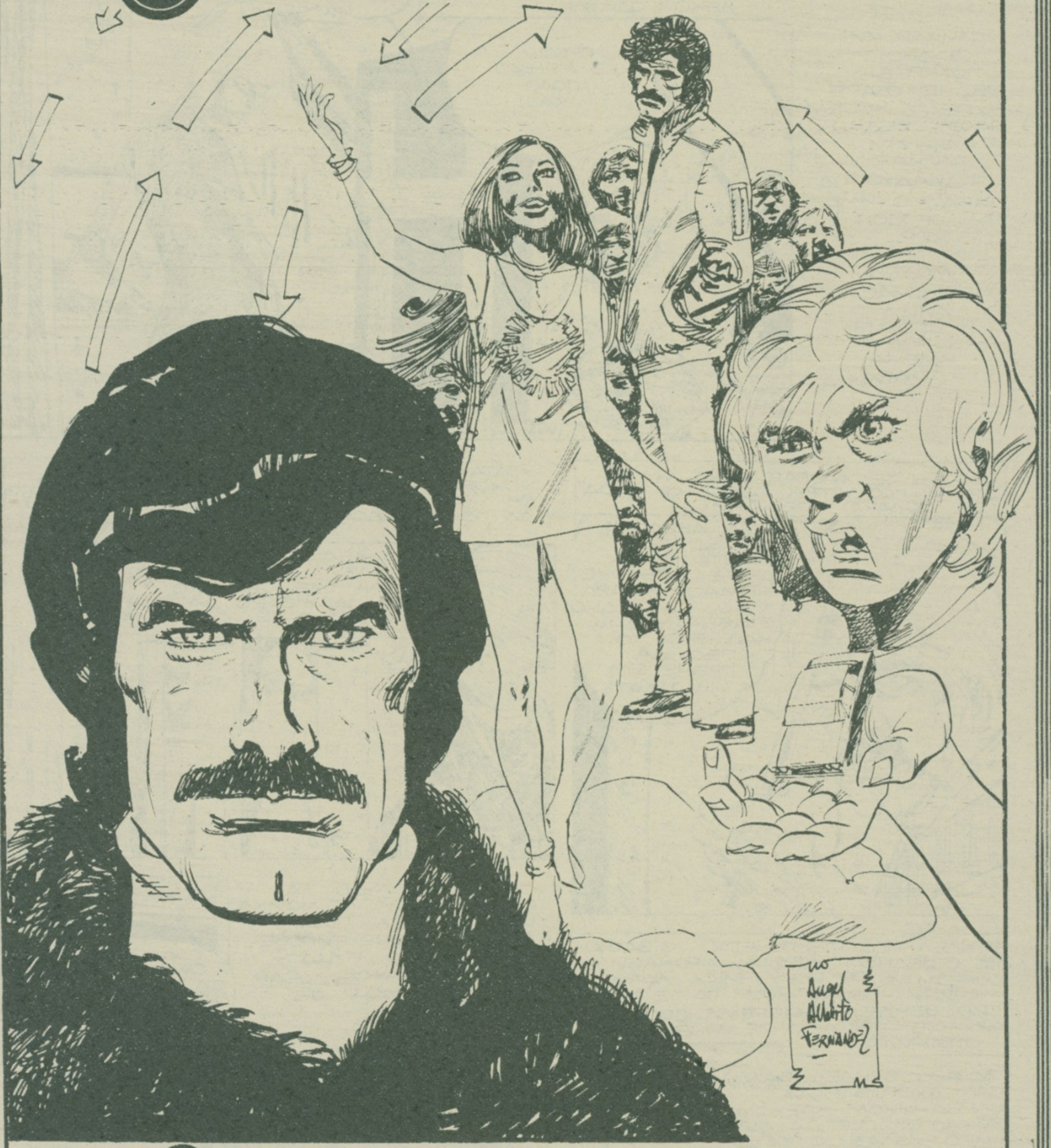
Реч по реч и Ката је отишла с њима. Половина свиња пред њима. Следеће акције одвијале су се по друмовима Славоније, циљ напада: богати трговци. И тако пуну годину дана, кад је погинуо харамбаша. Борба за власт била је кратка и жестока — двобој. Победник Ката, у то време Марко. Акције су сада биле много смелије, њена дружина је неретко ноћу упадала у вароши, узнемиравала турске постаје, касније аустроугарске. Сна посебно нису имали трговци који су бездушно уништавали славонску шуму. Брзим маршевима, мењајући станишта и имена успевала да умакне свакој потери.

Паор Мија Миколчевић данима је слушао често ропцем прекидану исповест. Харамбашу је покопао, по њеној жељи, у Црној Греди испод једног хрasta. Гроб оставио без белега, опет по жељи свог ненадног госта. И тајну је дуго чувао, до пред смрт.

Историја није сматрала за потребно да поузданим чињеницама уобличи причу о јединој жени-харамбаша у Славонији. Прича је, пак, остала у народу.

Приредио:
П. Милатовић

56 ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА

ЛАРИ МАНИНО Пише: РЕЈ КОЛИНС Црта: АНГЕЛ А. ФЕРНАНДЕЗ

Пугања

© Hasdrubal Ltd./Strip Art Features

СЛИКАРСКИ
СТУДИО У
ПОТКРОВАЉУ
ЈЕДНЕ СТАРЕ
КУПЕ У КОЈЕМ
ЖИВИ ЈЕДАН
БАКНУТИ
СЛИКАР,
ПОДНАДУО ОД
ПИГА, ПО ИМЕ-
НУ ЏЕЈСОН
КЕР...
ТУ ЈЕ И
МОДЕЛ,
ЛЕПУШКАСТОГ
ЛИЦА
И НЕОБИЧ-
НОГ
ИМЕНА
- ТЈАРА...

ТЈАРА СЕ НЕ ПЛАШИ ЏЕЈ-
СОНА ВЕЋ ГА СМАТРА ЗВЕКНУ-
ТИМ ЧИКИЦОМ И ТО ЈЕ СВЕ...
ЊЕНЕ МИСЛИ ЛУТАЈУ ДА-
ЛЕКО ОДАЛЕ...

САД БИ ВЕН-
ДЕЛ ВЕЋ МОРАО ДА
БУДЕ НА СИГУРНОМ,
У СКРОВИШТУ...

СТОЈ!
НЕ МЕЊАЈ
ПОЛО-
ЖАЈ!

ЏЕЈСОН ЈЕ УМОРАН, РУКА МУ
ДРХТИ... ПОСМАТРА ДЕВОЈКУ КОЈА
СЕ ПОЛАКО ОБЛАЧИ...

ТИ, ДЕВОЈКО,
ПОСЕДУЈЕШ
НЕШТО ШТО
ДРУГЕ ДЕВОЈКЕ
НЕМАЈУ, ТЈАРА!
ТАКО СИ ЈЕДНО-
СТАВНА, ЧЕДНА...
КАД БИХ ТО
УСПЕО ДА
ПРЕНЕСЕМ
НА ПЛАТ-
НО!

ВРАТА СЕ ОТВАРАЈУ... ТЈАРА ЋЕ
УСКОРО НЕСТАТИ У МРАКУ, А
ОН ЋЕ ЖЕЉНО ИШЧЕКИВАТИ
ДА ПОНОВО ДОЂЕ У АТЕЉЕ...

КО ЗНА КОМЕ САДА
ОДЛАЗИ... КО ЛИ ЈОЈ ГО-
ВОРИ СВЕ ОНО ШТО
БИХ ЈА ЖЕЛЕО ДА ЈОЈ
КАЖЕМ, А НЕ УСЉУЖЕМ
СЕ?

ВЕНДЕЛ ПОСТ ЈЕ ПОБЕГАО ИЗ ЗАТВО-
РА С ЈЕДНОМ ЖЕЉОМ - ПРОНАћи И
ОСВЕТИТИ СЕ ПОРМНИКУ ЛАРИ
МАНИНУ, ЧОВЕКУ КОЈИ ГА ЈЕ УХАП-
СИО... ВЕНДЕЛ ПРИПРЕМА СВОЈЕ
ОРУЖЈЕ... ВРАТА СУ СЕ ИЗНЕНАДА
ОТВОРИЛА...

ТЈАРА ЈЕ ЛУДО ЗА-
ЉУБЉЕНА У ТОГ МОМКА,
ИАКО ВЕНДЕЛ ПОСТ
СПАДА У ОНЕ ТИПОВЕ
КОЈИ ПРВО ПЛЦАЈУ,
А ОНДА КАЖУ "ДОБАР
ДАН. ОКРУТАН ЈЕ,
ЛЕДЕНОГ
ПОГЛЕДА..."

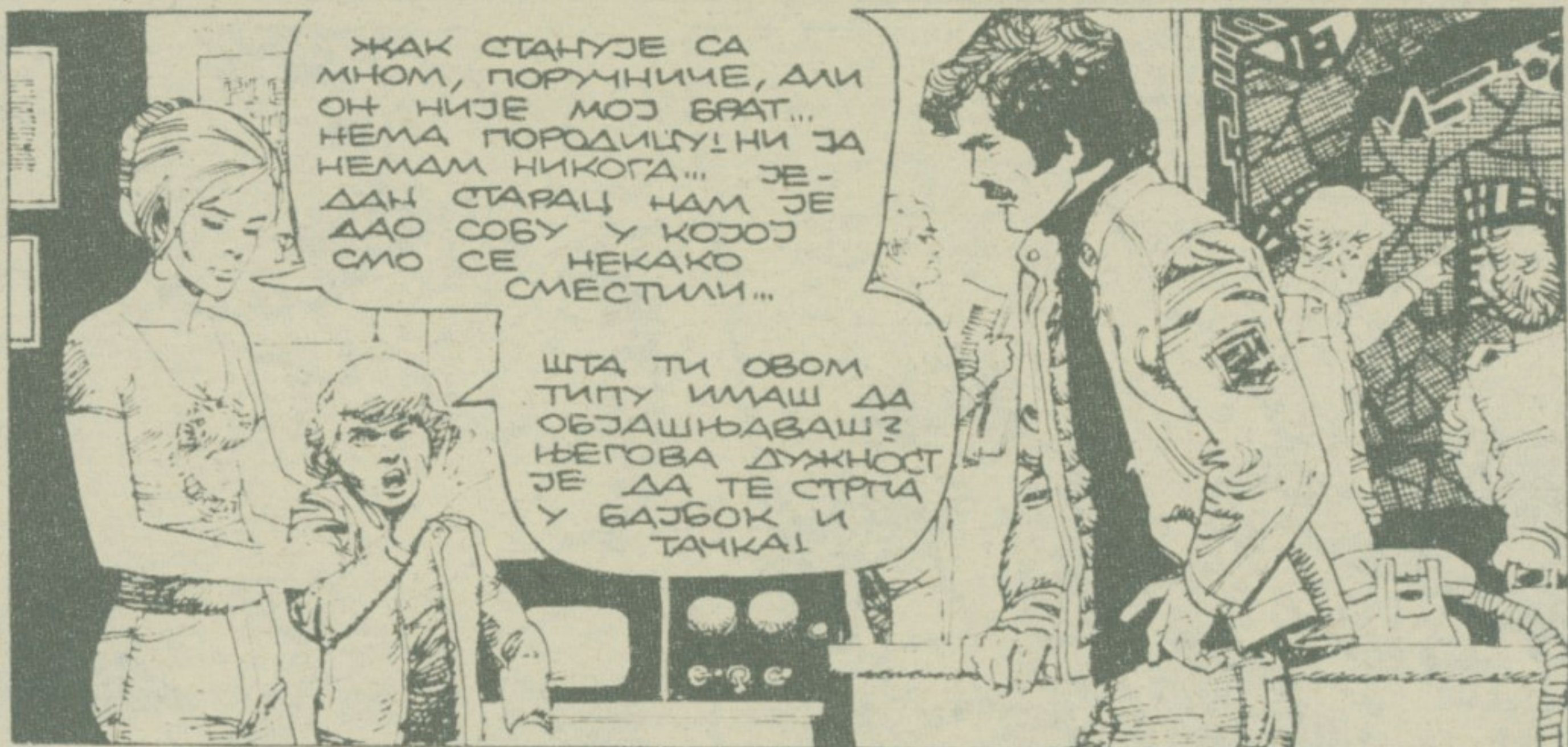
ДОНЕЛА
САМ ТИ НЕШТО
ЗА ЈЕЛО! ПРЕ
НЕГО ШТО КРЕ-
НЕМ, МОРАШ
НЕШТО ДА
ПРЕЗАЛОГА-
ЈИШ!

ЗДРАВО, ВЕНДЕЛ! БАШ
САМ РАЗГОВАРАЛА С
НАРЕДНИКОМ КЛЕНОМ!
РЕКАО МИ ЈЕ ДА МА-
НИНО ИЗЛАЗИ С ПОС-
ЛА ОКО ШЕСТ И
СТИЖЕ КУћи
ОБИЧНО ОКО
СЕДАМ!

КРАК!

ЛАРИ
МАНИНО
ИСПИТУЈЕ
ДЕВОЈКУ
И ДЕЧАКА
КОЈИ СУ
ПРИВЕДЕНИ
У ЊЕГОВУ
СТАНИЦУ...
ТО СУ
ЛАУРА
И ЖАК...

ЖАК СТАНУЈЕ СА
МНОМ, ПОРУЧНИКЕ, АЛИ
ОН НИЈЕ МОЈ БРАТ...
НЕМА ПОРОДИЦУ! НИ ЈА
НЕМАМ НИКОГА... ЈЕ-
ДАН СТАРАЦ НАМ ЈЕ
ДАО СОБУ У КОЈОЈ
СМО СЕ НЕКАКО
СМЕСТИЛИ...

ШТА ТИ ОВОМ
ТИПУ ИМАШ ДА
ОБЈАШЊАВАШ?
ЊЕГОВА ДУЖНОСТ
ЈЕ ДА ТЕ СТРА
У БАЈБОК И
ТАЧКА!

НЕ УЗИМАЈТЕ
МУ ТО ЗА ЗЛО!
МАЛИ НИКАД
НИЈЕ ИШАО У
ШКОЛУ! КРАО ЈЕ
ДА БИ СЕ ПРЕ-
ХРАНИО!

А
ЧЕМУ
СЛУЖИ ШКО-
ЛА? ДА ОД СЕ-
ДЕЊА ПОЦЕПАШ
ПАНТАЛОНЕ
НА ТУРУ!
БРИГА МЕНЕ
ЗА ОТКРИЋЕ
АМЕРИКЕ,
КРИСТОФОРА
КОЛУМБА И
ОСТАЛЕ
ТРИЦЕ!

ЈОШ
СИ
МА-
ЛИ...

ЛАРИ
ПОСМАТРА
ЛАУРИНО
ЛИЦЕ...
БЛЕДО ЈЕ,
АЛИ ЛЕПО...
СИГУРАН ЈЕ
ДА НИ ОНА,
А НИ ДЕ-
ЧАК ДАНАС
НИШТА
НИСУ
ЈЕЛИ...

ЖАКА СМО
НАШЛИ НЕДАЛЕ-
КО ОД МЕСТА НА
КОМЕ СМО УХАП-
СИЛИ ЈЕДНУ ДРО-
ГИРАНУ ДЕВОЈКУ!
ЗА ТРЕНУТАК СМО
ПОМИСЛИЛИ ДА
ЈЕ ОН ЈЕДАН ОД
РАСТУРАЧА...

НЕ, ПОРУЧНИКЕ,
ЖАК ЈЕСТЕ МАН-
ГУПЧИЈ, АЛИ С
ТИМ НЕМА ВЕЗЕ!
МОЖЕМО ЛИ САД
ДА ИДЕМО?

КАД СУ ЛАУРА И ЖАК
ОТИШЛИ, УШАО ЈЕ НА-
РЕДНИК КЛЕН...

ИДЕМ
ДА МАЛО
ПРОЊУШКАМ
ПО ИСТОЧ-
НОМ ДЕЛУ
ГРАДА!

ЈОШ НИШТА НИСМО
ОТКРИЛИ!
ДЕВОЈКА,
КОЈУ СМО
УХАПСИЛИ
У ИСТОЧНОМ
ДЕЛУ ГРАДА,
ТЕШКО ДА
БЕ ПРЕЖИ-
ВЕТИ!

ЕЈ, ВИДИ
ОНОГ ТИПА
ТАМО!

НЕШТО МИ
МИРИШЕ НА
ЖАЦУ!

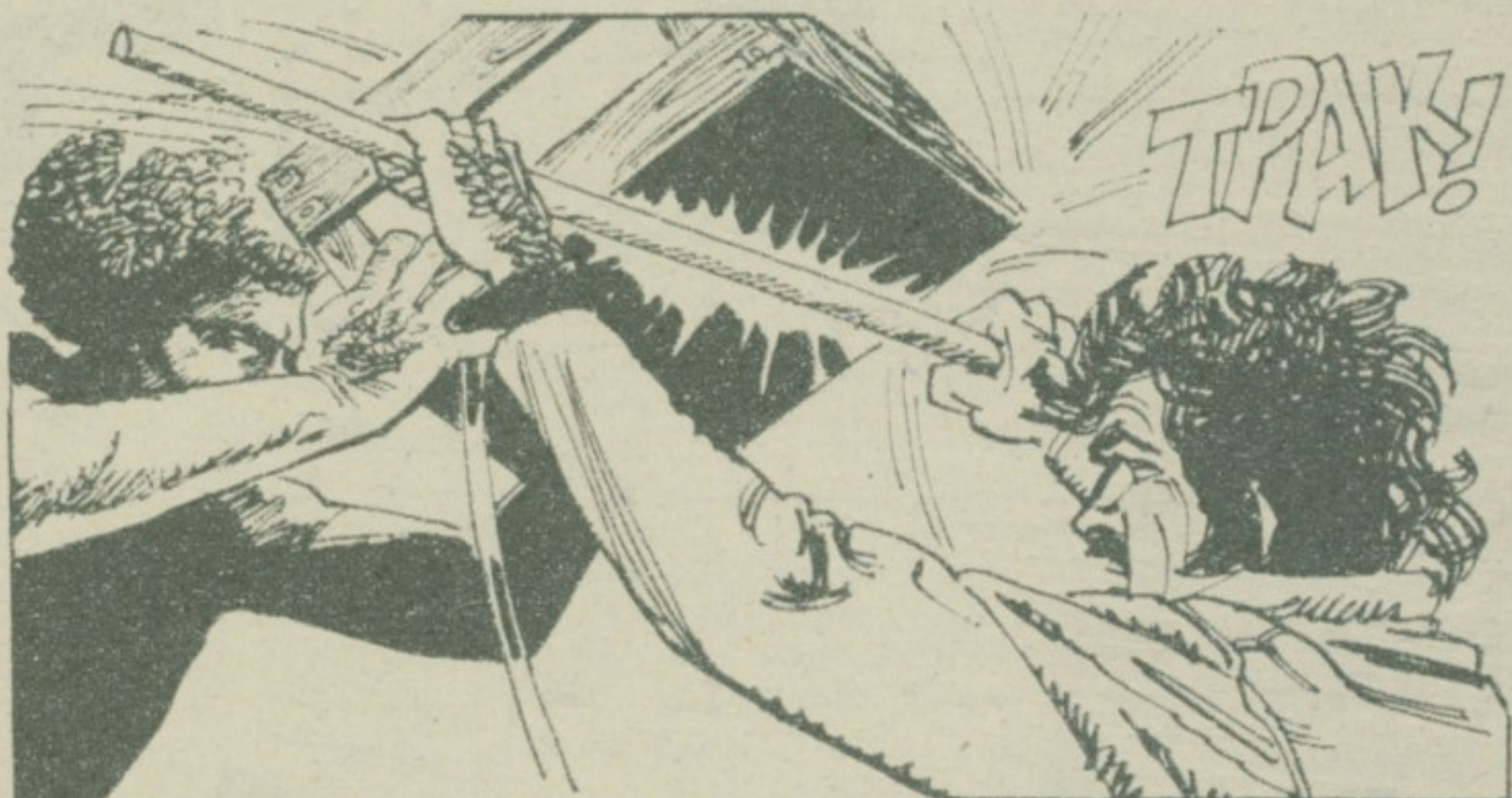
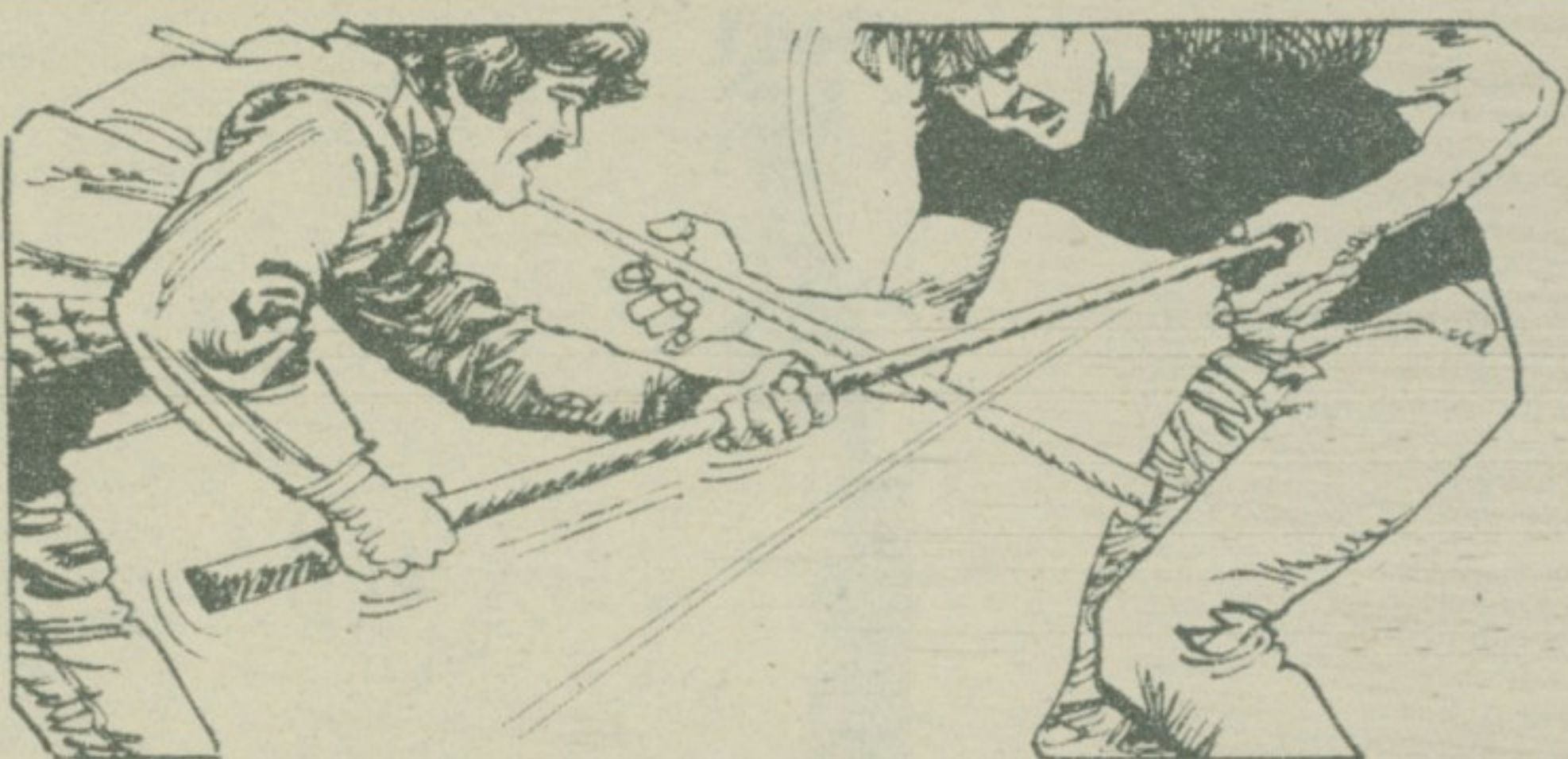

ПОЗНАВАЛИ СУ ОНИ ТОГ
ЖАЦУ ИЗ ВИЂЕЊА, И ЗНАЛИ СУ
ДА ЈЕ УВЕК САМ...

БЕДНИЧЕ! НЕ-
БЕ ТИ ВИШЕ
ПАСТИ НА ПАМЕТ
ДА ДОЛАЗИШ
ОВАМО!

ПРЕПУСТИ-
ТЕ ГА МЕНИ!

ФИЈУУ!

АЛИ, У ОВОМ ДЕЛУ ГРАДА
ТУЧА ПЛАНЕ ЗАЧАС, ПРОСТО
ЈУ ЈЕ НЕМОГУЋЕ ИЗБЕГИ...

МАДИЦИМА СУ СЕ УБРЗО ПРИДРУ-
ЖИЛЕ И НЕКЕ ПИЈАНЕ КАМИОНЦИ-
ЈЕ...

ЉУШКАЛО,
ШТО СЕ ПЕТЛОШ
С ТИМ БАЛАВ-
ЦИМА?

УДАВИТЕ
СЕ! С ВА-
МА НЕМАМ
НИШТА!

ВЕЋ
СЕ
СМРКЛО,
А ЛАРИ
ЈОШ
НИЈЕ
МОГАО
ДА СЕ
ПРИДИГ-
НЕ...

А, ПРОНАДИ
БУ ЈА ВАС...
А ОНА СИ-
РОТА ДЕВОЈ-
КА УМИРЕ
ОД ПРЕВЕЛИКЕ
ДОЗЕ ДРОГЕ...

HAJEΔ-
HOM...

ОХО!
ДОБРО СУ
ВАС СРЕДИЛИ!
АКО ЈОШ ЈЕД-
НОМ ДОЂЕТЕ,
УБИЋЕ
ВАС!

THZ!

ЖАК И
ЈА СТАНУЈЕ-
МО У БЛИ-
ЗИНИ! ДОБИ-
ТЕ, СКУВА-
ЋУ ВАМ
ЈЕДНУ
ЈАКУ КАФУ!

НЕ БУХ
ДА СМЕТАМ...

ЛАУРИНА
СОБА ЈЕ
ВИШЕ ЛИЦИМА
НА ЈАЗБИНУ,
АЛИ ЊЕНЕ
РУКЕ СУ
БИЛЕ КАО
МЕЛЕМ...

ЖАК ЈЕ
ОТИЩАО ДА
ПОТРАЖИ
НЕШТО ЗА
ЈЕЛО! НАДАМ
СЕ ДА БЕТЕ
САД ЗАБОРА-
ВИТИ ДА СТЕ
ПОЛИЦАЈЦИ...

ОДМОРИТЕ
СЕ МАЛО!
ТРАЖИТЕ ОД
СУДЕТКЕ
ЗАВОЈ ДА ВАМ
ПРЕВИЈЕМ
РАДУ!

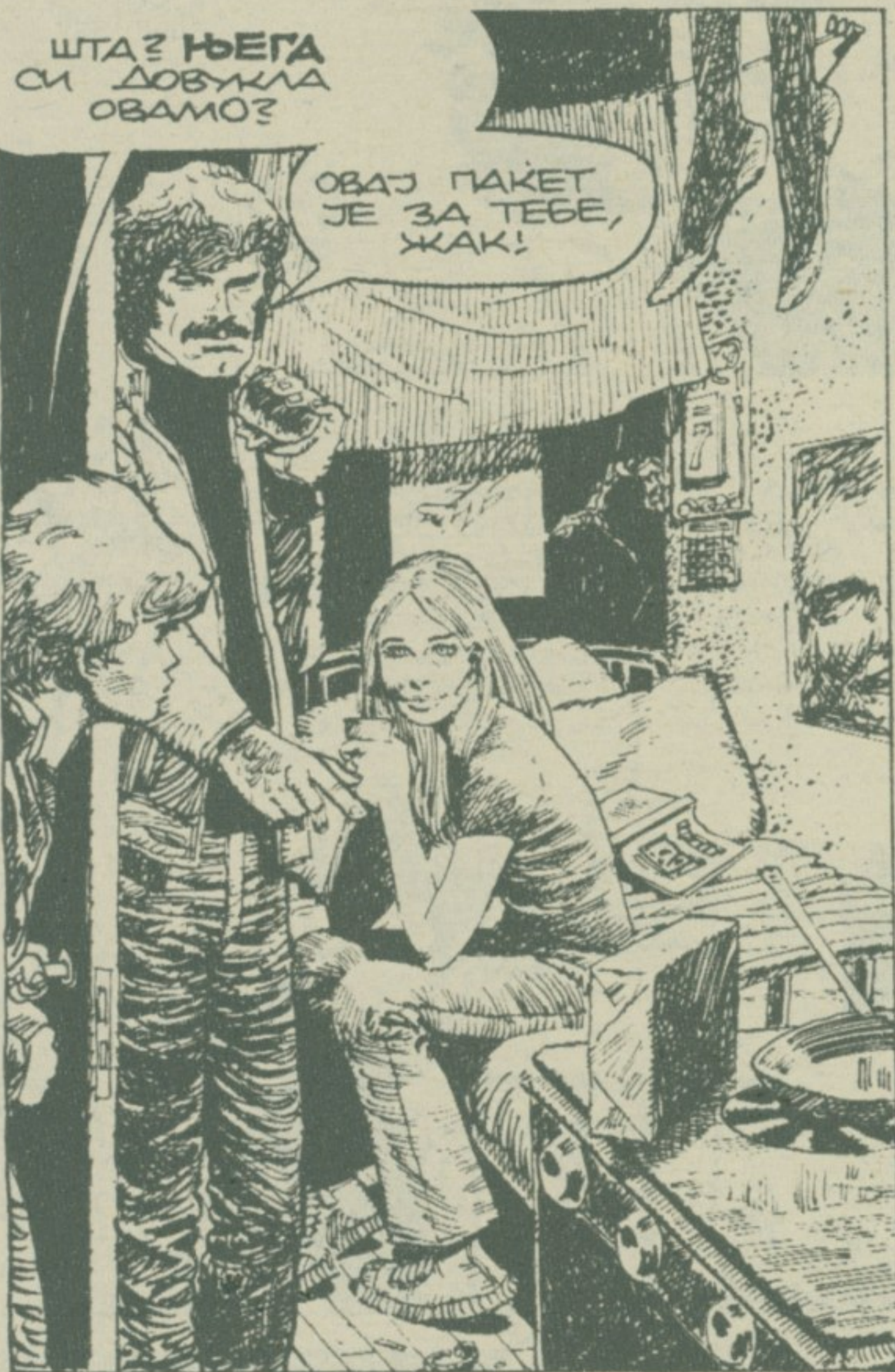
С ОВАКО
ПОДИГНУТОМ КО-
СОМ ЛИЧИ НА
ДЕЧАКА...

ЗА
ЛАУРОМ
ЈЕ ИЗАШАО
И ЛАРИ...
ПОШАО ЈЕ
ДА КУПИ
МАЛО
ХРАНЕ
И НЕКУ
ИГРАЧКУ
ЗА ЖАКА.
КАД СЕ
ВРАТИО,
УГЛЕДАО
ЈЕ ЛАУРУ
ДОТЕРАЊУ,
РАСПЛЕ-
ТЕНЕ
КОСЕ...

ШТА? ЊЕГА
СИ ДОВУКЛА
ОВАМО?

ОВАЈ ПАКЕТ
ЈЕ ЗА ТЕБЕ,
ЖАК!

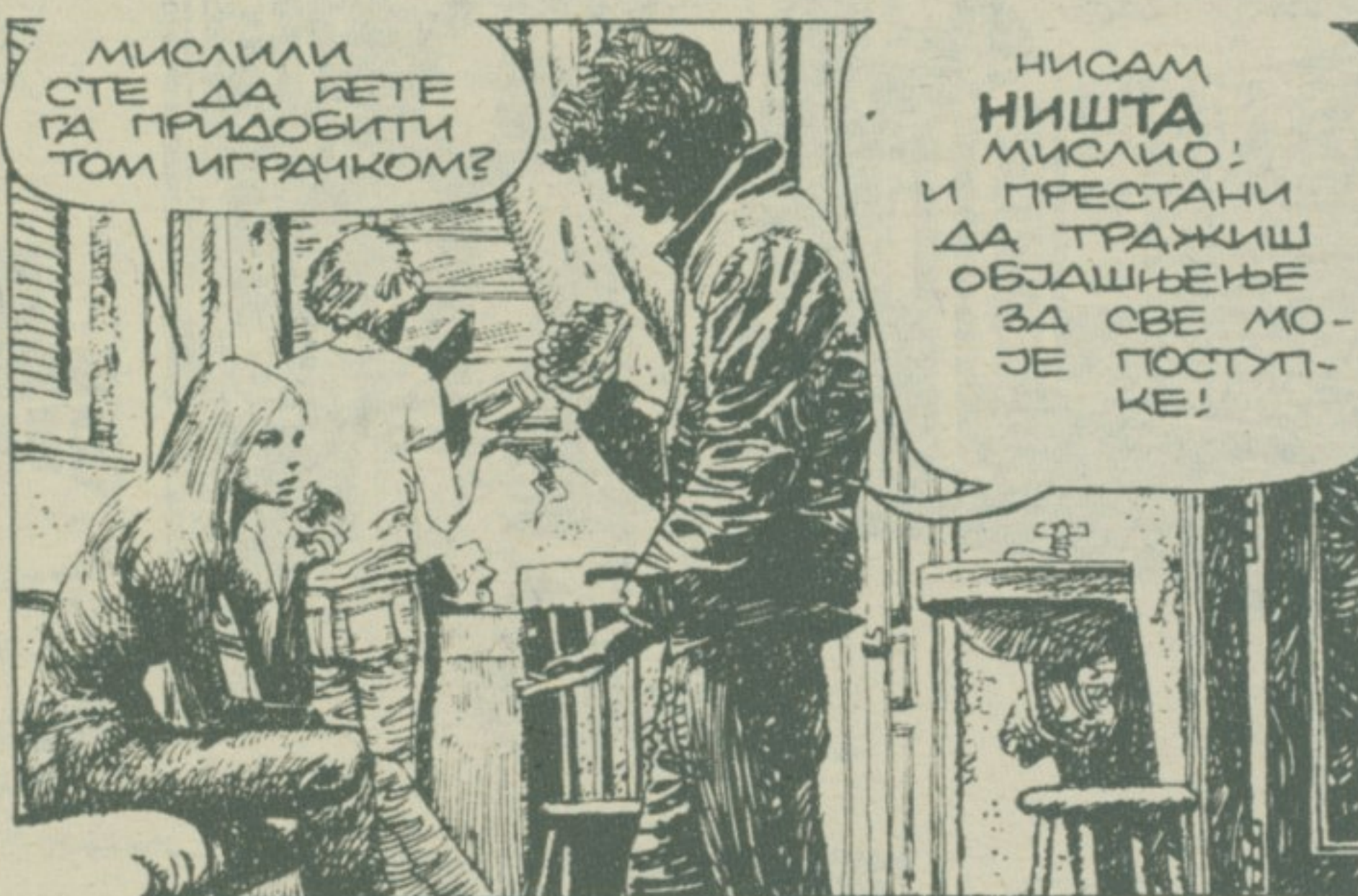

ТО СИ
КУПИО ДА БИ
МЕ ОДОБРОВОЉИО...
УЖАС! ОВО ЈЕ ЗА
НЕКО ДЕТЕ,
НЕ ЗА МЕНЕ!

СВИЂАЛО ТИ
СЕ ТО ИЛИ НЕ,
ЈОШ УВЕК СИ
ДЕТЕ!

МИСЛИМ
СТЕ ДА БЕТЕ
ГА ПРИДОВИТИ
ТОМ ИГРАЧКОМ?

НИСАМ
НИШТА
МИСЛИО!
И ПРЕСТАНИ
ДА ТРАЖИШ
ОБЈАШЊЕЊЕ
ЗА СВЕ МО-
ЈЕ ПОСТУП-
КЕ!

ЗАХВАЉУЈУ ГИ
НАРЕДНИКУ
КЛЕНУ,
ИНАЧЕ ЗА-
ЉУБЉЕНОГ
У ТЈАРУ,
ВЕНДЕЛ ПОСТ
ТАЧНО
ЗНА
ЛАРИЈЕВО
КРЕТАЊЕ...

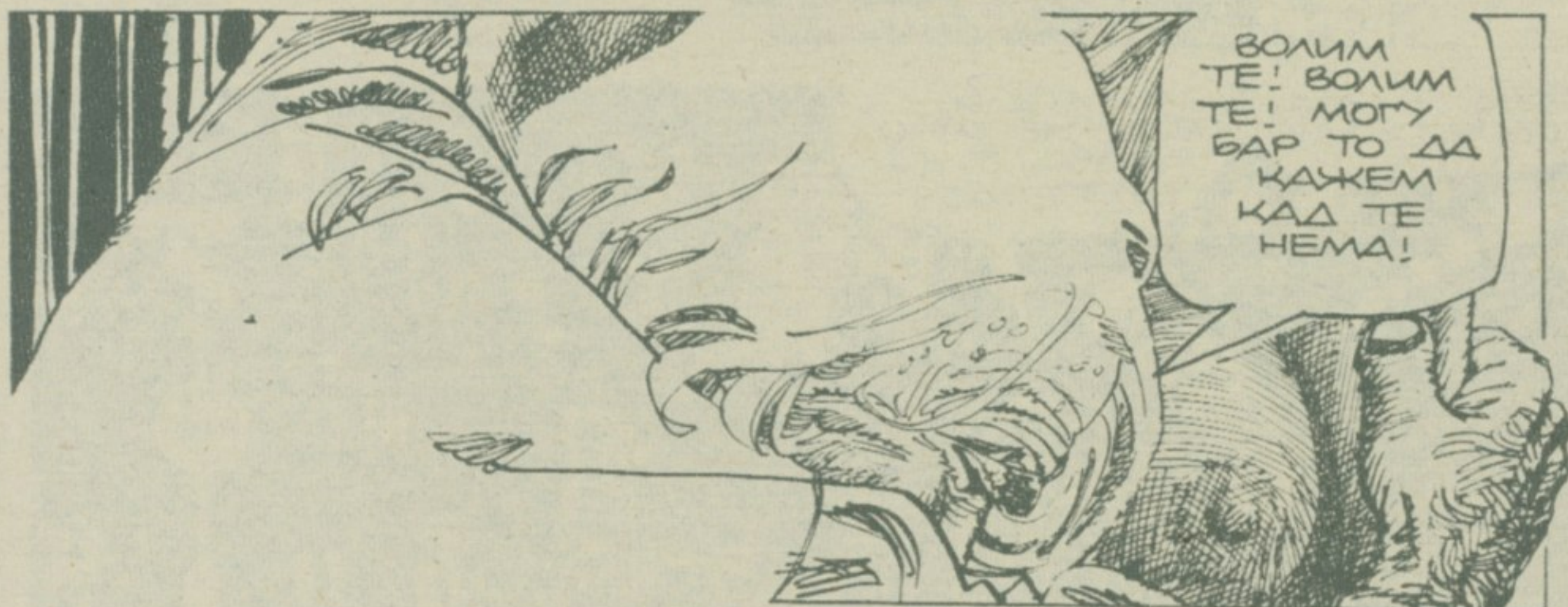
КАД СРЕДИШ
МАНИНА, ОТИ-
ГИ ГЕМО
ЗАЈЕДНО
У МЕКСИКО!

ПРЕ НЕГО ШТО
ПОБЕГНЕМО, МО-
РАШ ДА ПРЕТРА-
ЖИШ АТЕЉЕ ОНОГ
ЛУДАКА! КАЖУ ДА
ИМА ВЕЛИКУ ЛО-
ВУ ОД ПРОДАТИХ
СЛИКА!

ЦЕЈСОН ЈЕ У ТЕШ-
КОМ ДУШЕВНОМ
КОШМАРУ...

ЗАШТО
НЕМАМ
ХРАБРОСТИ ДА
ЈОЈ КАЖЕМ ОНО
ШТО ОСЕГАМ? ОНА
ЈЕ МОЈА МАДОНА,
ПРАВА РЕНЕ-
САНСНА
МАДОНА...

ВОЛИМ
ТЕ! ВОЛИМ
ТЕ! МОГУ
БАР ТО ДА
КАЖЕМ
КАД ТЕ
НЕМА!

ЛАУРА И ЛАРИ
СУ ВЕЧЕРАЛИ...
ЖАК ЈЕ
ЗАСПАО НА ГО-
МИЛИ НЕКАКВИХ
СТАРИХ ПОКРИВА-
ЧА... БИЛА ЈЕ
ПОНОЈ, А ДЕВОЈКА
ЈЕ ПОЖЕЛЕЛА
ДА ОДЕ У
ЛУНА-ПАРК...

ЗАШТО
СТЕ ТАКО
БУДЉИВИ?

ОСЕГАМ
СЕ К'О
КАД САМ
БИО ДЕЧАК...
КАД САМ
ЖЕЛЕО
МНОГЕ СТВА-
РИ, А НИСАМ
ИМАО
НИШТА!

МОЈ ПРОБЛЕМ СЕ
НЕ САСТОЈИ У ТОМЕ
-ИМАТИ НИ НЕМА-
ТИ, ВЕГ ДА ПРИХВА-
ТИМ ЖИВОТ ОНАКАВ
КАКАВ ЈЕ, КАО ЈАБУ-
КУ КОЈА СЕ КОТР-
ЉА!

ЈАБУКУ
КОЈА СЕ
КОТРОЉА
СВЕ ВРЖЕ
И НЕ
МОЖЕШ ЈЕ
УХВАТИТИ!

ЛАРИ ЈЕ ЗАКУТАО.
ОСЕТИО ЈЕ НЕЖ-
НОСТ АЛИ И СТРАХ
ОД ОВЕ ДЕВОЈКЕ
КОЈА ЖИВИ У НЕ-
КАКВОМ ДРУГАЧИ-
ЈЕМ СВЕТУ, НЕ-
ВЕРОВАТНОМ
И НЕДОКУЧИВОМ...

САД, ПОШТО
СМО СЕ БОЉЕ
УПОЗНАЛИ,
МОЖЕТЕ МИ
НАЈЗАД РЕКИ
ШТА ТРАЖИТЕ У
ОВОМ ДЕЛУ
ГРАДА?

ДРЖАЛИ СУ СЕ ЗА
РУКЕ И ШЕТАЛИ...

ПОСТОЈИ
ЈЕДНА ДЕВОЈ-
КА КОЈА УМИ-
РЕ ОД ПРЕВЕ-
ЛИКЕ ДОЗЕ
ДРОГЕ, А
ОВДЕ НЕГДЕ
КРИЈЕ СЕ РАСТУ-
РАЧ ТОГ ЗЛА!
ДО САДА, ТО
ЈЕ СВЕ БИО
ЛОВ У МУТ-
НОМ, АЛИ...

АКО
НЕШТО ЧУЈЕМ,
ЈАВИЋУ
ВАМ!

ОХ!
ПАШЋУ!

ССССС!

ЈЕСИ ЛИ СЕ
ПОВРЕДИЛА?

НИСАМ, АЛИ
ОВДЕ ЈЕ ТАКО
ПРЉАВО... ГИНО
БУБРЕТА!

ЛАРИ СЕ
САГНУО ДА
ПРИДИГНЕ
ДЕВОЈКУ...

НЕ, НЕМОЈ,
МОЛИМ ТЕ...

АЛИ ЊИХОВЕ УСНЕ
БИЛЕ СУ БЛИЗУ,
ПРЕВИШЕ БЛИЗУ...

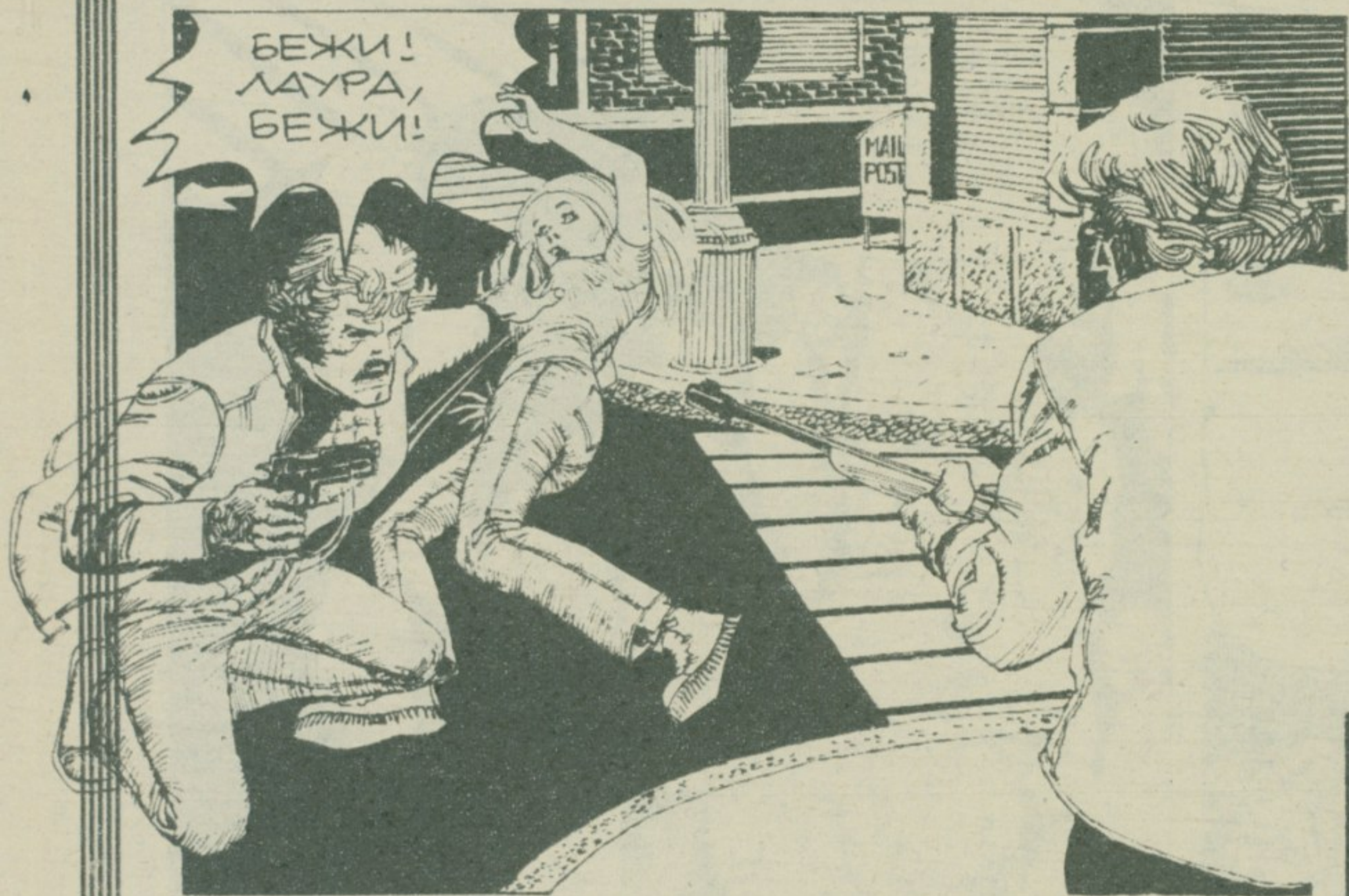
НЕ МРДАЈ,
ЏУРО! МО-
РАМ ДА СРЕ-
ДИМ ТО
ЊУШКАЛО!

ВЕНДЕЛ
ПОСТ!

БЕЖИ!
ЛАУРА,
БЕЖИ!

БАНГ!

ХАЈДЕМО
БРЗО, ДОК ТЕ
НЕ УБИЈУ! ОДАВ-
ДЕ НИЈЕДАН
ПОЛИЦАЈАЦ
НИЈЕ ИЗВУКАО
ЖИВУ ГЛАВУ!

БИЛО ЈЕ ВЕГ
КАСНО... ОКО
ЊИХ СЕ ОКУПИ-
ЛА ГОМИЛА РА-
ДОЗНАЛАЦА...
ШЕСТ МЕСЕЦИ
ПРЕ ТОГА ЈЕ-
ДАН ПОЛИЦАЈАЦ
НАБЕГНУО ЈЕ
ОВДЕ
ИЗРЕШЕТАН
МЕЦИМА...

ИДИ
ОД
ЖАКОМ!
ЈА БУ...

НЕБУ!
ОСТАЈЕМ
С ТОБОМ!

ГУБИ СЕ,
ЛАУРА, ИЛИ
БЕ ТЕ СНАБИ
ИСТО ШТО
И ЊЕГА!

ЗАМУЛО СЕ БРУДАНЕ
НЕКОГ МОТОРА...
БИО ЈЕ ТО ЖАК...

ДРТИО САМ
ГА, ПОРУНИ-
ЧЕ! УСКАЧИТЕ!
И ТИ И
ЛАУРА!

ЈА НИКУД
НЕ ИДЕМ!
НИСАМ
КУКАВИЦА
КОЈА БЕЖИ!

ШТА
ЧЕКАТЕ?
ИМА ВАС
МНОГО!
КРЕНИ-
ТЕ!

ЛАРИ,
БЕЖИМО!

ПО-
ЖУРИ!
ИМА-
МО
МАЛО
ВРЕ-
МЕ-
НА!

СКЛОНИТЕ
СЕ ВАС
ДВОЈЕ! ОВО
ЈЕ МОЈ
ПРОБЛЕМ!

ТЈАРА СЕ ВРАТИЛА У АТЕЉЕ 'ЏЕЈ-
СОНА КЕРА... РАЗРОГАЧИЛА СМ
КАД ЈЕ УГЛЕДАЛА СЛИКАРА ДВЕ-
ВЕНОГ У ФРАК, ОТО СД ЦВЕТЕМ
И БОЉУ ШАМПАЊЦА... ПОМИСЛИЛА
ЈЕ "ВЕНДЕЛ ЈЕ У ПРАВУ, СТАРИ ЛУ-
ДАК ИМА ГОМИЛУ ДОЛАРА..."

ЈЕ ЛИ ТО
ВЕЧЕРАС НЕ-
КО СЛАВЉЕ,

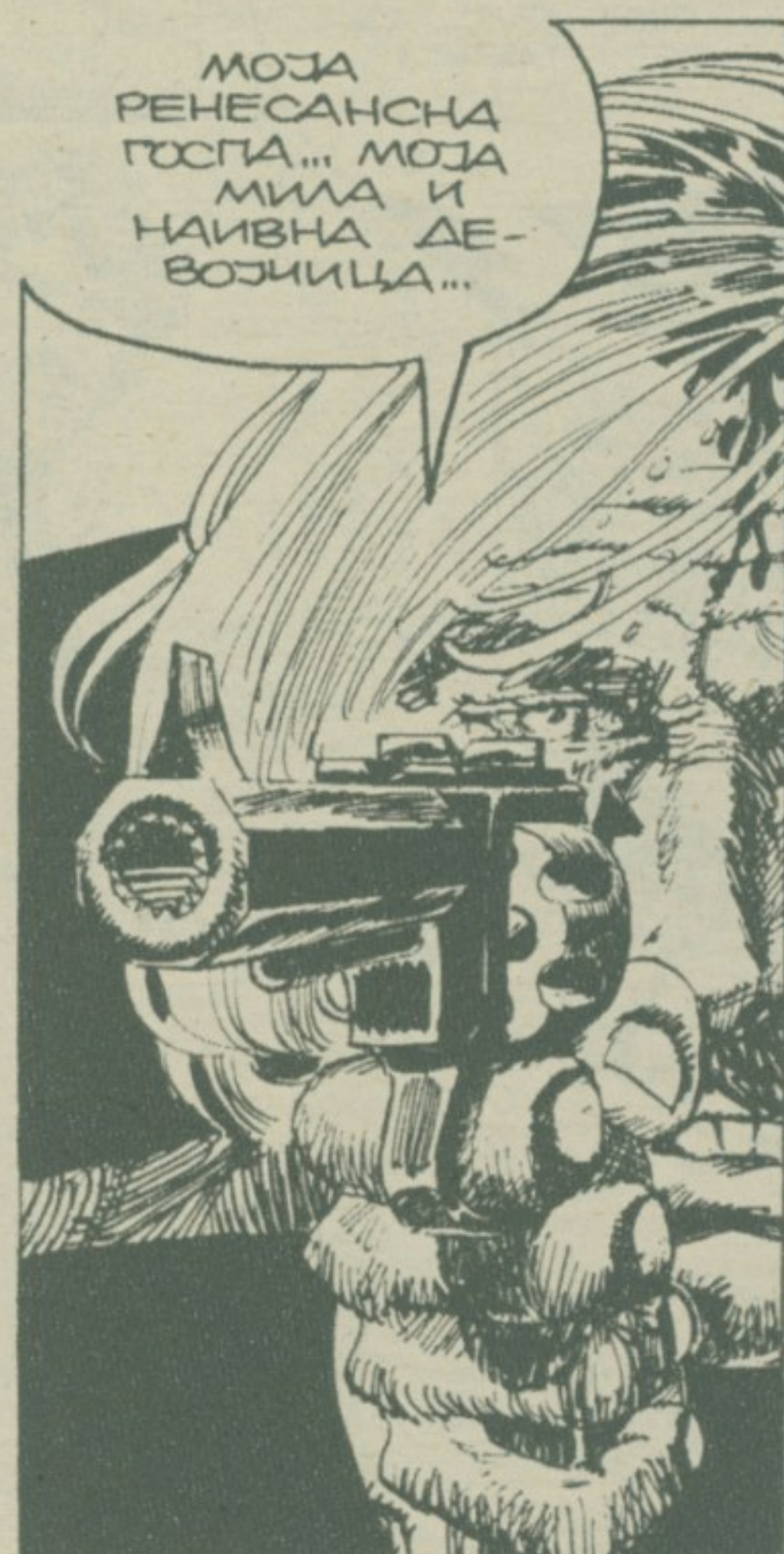
У МОМ
МЕСТУ ЈЕ ОБИЧАЈ
ДА КАД НЕКО
ПРОСИ ДЕВОЈКУ
СВЕ МОРА ДА
БУДЕ СВЕЧАНО...

А КО ЈЕ ТА
ДЕВОЈКА?

ТИ! МОЈА
РЕНЕСАНСНА
МАДОНА!
СВЕ ШТО
ИМАМ БИЉЕ
ТВОЈЕ,
ТЈАРА!
ИДЕМО У
ФИРЕНЦУ,
АМСТЕРДАМ...
КУД ГОД
ЖЕЛИШ...

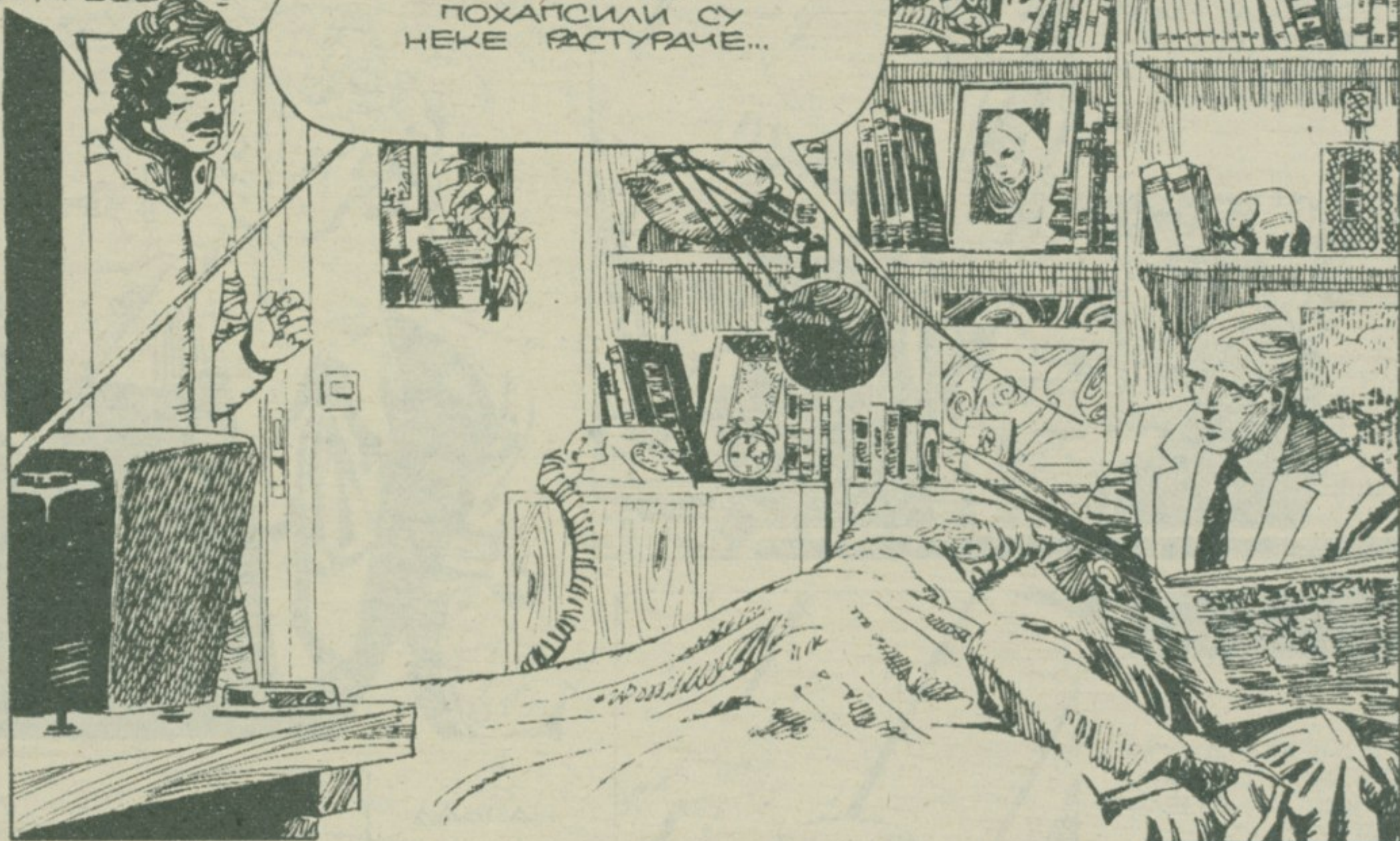

ОД ПРЕТЕРАНЕ КОЛИЧИНЕ ДРОГЕ, УХАПШЕ-НА ДЕВОЈКА ЈЕ УМРЛА У ЗОРУ... ДОК ЉУДИ ИЗ ОДЕЉЕНА ЗА БОРБУ ПРОТИВ НАРКОМАНИЈЕ ПРЕТРАЖУЈУ ГРАД, ЛАРИ СЕ ВРАТИО У СВОЈ СТАН И ТАМО ЗАТЕКАО ЈЕДНОГ ОД СВОЈИХ КОЛЕГА...

... ПОКУШАЛИ СУ ДА УХАПСЕ И ЛАУРУ, АЛИ ОНА ЈЕ ПОЧЕ-ЛА ДА БЕЖИ! НАШ МОМАК ЈЕ ПУЦАО ЗА ЊОМ И УБИО ЈЕ... ЖАК ЈЕ ПОЈУРИО ДА ТЕ ТРАЖИ...

ЏЕКИ?
ШТА ОВО
ЗНАЧИ?
ОТКУД МАМИ
ЖАК У МОЈ
КРЕВЕТУ?

ТРАЖИО ЈЕ ДА
ГА ДОВЕДЕМ ОВАМО!
НИЈЕ ЗНАО КУДА БЕ!
НАШИ ЉУДИ
ПОХАПСИЛИ СУ
НЕКЕ РАСТУРАЧЕ...

ШТА ТИ
ЈЕ, ЛАРИ?
КУДА БЕШ?

НЕК' ЖАК
ОСТАНЕ
ОВДЕ! ТИ
БДИ С
ЊИМ... МОЖЕ
НЕШТО ДА
УРАДИМ!

КАД ЈЕ СТИГАО
ПРЕД ЛАУРИНУ
КУТУ, СВИ СУ
ГА БУТКЕ ПО-
СМАТРАЛИ... НЕКИ
СУ У РУЦИ
ДРЖАЛИ ЦВЕТ,
ДРУГИ СУ ОПЕТ
ЗАУДАРАЛИ НА
ВИСКИ, А НА
ЛИЦУ ИМ СЕ
ВИДЕО БЕС...
АЛИ, ПРТИЛИ
СУ ГА ДА ПРОБЕ,
КАО ДА ЈЕ
ЈЕДАН ОД
ЊИХОВИХ...

ПОРМНИЧЕ,
МОЛИМ ВАС,
НЕ УЛАЗИ-
ТЕ!

ОДБИЈ!
СКЛАЊАЈ МИ
СЕ!

СКЛУПЧАО СЕ КРАЈ
ПОСТЕЉЕ... РУКЕ СУ ЈОШ
БИЛЕ ЛЕДЕНЕ... СЕТИО
СЕ ЊЕНИХ РЕЧИ...
"ЖИВОТ ЈЕ КАО ЗАБУ-
КА КОЈА СЕ КОТРОА..."

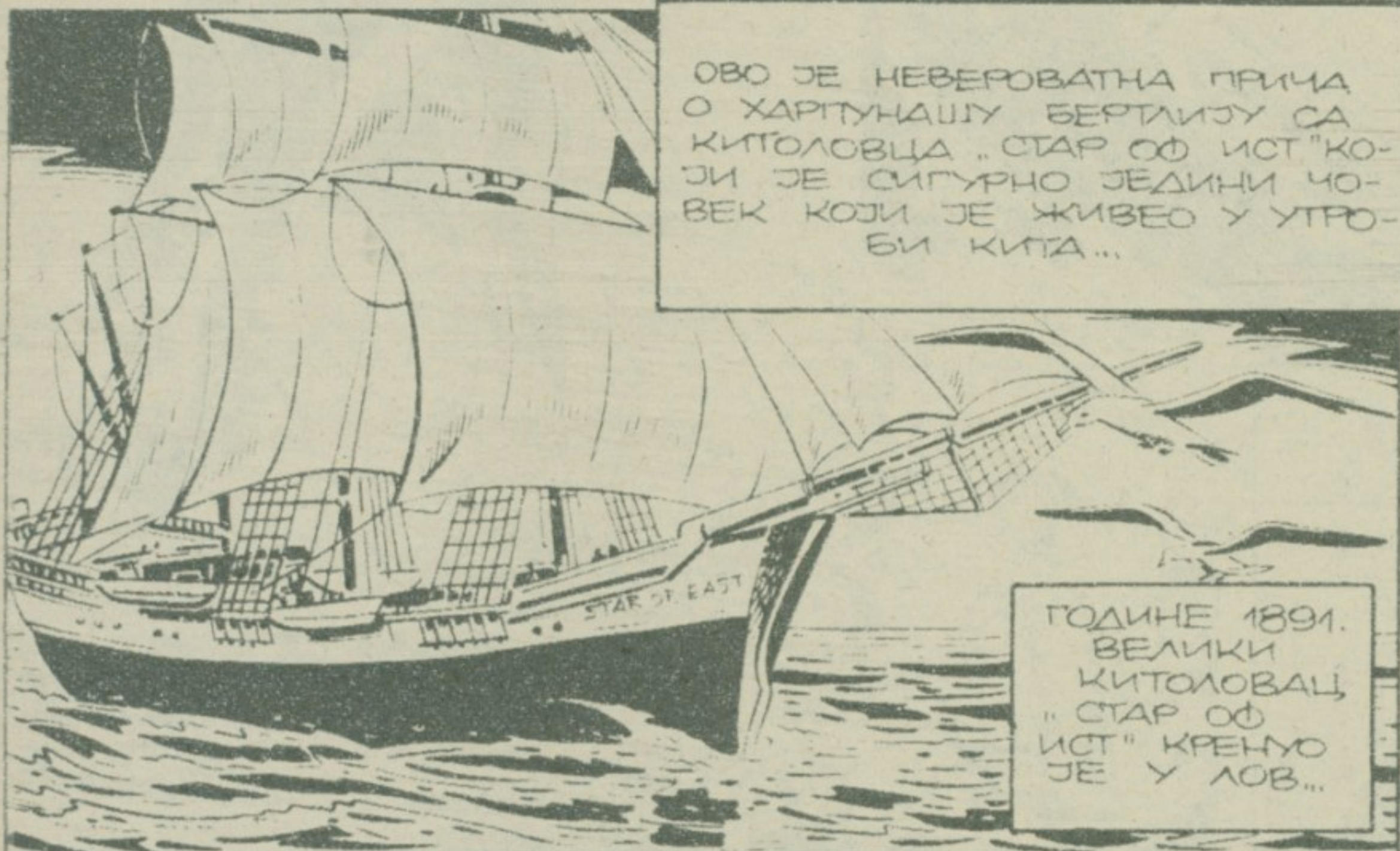

ЉУДИ КОЈИ
СУ СТАЈАЛИ
НАПОЉУ,
ПОЛАКО СУ
ПОЧЕЛИ ДА
СЕ РАЗИМАЗЕ...

НЕВЕРОВАТНЕ ИСТИНЕ:

АУТОРИ: ЗЕКИРА И АХМЕТ МУМИНОВИЋ

У УТРОБИ КИТА

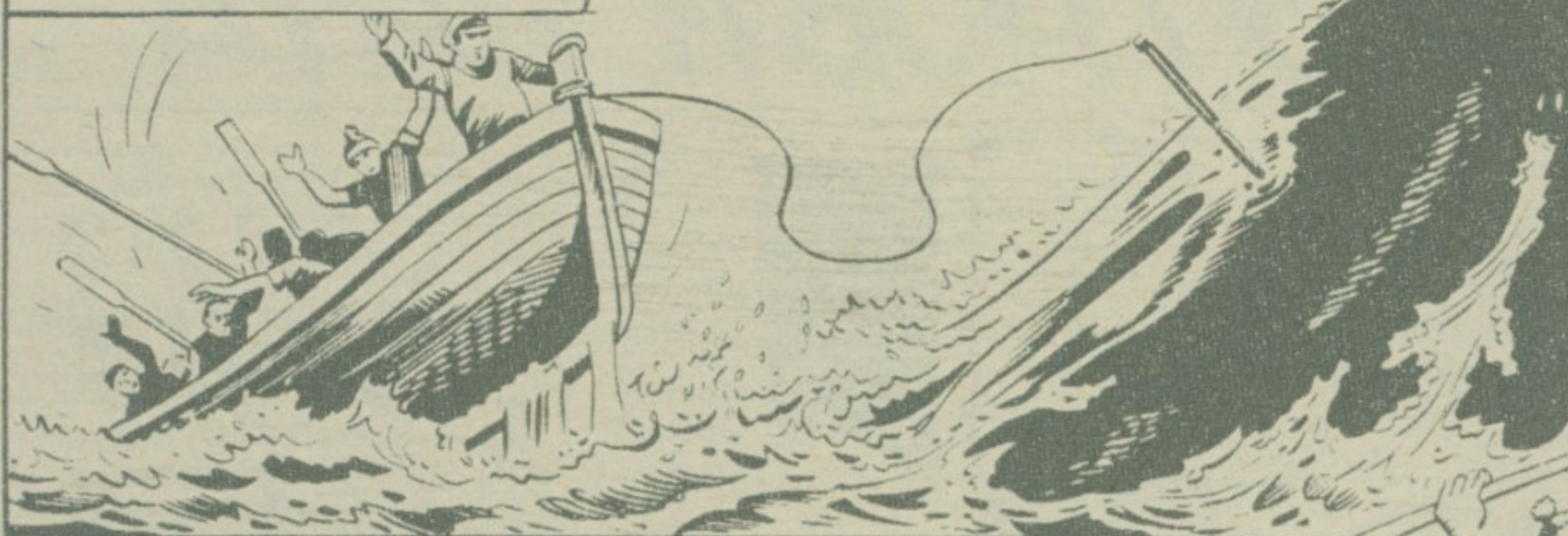

ПРВИ ОФИЦИР ЈЕ БАЦИО ХАРТУН СНАЖНИМ ЗАМАХОМ...

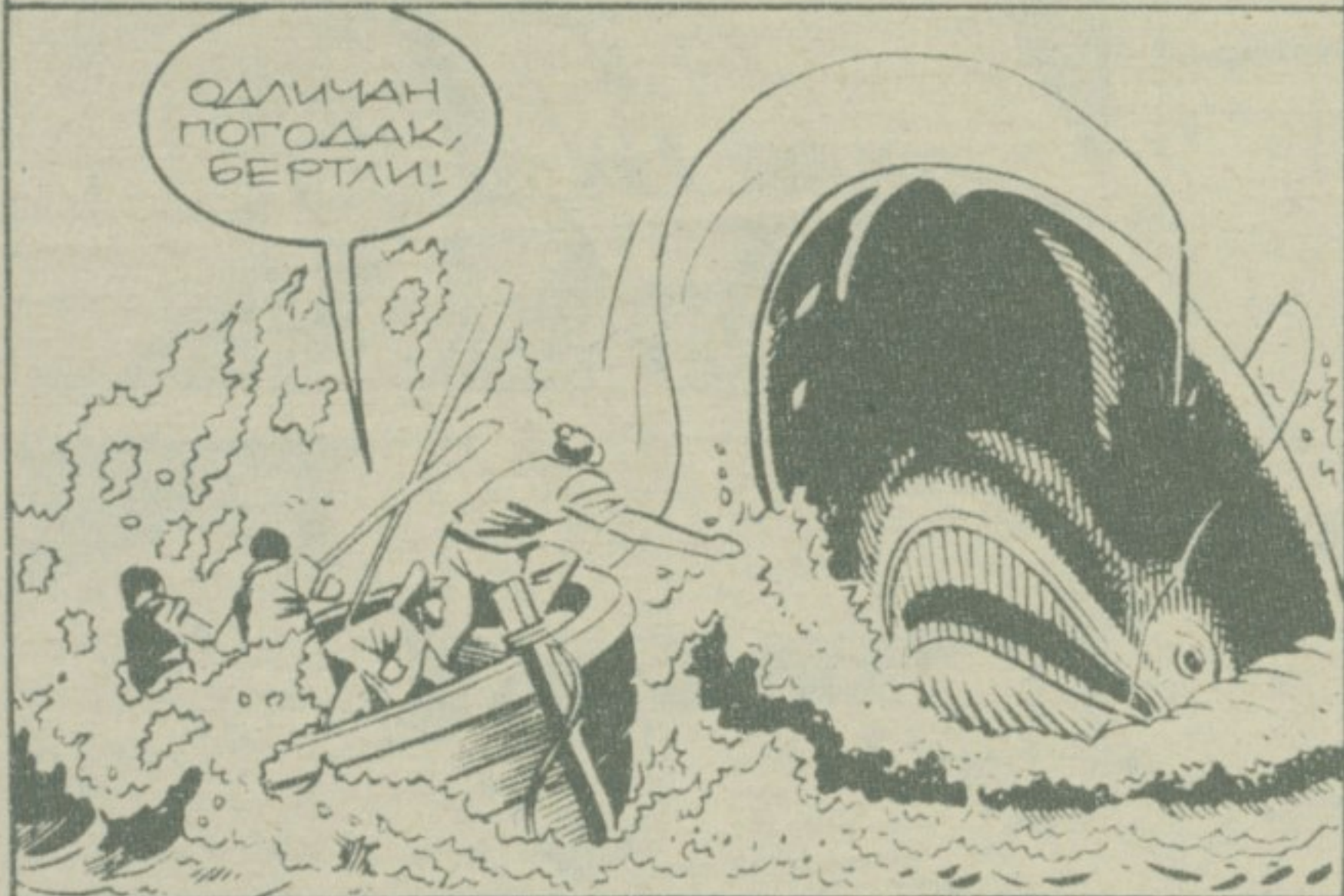
ХАРПУН ЈЕ ПОЛЕТЕО КРОЗ ВАЗДУХ И ЗАБИО СЕ У ЛЕБА ЦИ-
НОВСКЕ ЖИВОТИЊЕ...

НЕМАМ СЕ ОКРЕ-
НУЛА И У СЛЕ-
ПОМ БЕСУ НАЈ-
НАСРНУЛА
НА ЧАМАЦ...

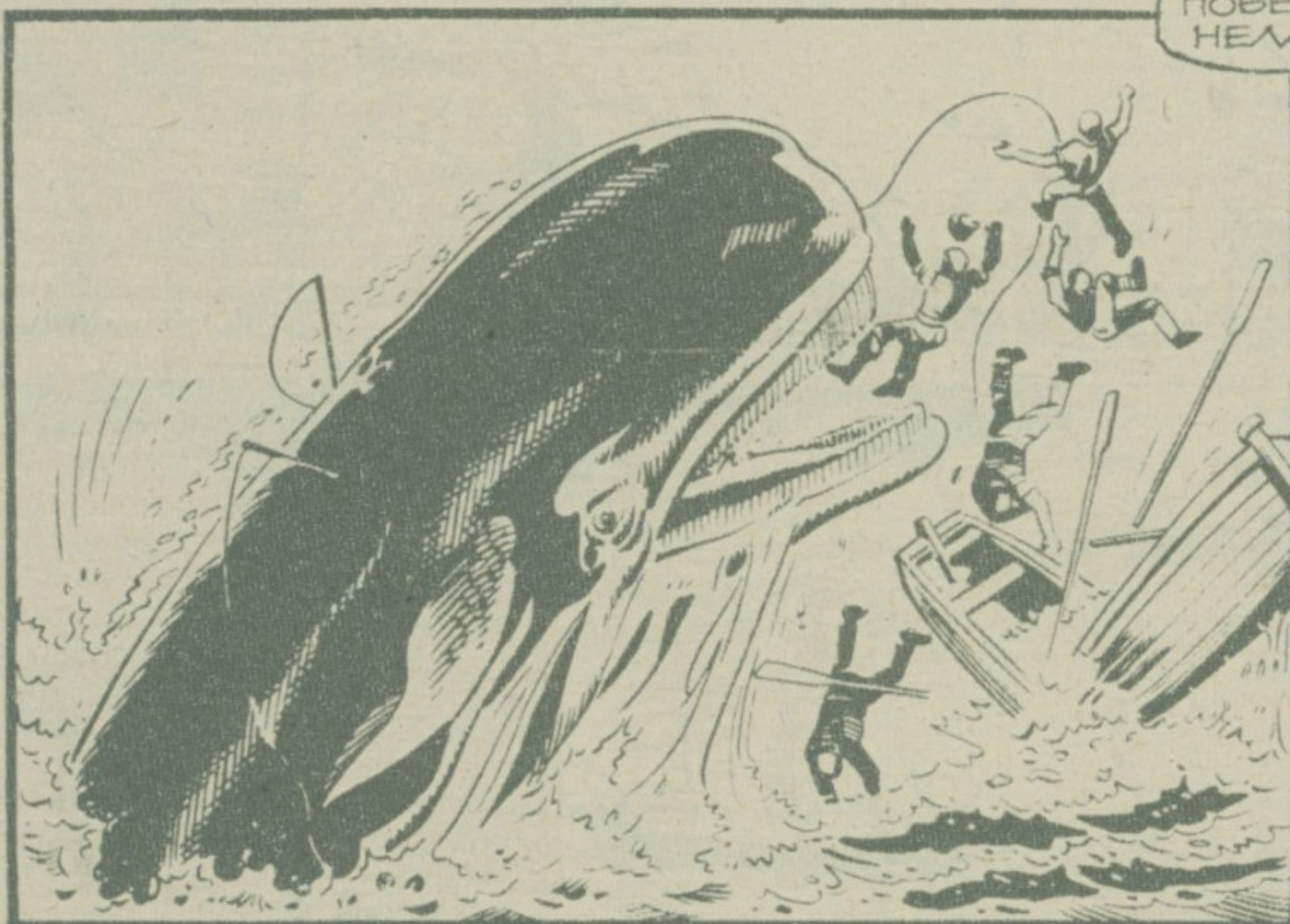
САДА ЈЕ ДОШАО НА РЕД ХАРПУНАШ БЕРТ-
ЛИ. ИЗВЕЖБАНИМ ПОКРЕТОМ ЗАМАХНУО ЈЕ
ХАРПУНОМ И ПОГОДИО КИТА У ГЛАВУ...

ОДЛИЧАН
ПОГОДАК,
БЕРТЛИ!

ЉУДИ,
ПОГЛЕДАЈ-
ТЕ ЖИВО-
ТИЊА ЈЕ
ПОБЕС-
НЕЛА!

ЈУРИ
ПРАВО
НА НАС!
СПАСАВАЈ-
ТЕ СЕ!

ОГРОМНОМ СНАГОМ, КИТ ЈЕ УДАРИО У ЧАМАЦ...
ЉУДИ СУ ПОЛЕТЕЛИ У ВАЗДУХ... АЛИ НЕ СВИ-ХАР-
ПУНАШ БЕРТЛИ, КОЈИ ЈЕ БИО НА ПРАМЦУ, УЛЕ-
ТЕО ЈЕ ПРАВО У КИТОВЕ ЧЕЉУСТИ...

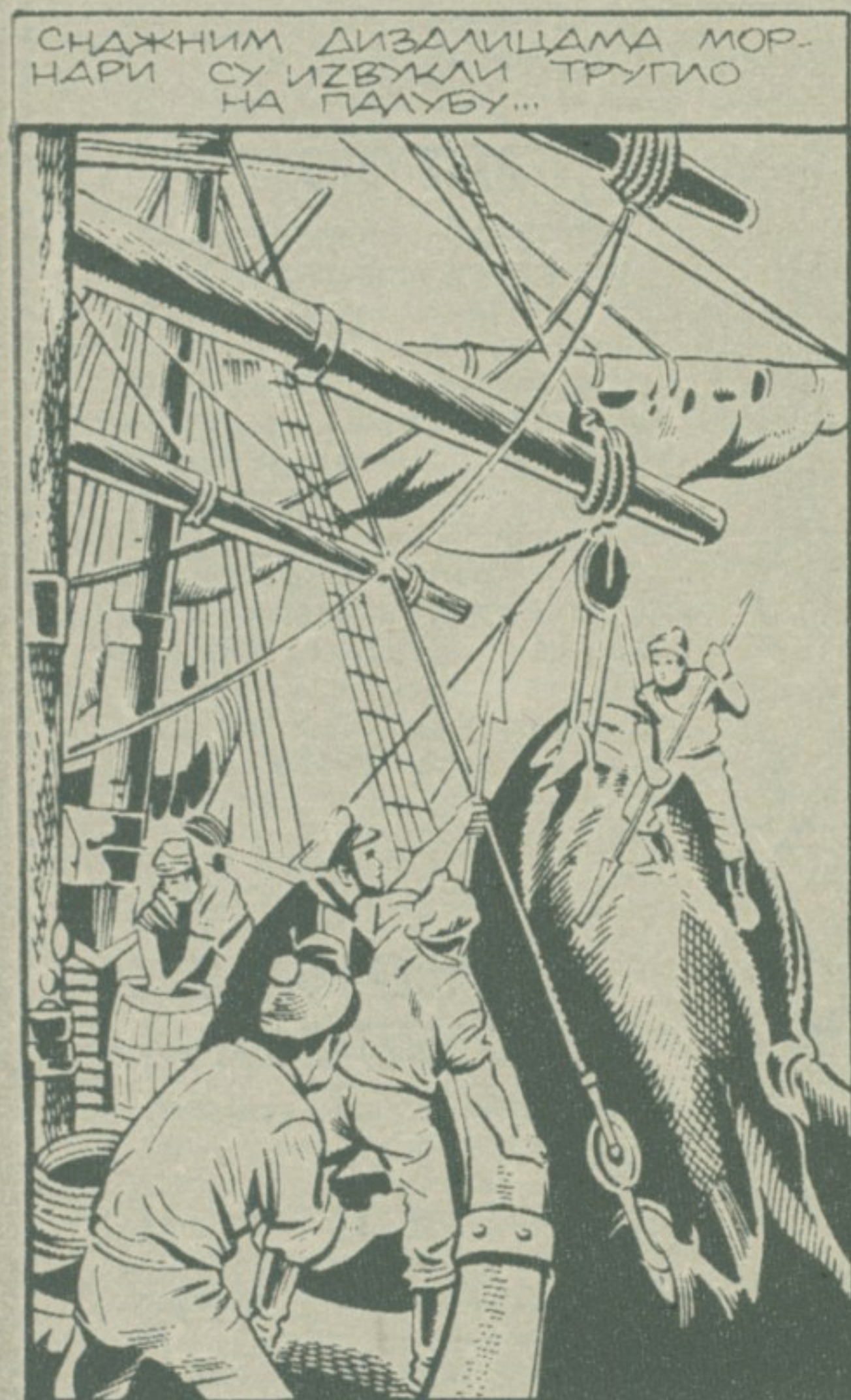
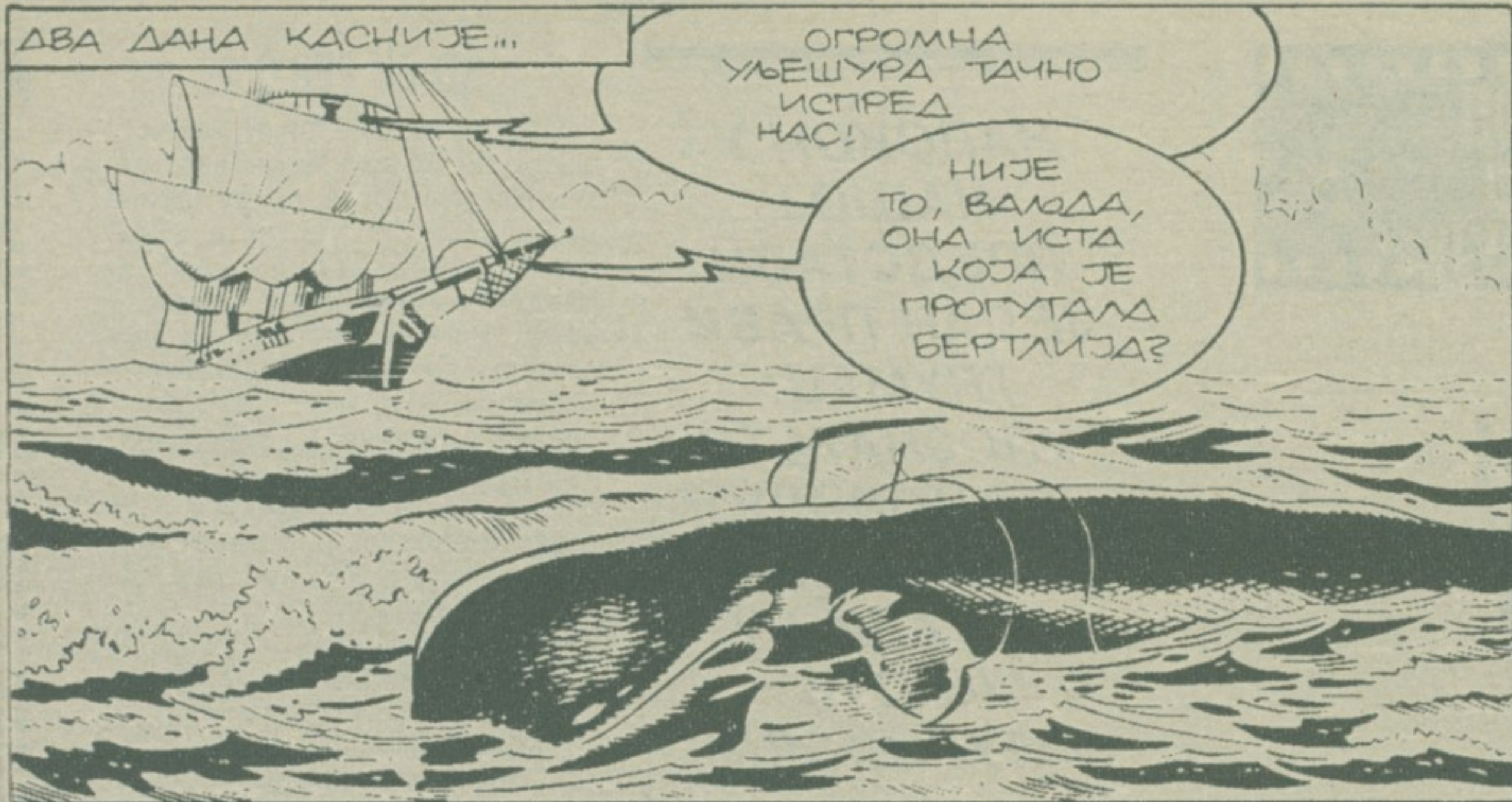

УЖАС...
ПРОГУТАО
ГА ЈЕ!
ЈАДНИ
БЕРТЛИ!

ЦИНОВСКА
УМЕСТО ЈЕ
ЗАРОНИЛА И
НЕСТАЛА У
ДУВИНАМА, А
ЉУДИ СУ СЕ
ПОД УТИСКОМ
ТРАГичНОГ ДО-
ГАЂАЈА ВРАТИ-
ЛИ НА ЈЕДРЕ-
ЊАК... ЛОВ ЈЕ
НАСТАВЉЕН.
МОРНАРИ СУ
ЖЕЛЕЛИ ДА
ОСВЕТЕ СВОГ
ДРУГА...

MUMIĆ
26 VIC

**БИОСКОП
БАЈФОРД
ПРИКАЗУЈЕ**

МАЈМУНИ ВИСОКОГ РОДА

УПОЗНАЈТЕ ЕРОЛА ФЛИНА (1909-1959)

Један од највећих лафова у историји филма био је Ерол Флин, холивудска звезда, на врхунцу славе касних тридесетих и раних четрдесетих година. У том периоду одиграо је незаборавне улоге у филмовима „Капетан Блад“, „Авантуре Робина Худа“, „Џентлмен Џим“, „Краљевић и просјак“, „Против свих застава“, „Умрли су у чизмама“.

Флин је био висок, добро грађен и обдарен посебном привлачношћу коју поседују само прави филмски идоли. Био је рођен у Тасманији (острво југоисточно од Аустралије) од ирско-америчких родитеља. Још као дечак бежао је од куће, да би породицу дефинитивно напустио кад је завршио школу. Следећих

неколико година провео је пловећи јужним морима. Док је 1930. водио неку експедицију на Нову Гвинеју, упознао је једног филмског продуцента. Овај му је помогао да добије своју прву улогу и то у једном документарном филму. Убрзо, Флина су запазили људи из моћне филмске куће „Варнер Брос“. Они су га узели одмах под своје, па је за њих снимао следећих петнаест година тумачећи улоге јунака у авантуристичким, акционим, историјским и ратним филмовима.

Филмови у којима је играо

Ерол Флин обавезно су пунили биоскопске дворане, јер је публика знала да јој са њим не гине добра забава. Али, ни само снимање тих филмова није било нимало досадно. Напротив, обилазило је узбудљивим тренуцима. Док су снимали коњичку битку у филму „Умрли су у чизмама“, тројица статиста су погинула. Један од њих јахао је тик уз Флина када му се коњ спотакао. Да би избегао да падне на сопствени исухани мач, статиста га је бацао. Мач се, међутим, балчаком чврсто забио у земљу и сечивом дочекао несрећника.

Флин није био само авантуриста на филму, него и у животу. Волео је друштво, проводе и све што уз то иде. Женио се три пута и имао четворо деце. Ипак, једном је рекао: „Моје једине праве љубе биле су моје лађе!“

МАЈМУНСКО ДРУШТВО

Постоје неке врсте мајмуна који живе у класном друштву попут људског. Ту се друштвени положај наслеђује. Једном речју, мајмунче мајмуна аристократе постаје аристократа а мајмунче мајмуна пролетера остаје пролетер.

Ову занимљиву појаву први су запазили јапански научници код јапанског макака, и о њој реферисали 1950. године. Касније, ово су потврдили и други посматрајући односе у чопорима резус макака који живе на Карипским острвима и код дивљих бабуна и зеленог заморца.

У неким друштвеним системима, код људи, син наслеђује очев статус. У мајмунском друштву мајчин статус наслеђују ћерке. Код мајмуна очев статус је неважан јер се не зна ко је чији отац. Синови не наслеђују мајчин ранг јер кад одрасту напуштају групу у којој су рођени и њихов положај у новој групи зависи од њих самих!

Мајмуни високог рода, за разлику од оних нижег рода, врло су солидарни. Мајмунче високог рода не ужива само мајчину заштиту и заштиту других рођака него и оних који нису рођаци али

**НАПОКОН У
НАШОЈ
ПРЕДСТАВИ
ЈЕДАН ПРАВИ
ГЛУМАЦ!
УПОЗНАЈТЕ
НЕОДОЉИВОГ
ЕРОЛА ФЛИНА.
ОСТАЛИ СУ
ЧИСТИ
НАТУРШЧИЦИ.**

припадају истом друштвеном слоју. То опет није случај код мајмуна нижег друштвеног положаја. Такође, код мајмуна се врло добро зна ко је ко. Како је

помоћ нешто што се памти и враћа, корисније је помоћи ономе ко је јачи, него ономе ко ту помоћ, као слабији, заслужује. По свему судећи, као ни човеку, ни мајмуну живот у друштву није лак!

РИБА НА ВАГИ

Ако себе сматрате за особу која се разуме у физику, ево једног теста којим ћете проверити да ли сте у праву.

Замислите теглу коју сте до две трећине напунили водом како стоји на ваги. Ако у воду спустите рибицу, стрелица на ваги показује да се тежина тегле повећала за онолико колико тежи рибица. Али, ако, уместо да је убаците у воду, рибицу држите за реп тако да јој је цело тело, осим репа, потопљено у воду – шта ће показивати вага? Хоће ли се тежина тегле повећати?

Уколико нисте сигурни у тачност свог одговора, нећемо да вас мучимо да чекате до следеће недеље. Тачан одговор гласи: тежина тегле ће се повећати за онолико колико тежи течност коју је рибица истиснула!

КО БИ РЕК'О!?

Исак Асимов је почео као професор биохемије на универзитету у Бостону. Ипак, праву каријеру направио је као писац популарно-научних дела као што су „Водич интелигентног човека у науку“, „Универзум“, па научно-популарних романа, претежно о роботима, на пример „Ја, робот“, „Челичне пећине“, „Голо сунце“ и други. Ево његовог избора десет најзначајнијих научника у историји (редослед је алфаветски).

1. Архимед
2. Чарлс Дарвин
3. Алберт Ајнштајн
4. Мајкл Фарадеј
5. Галилеј
6. Антоан Лавоазије
7. Џејмс Кларк Максвел
8. Сер Исак Њутн
9. Луј Пастер
10. Ернест Турерфорд

РУКЕ УВИС!!!

Затражите од свог друга да стане у врата и да се, што може јаче, одупре рукама о довратак. Држите га у том положају најмање један минут (не обазирите се на његово мољкање да га „ослободите“) проверавајући да се све време рукама одупире што може јаче.

После једног минута реците му да се опусти и изађе из врата. Тада ће се догодити нешто потпуно невероватно и за њега неочекивано. Уместо да му руке опуштено висе, почеће саме да се дижу, као да их неко повлачи невидљивим концима.

МЕСОЖДЕР КОЈИ ЈЕ ПОСТАО ВЕГЕТАРИЈАНАЦ

Последња истраживања која се односе на ретку врсту џиновског панде говоре да се ова животиња, која данас насељава само планине Сечуана у Кини и Тибет и храни биљем (бамбусовим пулољцима) некада била месождер. Међутим, током дугих година у којима се његов организам прилагођавао новим ус-

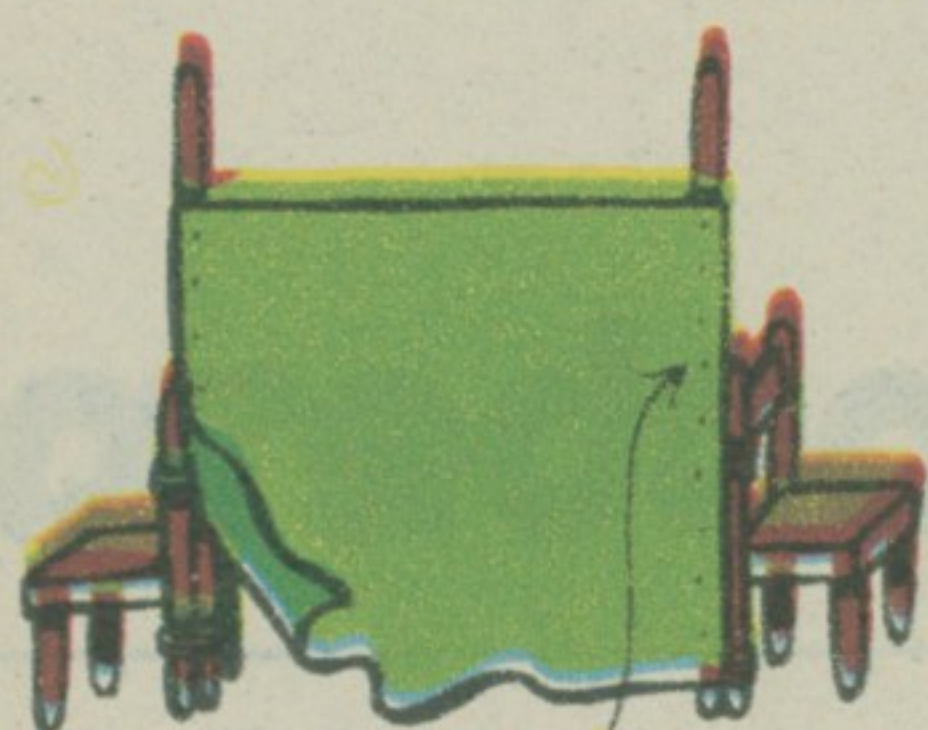
ловима, панда је постао вегетаријанац. Али, да би задовољио своје потребе за храном, панда је постао права изелица – дневно му је потребно 30 килограма бамбусових пулољака.

Мила и Тимоти Бајфорд

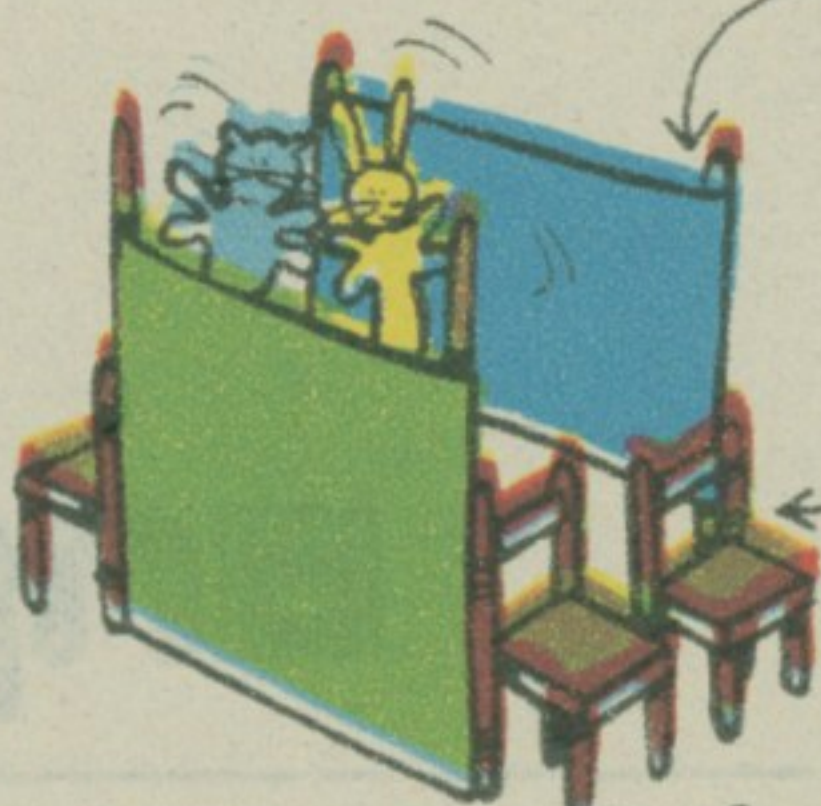

ПОЗОРИШТЕ ЛУТАКА

ПОШТО СТЕ НАПРАВИЛИ
ЛУТКЕ ЗА ПОЗОРИШТЕ,
ЕВО И ПОЗОРНИЦЕ. НАПРАВИ-
ТЕТЕ ЈЕ ОД ЧЕТИРИ СТОЛИЦЕ,
ЧЕТИРИ ШТАПА И ДВА ПЛАТНА
(МОЖЕ И ХАРТИЈА СПОЈЕНА
СЕЛОТЕЈПОМ). ЗАВЕЖИТЕ ПО
ЈЕДАН ШТАП ЗА НАСЛОМ СВАКЕ
СТОЛИЦЕ ПА РАЈСНАДЛАМА РАЗДП-
НИТЕ ПЛАТНО ДО ЗЕМЉЕ, АЛИ НЕ И
ДО ВРХА - КАО НА ЦРТ. 1. ТО ЈЕ
ПРЕДЊИ ДЕО. НА ИСТИ НАЧИН
РАЗДПНИТЕ И ЗАДЊИ...

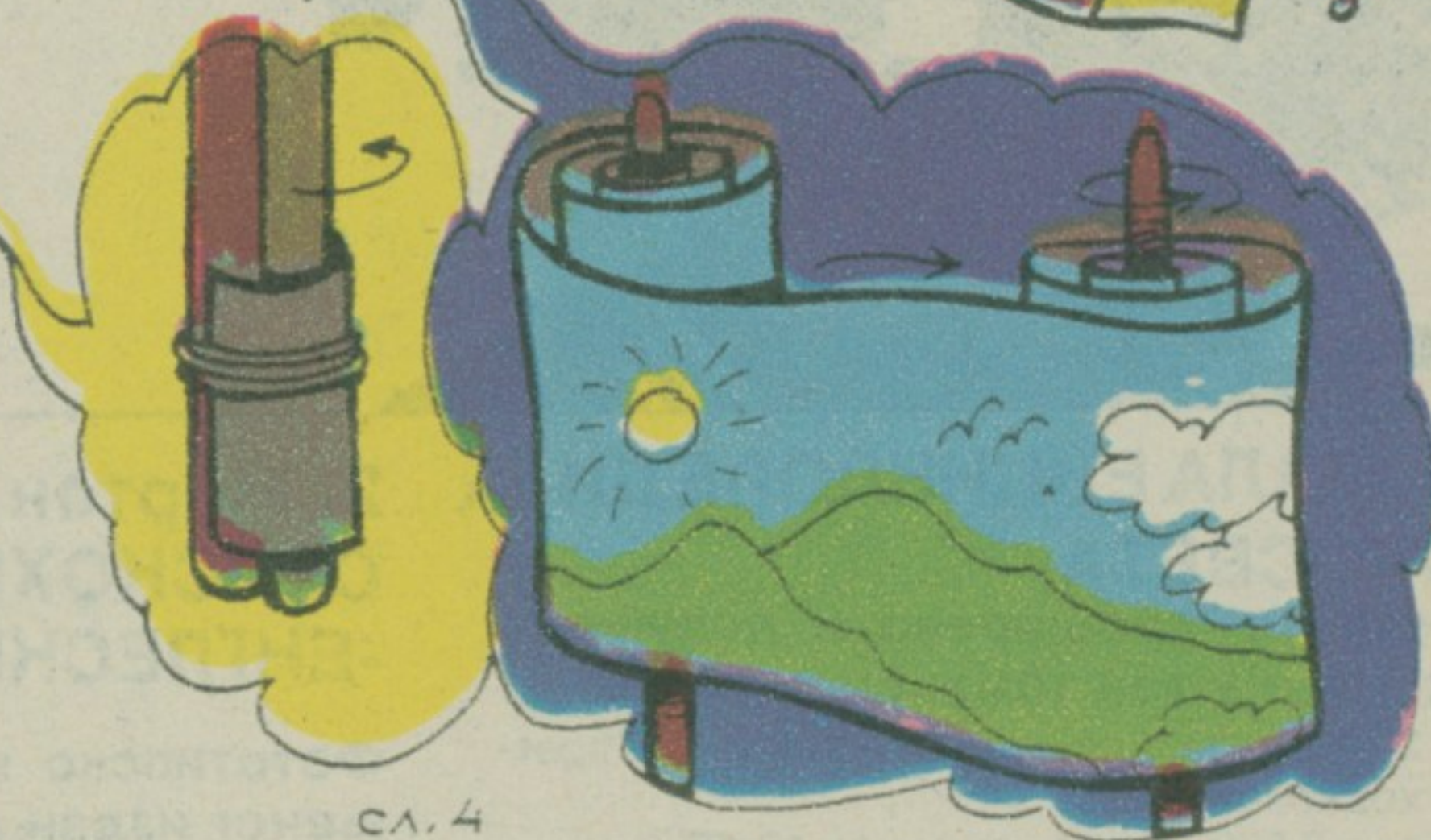
СЛ. 1

СЛ. 2

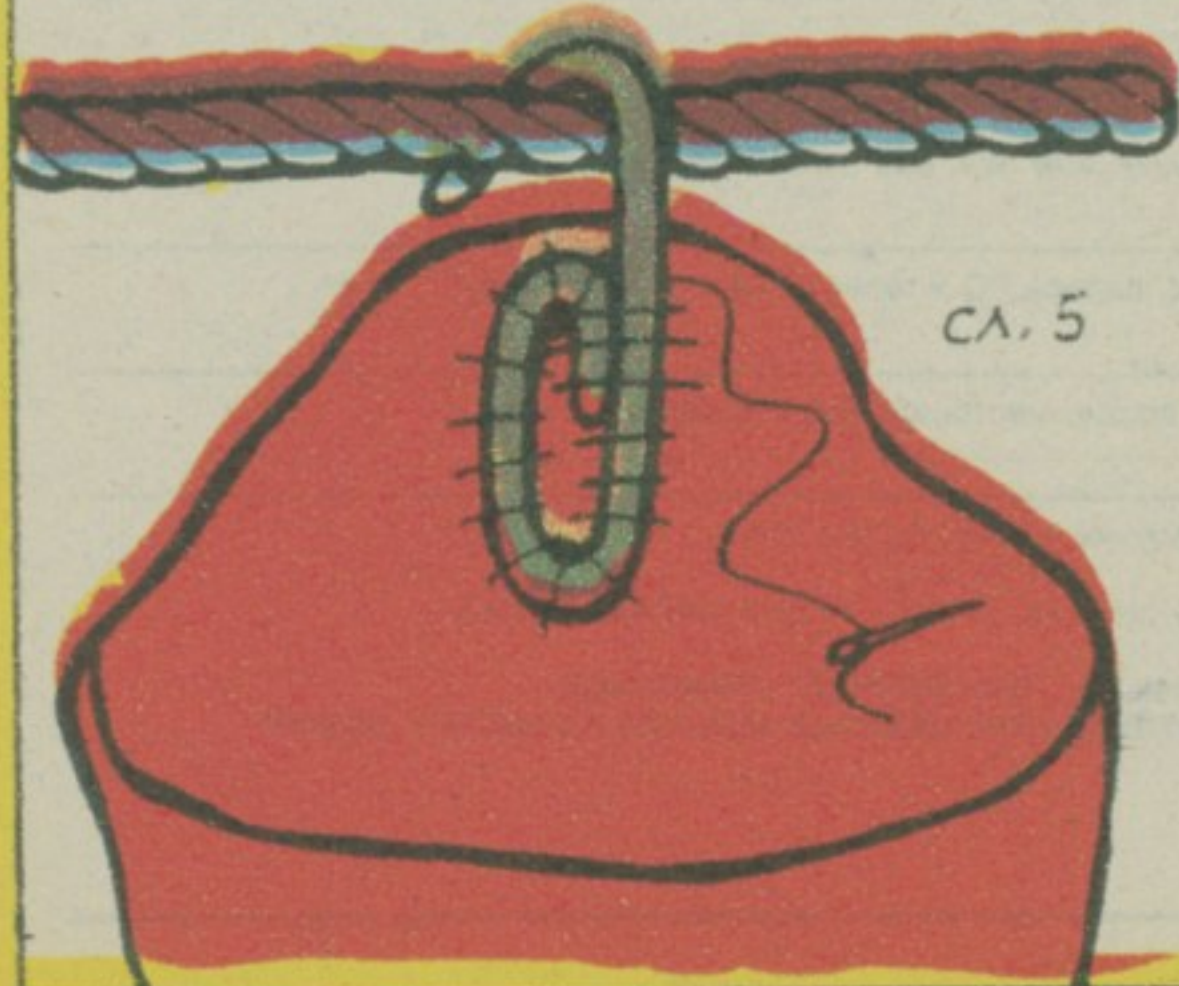
СЛ. 3

СЛ. 4

... АЛИ САДА
НЕ ИДИТЕ ДО
ЗЕМЉЕ НЕГО
ДО ВРХА
(ЦРТ. 2).
НА ТО ПЛАТНО
(ПОЗАДИНЕ)
КАЧИТЕ
ЧИОДАМА
КУКИЦЕ,
ДРЕВЕКЕ,
ЗВЕЗДЕ И
ОБЛАКЕ ОД
ХАРТИЈЕ. АКО

ЖЕЛИТЕ ПОКРЕТНУ ПОЗАДИНУ
(КАД ЛУТКЕ, БАЈАГИ, ПУТУЈУ
СВЕТОМ), ИСЦРТАЈТЕ ПОЗАДИНУ
НА ДУГОЈ ТРАЦИ ОД ПАПИРА,
ЗАКУЦАЈТЕ ЈЕ НА ШТАПОВЕ И
УВИЈТЕ КОЛИКО ТРЕБА (ЦРТ. 4)
НА НОГЕ СТОЛИЦЕ. ШТАПОВЕ КОЈИ
ДРЖЕ ПОЗАДИНУ ВЕЖИТЕ ПРЕКО
СРОЛНОГ КАРТОНА ТАКО ДА МОГУ
ЛАКО ДА СЕ ОКРЕКУ ОКО СВОЈЕ
ОСЕ (ЦРТ. 4) - КАД ШТАПОВЕ
ПОЗАДИНЕ ОКРЕКЕТЕ, ОНА "ПУТУЈЕ".
ОД СПАЈАЛИЦЕ НАПРАВИТЕ ДРЖАЧЕ
ЗА ЛУТКЕ (ЦРТ. 5) КОЈЕ ЋЕТЕ
ДРЖАТИ ИЗД ПОЗОРНИЦЕ КАО НА
ЦРТ. 6 И УЗИМАТИ ИХ ЗА ВРЕМЕ
ПРЕДСТАВЕ. СУНЦЕ, МЕСЕЦ, ЛАЂУ,
НАПРАВИТЕ ОД КАРТОНА И ЗАЛЕПИТЕ
ЗА ШТАП. ПОЗОРНИЦУ ОСВЕТИТЕ
ТЕХНИЧКИМ ЛАМПАМА КАО НА
ЦРТ. 5.

СЛ. 5

СЛ. 6

РЕЧ НИЦИ

 просвета

1. МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРОСВЕТА

Четврто, проширено и допуњено
издање у три тома, ћирилицом

- 20% текста и илустрација више но у претходном издању
- око 3.500 страна, формата 19x27 cm
- 50.000 обрађених појмова
- 8.000 слика, цртежа, графикона и портрета
- 18 великих вишебојних географских карата и преко 100 црно-белих карата у тексту
- 45 црно-белих табли са око 300 прилога
- 30 табли у више боја са преко 200 репродукција

МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА У НОВОМ ИЗДАЊУ ДОНОСИ:

- последњу реч науке у приступачном облику
- најновије податке из свих области људског стваралаштва и активности о свим значајним личностима и појмовима
- са посебним акцентом на историју и културу свих народа и народности Југославије

**ТРЕЋА ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 23.000.- Д
ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У ДРУГОЈ ПОЛОВИ-
НИ 1986. ГОДИНЕ!**

2. Мортон Бенсон СРПСКОХРВАТСКО- ЕНГЛЕСКИ РЕЧНИК

Фототипско издање другог допуњеног издања из 1980. године!

Речник садржи преко 60.000 речи и више од 100.000 израза и идиома, те представља први идиоматски речник српскохрватског језика са тумачењем на енглеском. Посебна пажња у овом издању посвећена је политичко-економским терминима који су почели да се употребљавају после усвајања Устава 1974. године.

Формат 16,5x24 cm, повез цело платно, страна 870, писмо латиница

**ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 4.900.- ДИНАРА
ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У ПРВОМ КВАРТА-
ЛУ 1986. ГОДИНЕ!**

3. Мортон Бенсон ЕНГЛЕСКО-СРПСКО- ХРВАТСКИ РЕЧНИК

**Фототипско издање другог, пре-
рађеног и допуњеног издања из
1984. године!**

Речник модерног енглеског језика, у којем је, поред америчке, заступљена и његова британска варијанта. Речник садржи речи и изразе које савремени читалац налази у модерној литератури, публицистици, филму и телевизији, а чија тумачења углавном није могао наћи у постојећим речницима. У друго издање унет је велики број неологијама и доследније су обрађене колокације, то јест, синтаксичке и лексичке комбинације. Речник је допуњен са око 15 одсто новог језичког фонда и садржи преко 60.000 основних појмова.

Формат 16,5x24 cm, повез цело платно, страна 792, писмо латиница

**ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 4.900.- ДИНАРА
ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У ПРВОМ КВАРТА-
ЛУ 1986. ГОДИНЕ!**

Непотребно прецртати
Пол. забавник, 21. 2. 1986.
Поручбени купон 471

(Место и датум)

Претплатујем се на:

1. МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ПРОСВЕТА 23.000.-
2. М. Бенсон СРПСКОХРВАТСКО-ЕНГЛЕСКИ РЕЧНИК 4.900.-
3. М. Бенсон ЕНГЛЕСКО-СРПСКОХРВАТСКИ РЕЧНИК 4.900.-

Износ од _____ динара обавезујем се исплатити:
а) Одмах, у року од 8 дана по пријему „Просветине“ уплатнице, са 20% попушта;

б) У _____ једнаких месечних рата (најмањи износ рате 800.- динара, највише 10 месечних рата), почев од наредног месеца увек са уплатницама добијеним од „Просвете“.

У случају спора уговорена је надлежност V општинског суда у Београду.

(Презиме, име оца, име и занимање)

(Назив, адреса РО и телефон на радном месту)

(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

(Својеручни потпис, бр. л.к./СУП)

Књиге слати на: СТАН – РАДНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ

САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ“ УПЛАТНИЦЕ!
НЕПОТПУНЕ ПОРУЧБЕНИЦЕ НЕЋЕМО УЗИМАТИ У ОБЗИР!

ИРО „ПРОСВЕТА“ ООУР Издавачка
рс2,1 делатност 11001 Београд,
Добрачина 30
Поштански факс 555, телефон 642-772

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕРПАМЋЕЊЕ“

– VI изд. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете вишеструко повећати своје памћење и способност учења.

I књига „МЕТОДЕ И ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“ (202 стране) дин. 1.200.–

II књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 страна) дин. 1.200.–

ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања

Комплет (обе књиге заједно) дин. 2.100.–

Формат 17 x 24 cm, 430 стр., преко 150 илустрација, 15 самотестова.

2. S. Yesudian – E. Haich: „ЈОГА И СПОРТ“

– Комплетан, практичан и веома приступачан приручник ХАТХА ЈОГЕ древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока за стицање и очување доброг здравља током целог живота.

Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ И ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света у преко два милиона примерака.

Цена: дин. 1.200 – целни формат, 224 стр., преко 70 илустрација.

3. S. Yesudian: „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

– Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ“

Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха јоге за сваку седмицу у години.

СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућује ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења.

Цена: дин. 1.200 – целни формат, 221 стр., преко 250 илустрација.

Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) дин. 2.100.–

Све књиге су штампане латиницом на фином офсет папиру са корицама у више боја.

ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац ако неоштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.

Код испорука за иностранство зарачунавамо поштарину и паковање.

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА
НАРУЏБЕНИЦА – П. Заб. 123

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ
2. ЈОГА И СПОРТ
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ

КОМ.
КОМ.
КОМ.

АДРЕСА НАРУЧИОЦА
(испунити читко ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)

Име и презиме _____

Улица и број _____

Пошт. бр. и место _____

Књиге плаћате поузећем – поштару код преузимања.

Наручите на адресу: „ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“, З-П. П. 20/70, 11031 БЕОГРАД.

ДУВАН ПОСТАЈЕ ХРАНЉИВ

У свету су дуваном засејане огромне површине – преко 2,5 милиона хектара. Много, али можда је то и добро. Јер недавна проучавања стручњака америчке фирме „Лајф проутин“ показују да се ова високопродуктивна

тим исецка, долају јој се извесне хемикалије које треба да допринесу што бољем издвајању беланчевина, гњечи се а добијени сок центрифугира да би се, затим, из њега наталожиле беланчевине. Споља она личи највише

Илустровао Зоран Петковић Петко

биљка може далеко боље користити него кад се њено лишће суши, сецка и – пуши. Од лишћа дувана они су добили хранљиве беланчевине, а уз то утврдили да принос са једног хектара износи и до три и по тоне, док пшеница, рецимо, даје просечно четврт тоне беланчевина по хектару, а соја – рекордер у овој области – 0,8 тона!

У градићу Рејлију (Северна Каролина) подигнута је огледна фарма за добијање беланчевина из дувана. За прераду се користи зелена маса из биљке која се покоси и остави док се одозго не ухвати „кајмак“ од десетак центиметара. (Покошена поља дувана, иначе, већ после пет до шест недеља поново израсту и спремна су за нову жетву.) Маса се за-

на беланце, нема ни укуса ни мириса, по хранљивим својствима превазилази казеин (беланчевине млека), а по садржини аминокиселине, незаменљиве у људској исхрани – чак и беланчевине соје.

Овако добијеном беланчевином могу се обогативати различити производи и јела, а у чистом облику веома је погодна за прављење свих оних јела у којима се користе јаја. Тако се, кажу, од дуванске беланчевине праве изванредне пуслице.

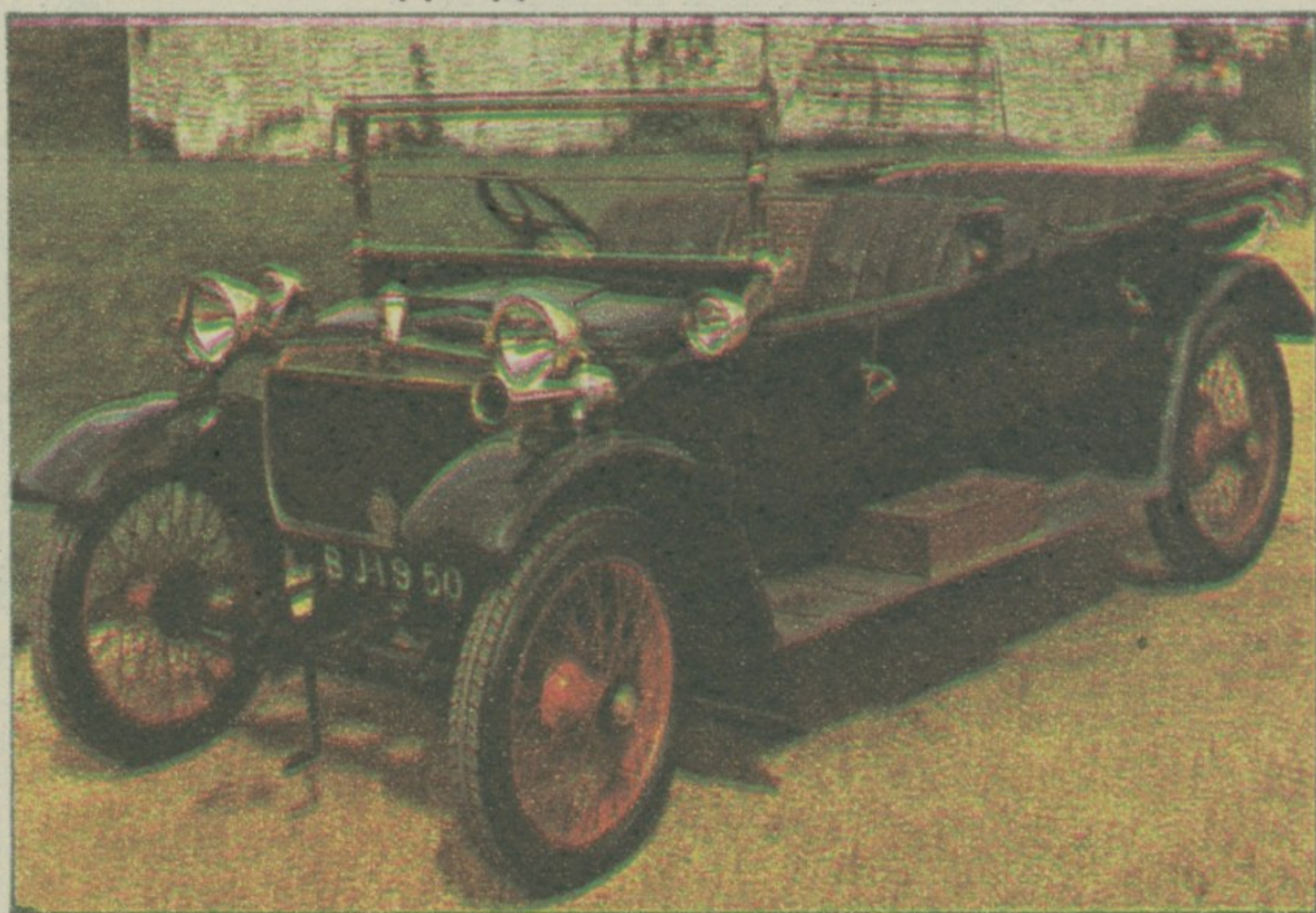
И то није све. Од дела „отпада“ који се добија при овом процесу могу се производити цигарете и то много мање опасне од оних које се добијају од „целог“ дувана: многи штетни састојци дима јављају се управо при сагоревању беланчевина које су из отпада већ извучене.

ЗНАЧАЈНИЈИ ОД ЕПИДЕМИЈА И

ЦАРУ ЦАРЕВО- БЕНЗИН АПТЕКАРЕВ

ЧУВЕНА ФОРДОВА „ПЛЕХАНА ЛИЗА“
ПРОДАВАНА ЈЕ ЗА 290 ДОЛАРА АЛИ
СУ СЕ ЗА КРУНИСАНЕ ГЛАВЕ И ЉУДЕ
ДУБОКОГ ЦЕПА СКЛАПАЛА КОЛА
И ДВАДЕСЕТ ПУТА СКУПЉА.

Највећа конкуренција ролс-ројсу: ланчестер из 1912.

Аутомобил је муком Астекао право грађанства.

Први је започео серијски да га производи 1903. Ренсом Елио Олдс из америчког града Детроита. Пет година касније Олдс је своју фабрику припојио Ценерал Моторсу и од тада један модел те фирме редовно носи назив – олдс-мобил.

У Европи са серијском производњом први су кренули, такође 1903. Французи Де Дион и Бутон. Жорж Бутон је био механичар, а Албер де Дион, замислите – маркиз, тачније маркиз-конструктор!

Али, вратимо се детињству аутомобила. Бензински мотор је превагнуо над парним и гасним, али није ишло глатко с бензином. Власник није имао велику вајду од свог аутомобила ако би заборавио да купи гориво док је апотека отворена. Не треба се чудити: бензинске пумпе су се појавиле почетком двадесетих година овог века. Све дотле бензин су продавали апотекари и то у бурићима од по 7,5 литара. Називали су се дрогеристима јер стручно знање и звање и нису морали да имају. Ноћу нису хтели да устану из постеље и помогну возачима макар ови плаћали бензин сувим златом!

Тесно за памет

Серијска производња аутомобила знатно је утицала на његову цену. Истина, тиме је аутомобил доста изгубио на изгледу, али је и даље израђиван од челика, имао је кочнице на сва четири точка, електрично паљење и гуме с ниским притиском. Чувена фордова „плехана Лиза“, модел Т, на пример, када се појавила 1908. продавана је за 850, а деветнаест година касније за само 290 долара!

Упоредо с настојањем да аутомобил учине доступним купцу тањег џепа, поједине фирме су склапале и кола за богаташе. Била су то веома скупа возила, али је зато изглед и квалитет потпуно одговарао цени. О њима се више говорило него

о епидемијама или економским кризама!

Аутомобил за аристократију, како је иначе називан, процвао је двадесетих година овог века и снажно утицао да некадашње „самоходне кочије“ коначно нађу пут до срца људи.

Међу произвођачима луксузних баснословно скупих кола почасно место свакако припада фирми Хиспано Суиза. Није била дуговечна, али је ипак много учинила захваљујући двадесет годишњем швајцарском инжењеру Марку Биркиту. Био је млад и пун идеја али никако није успевао да их оствари у фирмама од угледа. Немајући куд, отиснуо се 1899. у Барселону. Без пребијене паре у цепу запослио се у Кастро ауто-компанији која је три пута пропадала и васкрсавала. За Биркитову памет ту није било тесно. Постао је директор и пројектима не само да је извукао фирму из невоље већ је учинио славном.

За кратко време тржишту је понуђено неколико модела са Биркитовим „рукописом“. Аутомобил хиспано суиза стајао је 1923. око 2600 британских фунти, што је тада био огроман новац. Штавише, у Великој Британији се продавао боље него домаћи ролс-ројс са приближно истом ценом, али већим угледом.

Биркиту је посао ишао од руке, али га је мучила носталгија. Током 1918. фирма Хиспано-Суиза преселила се у Париз и произвела серију блиставих кола. Двадесетих и тридесетих година то је био најскупљи аутомобил на свету. Склапан је и модел са мотором запремине 12 хиљада кубних центиметара!

Уопште, кола за богаташе и владаре имала су мотор са осам, понекад и са дванаест цилиндара, па је он запремао готово трећину возила!

Појам луксуза и савршенства линија били су и аутомобили фирме Изота-Фраскини, склапани у Милану. Назив садржи презиме двојице Италијана који су се 1899. удружили. Ортаци Ђезаре Изота и Вићенцо Фраскини неколико пута су били на ивици пропасти. Сами су конструисали, сами ра-

дили. Злопатели су се, али опстајали. Испливали су духовитим техничким решењима и лепом каросеријом. Њихова фирма више од пола века налазила се у групи оних који су владали на тржишту аутомобила, а имала је велики утицај и на производњу авионских и бродских мотора. Ауто-

мобил изота-фраскини из 1925. године имао је мотор запремине веће од 7 хиљада кубних центиметара.

И камионџије у трци

У врху гиздавих и снажних аутомобила налазио се и Рено. Модел 45 покретао је мотор запре-

мине 9100 кубних центиметара са шест цилиндара. Кола су била дугачка готово 5 метара. Био је то најдужи аутомобил произведен двадесетих година у Европи.

Салонске захтеве удовољавао је и немачки Дајмлер. Његов модел, са мотором од 57 коњских снага запремине око 10

АУТО ЗА ЧУПАЊЕ ДРУМОВА

ПОРШЕ 959 -
БОГАТСТВО
НА ТОЧКОВИМА

хиљада кубика, произведен 1924, купио је и британски краљ Џорџ Пети. Аутомобил не само да је верно служио господара, него је две године касније постигао рекорд: у непрестаној двадесетчетворочасовној возњи постигао је брзину од око 170 километара на час! Европа је била запрепашћена.

Иако је продавао изузетно луксузан аутомобил и са мотором који је био тако тих да су кола названа „сребрни дух“, ролс-ројс није био најбољи од најбољих. Највећег супарника имао је у фирми из рођене земље. Носила је име власника и оснивача Фредерика Ланчестера. Аутомобили ланчестер били су изванредни, али и поред добре прође фабрика није увећавана. То се осветило – поустала је и клонула. Презео ју је немачки Дајмлер и засео на Острву.

Изгледа невероватно, али је истинито: аутомобил за крунисане главе склапао је и британски произвођач камиона Лејланд Моторс. Додуше, кратко, али је моделом „ејт“ 1920. изазвао сензацију. Кола су чак сматрана најбољим на свету! Стајала су баснословних 2500 британских фунти и поседовала тада право чудо технике – аутоматско подмазивање!

Друмовима Сједињених Америчких Држава јездила су разноразна кола, али су пакард, кадилак и линколн били појам лепоте и квалитета. Ти аутомобили постали су ознака богаташа. Придружио им се дјусенберг, али само као модно чело. Склапала су га браћа Фред и Аугуст Дјусенберг отворено крадући изглед Бугатијевог аутомобила. Оно што су додали својом главом и руком више је личило на новогодишњу јелку.

Сушта супротност Дјусенберговима био је Американац Абнер Дабл. Са тројицом браће склопио је само 42 аутомобила. Мало, али је сваки вредео 11 хиљада долара и могао да се успентра уз било које брдо под условом да гуме припању за тло.

Бугати је прича за себе. Био је то аутомобил над аутомобилима. Данас их у свету има само неколико. Колико вреде? Не питајте! Готово да немају цену.

Фердинанд Порше је рано почео да се бави конструкцијом аутомобилских мотора. Сматрали су га генијем јер је долазио до техничких решења којима је одмицао бар неколико десетина година испред свог времена.

Никада се није обогатио. Све што би зарадио улагао је у остварење нових идеја. Фолксваген, на пример, његово дело, за не заборава је.

Стари Порше је ставио сину Фердију у аманет да очува конструкциони биро. Син је наставио очевим стопама. Недавно се због година повукао. Фабрика са Поршеовим именом у Цуфенхаузену, предграђу Штутгарта, и развојни биро у Вајсаху, у близини града, и данас раде на исти начин као у време утемељивача фирме Фердинанд. Серије аутомобила нису велике јер је и фабрика мала, али све што носи ознаку Порше гаранција је изузетног квалитета и техничке премони.

Још је необичније власништво фирме. Један део припада породици Порше, други акционарима, западнонемачким грађанима, а трећи пробраној групи америчких продавца аутомобила који Поршеова возила продају још пробранијим муштеријама.

Као избачен из катапулта

Фирма Порше не изненађује свет сваки час. Пре неколико месеци оборила је с ногу посетиоце изложбе аутомобила у Франкфурту возилом – „порше 959“.

Не претерујемо: „порше 959“ је најмодернији, најбржи и најскупљи аутомобил серијске производње у Европи. И серију треба схватити условно – биће склопљено само 200 примерака. О следећој ће тек бити одлучено.

Цена „поршеа 959“ је четири милијарде и триста милиона старих динара. За тај новац може да се купи у нашој земљи 26 голфова. Онај ко жели да га има мора одмах да уплати пола милијарде старих динара и да чека на

Кров, блатобрани и стране каросерије направљени су од вештачке материје, такозваног арамита ојачаног влакнима. Арамит има иста својства као челик, само износи једну осмину његове тежине. Предњи делови и

грам. Први турбокомпресор убризгава гориво док се возило креће полако, други ступа у дејство кад се „нагази“ гас.

Али, то није све што краси „порше 959“. Обично се мотор аутомобила хлади водом или ваздухом. Нови Поршеов аутомобил има оба система. Водом се хладе цилиндарске главе, а ваздухом цилиндарски блокови.

Погон на сва четири точка није новост, али је новост подешавање. Возач „поршеа 959“ може притиском на дугме на инструмент-табли да регулише погон, односно расподелу сила према припању задњих или предњих точкова за тло. На тај начин искључено је превртање возила или заглављивање у блату и снегу.

Противблокирајући систем кочница је ситница. „Крупница“ су изнутра ваздухом хлађени кочниони дискови које по четири клипа растежу у положај кочења точка.

Сензори на инструмент-табли саопштавају возачу сваку промену на точковима, било на гумама или металним наплатцима.

А тек путничка кабина! Седишта су пресвучена кожом попут оне од које се праве fine женске рукавице, теписи су у истој боји и скупочени, инструмент-табла као у пилотској кабини...

Од предвиђених 200 примерака „поршеа 959“ само је шездесетак допало купцима из Савезне Републике Немачке, све остало продато је виђеним муштеријама у свету. На питање да ли ће бити склопљено још неколико серија, један од директора Поршеове фабрике одговорио је:

– Видећемо! Купци нашег аутомобила имају право на ексклузивност, зашто би иначе давали толики новац!

Миленко Тодоровић

НАЈМОДЕРНИЈИ, НАЈБРЖИ, НАЈСКУПЉИ

испоруку најмање девет месеци. И поред огромне цене, потражња је велика па је права вештина убаци се у ред 200 срећника који ће се домоћи тог аутомобила.

Ново Поршеово возило „чупа“ друмове. Кад крене из места као да је катапултирано. Из стања мировања постиже брзину од 100 километара на час за само пет секунди или пет трептаја ока! За коју секунду више већ тугњи брзином од 350 километара на час! Како и не би: покреће га мотор од 450 коњских снага! Но, све то не значи да се „порше 959“ не може возити у Сурдулици или Бабиној Греди. Конструктори су „срочили“ аутомобил тако да с лакоћом подноси и ливаде Пештерске висоравни.

Не треба бити велики стручњак па уочити сва техничка чуда на возилу. Чегга све ту има!

врата израђени су од алуминијума, а носећи делови каросерије од челичног лима заштићеног цинком и то поступком жарчења. Све у свему, аутомобил уопште не може да „поjede“ рђа.

Мотор је ремек-дело технике. Иако има шест цилиндара, запремину 2,85 литара и развија велику снагу – није бучан. Уместо по два, на сваки цилиндар налажу по четири вентила а све подижу четири брегасте осовине. Подизање и спуштање вентила обавља се хидрауличним путем, тако да „штеловање“ вентила није потребно све док постоји аутомобил.

Колико пара – толико права

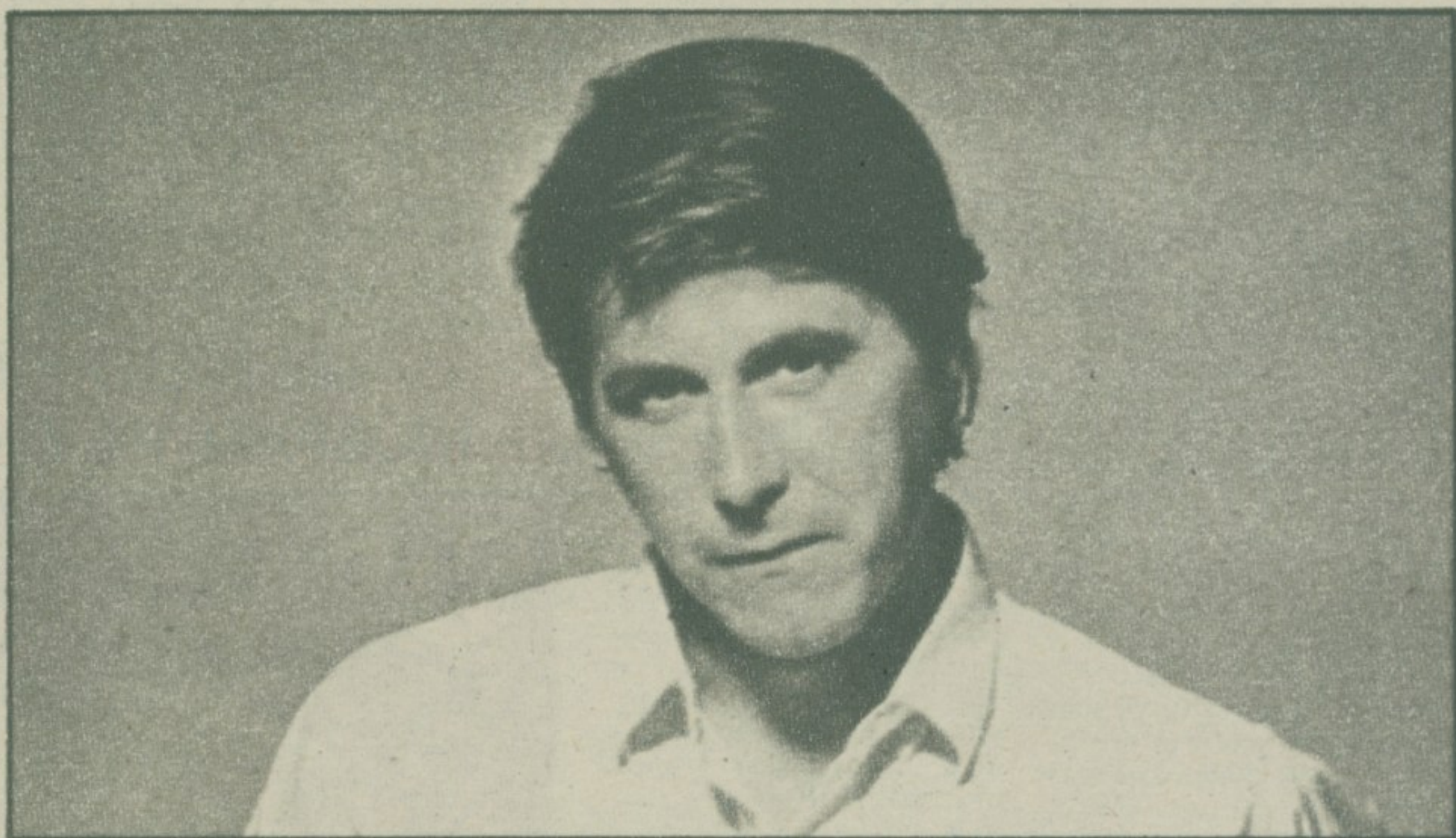
Уместо карбуратора, гориво у мотор убризгавају два турбокомпресора. Начин убризгавања је електронски. Доза смесе је тиме увек одређена у

ХИТ

ИНТЕРВЈУ: БРАЈАН ФЕРИ

ИСКУСТВО КАО (СВЕ ВЕЋИ) КВАЛИТЕТ

Брајан Фери (Bryan Ferry) је један од најзначајнијих рок музичара, један од оних чији се сваки пројекат очекује и оцењује са посебном пажњом. Три године по објављивању последњег албума сада већ бивше групе „Рокси Мјузик“ („Roxy Music“) чији је певач и вођа био, објавио је свој нови соло албум „Дечаци и девојчице“ („Boys And Girls“). Први пут у каријери попео се са соло албумом на врх британске листе. Недавно се ова плоча појавила и у нашим продавницама. А Фери је током последњих месеци одговарао на многа питања.

● Требао ти је заиста много времена да направиш ову плочу?

– Мислим да то долази са годинама. Све ми је теже да снимам плоче. Недостаје ми ентузијазам који сам имао кад сам био млађи и када је моја индивидуалност јаче функционисала. Веома ми је тешко сада, када више нисам толико спреман да гризем, да објасним људима, поготову млађем свету, шта се то дешава. Кад је човек млад и има амбиције и тај ентузијазам, он и не може да помисли да их једном неће имати. Ја сам сада управо у таквој ситуацији. А осим тога, са годинама сам постао велики перфекциониста. Не могу да допустим да се плоча појави пре него што и последњи детаљ на њој није онако „испеглан“ како ја мислим да би морао да буде. Сада више не видим неки други пут и све оно што не могу контролисати, једноставно елиминисах. Резултат тога је, на жалост, да ми је требало осамнаест месеци рада пре него што сам довршио ову плочу.

● Да ли је, можда, за то крив и недостатак инспирације?

– До извесне мере, мада на један специфичан начин, тако да не сматрам тај израз исправним. Ја сам човек са много такмичарског духа, али је то у принципу усмерено према људима са којима радим. Због тога је мој рад са „Рокси Мјузик“ био тако плодоносан. Имао сам око себе таленте с којима сам се сукобљавао. Многе од својих најбољих песама из тог

периода написао сам за клавиром, неколико тренутака пошто би ме неко из групе изнервирао својим свирањем. На соло албумима ми, у принципу, недостаје та врста покретача, јер много времена проведем у сасвим опуштеном стању и уживајући у свирању људи које сам позаво да сарађују. Уклапање мог и њихових талената је прилично мучан процес, али је, бар се мени тако чини, то овог пута дало неке изузетне резултате.

● Примећује се да у последњих пет година певаш доста мекше него раније. Да ли ћеш се икада вратити свом старом начину, певању на горњој граници свог регистра?

– Мислим да то нећу више никада чинити, јер ми то сада звучи, извините на изразу, одвратно. Мислим да сам сада нашао начин како да употребим свој глас на најбољи могући начин и ови регистри у којима се сада крећем сасвим ми одговарају. А иначе, уопште не волим свој глас.

● Једно помало индискретно питање – да ли је женидба имала неког утицаја на твој рад?

– Јесте, али тај утицај је, за разлику од онога што вероватно очекујете, врло позитиван. Постао сам много озбиљнији и одговорнији. Имам базу... уместо јурцања и свих оних ствари које човек ради када је сам. Више не долазим кући ујутру као што сам раније радио. Једноставно, смирио сам се.

● Вратимо се још мало у прошлост. Гледајући из ових позиција, да ли имаш представу о томе колико су „Рокси Мјузик“ утицали на све ово што се данас свира?

– Нисам размишљао о томе. Несумњиво да тај утицај постоји и да је сада некако изузетно оживео. Мислим да је то нека врста признања за нас. Људи кажу да је подражавање искренија форма улагивања и ја у принципу нисам нарочито одушевљен таквим појавама. Треба бити свој. Немогуће је бити потпуно оригина-

лан, јер је човек увек свестан онога што се у прошлости радило, међутим, ако већ треба извући нешто из тога, онда би то требало да буде сасвим нов и лични стил.

● Како би ти описао свој стил сада?

– Мислим да је овај албум, као и „Авалон“, последњи који смо урадили као „Рокси Мјузик“, некако ванпросторан и ванвременски више него све плоче које сам раније снимио. Мислим да је основна карактеристика ове плоче искуство, као нешто супротстављено наивности. За музику бих рекао да је лепа и интригирајућа, мислим да се тако нешто, без обзира на важеће трендове, још увек може свидети људима.

● Да ли размишљаш о тиражу?

– Мислим да је битно да се плоча прода у великом тиражу, као што је битно и да заиста утиче на људе. Већина плоча које се продају у великим тиражима је без икакве вредности. Забораве се, тако рећи, одмах пошто их скинете са грамофона. По мени, најлепше је када неко дође и каже ти да је твоја плоча утицала на његов живот. На такве догађаје сам поносан.

● На крају, да ли постоји нешто што немаш и што не би могао да купиш?

– Колико ми сати дајете да одговорим на то питање? Постоје милиони ствари. Знам да круже разноврзне приче и да људи мисле да сам неизмерно богат. То је прилично далеко од истине. Заиста не морам да узимам кредите и нисам у ситуацији да ми недостаје новца, тако да сам у поређењу са многим људима заиста богат. Али ја сам видео заиста богате људе и знам шта немам: немам тркачког коња, бесне аутомобиле, огромну кућу, још већу вилендицу, послугу, јахте... За мене лично, тај осећај простора је прилично значајан, сигурност коју земља пружа такође. Волео бих да имам фарму и да је обрађујем. Мислим да ми је то највећа жеља.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

ЧУДА ТЕХНИКЕ

Компакт диск-плоче се у последњих неколико година намећу као све значајнији конкуренти обичним плочама и касетама. Технологија која се примењује у бележењу звука на ове металне плоче је толико савршена да је, иако су уређаји доста скупи, компакт диск на најбољем путу да потисне „старије“ носаче звука.

Као најаву предстојеће смене бележимо да је недавно објављен први компакт диск-сингл, групе „Дајер Стрејтс“ („Dire Straits“) са песмом Браћа по оружју у верзији од двадесет и два минута и три секунда, што је компакт диск-плоча са најмање музике објављена до сада.

Куриозитета ради, бележимо да је највише музике забележено на компакт диск-верзији албума групе „Френки Гоуз Ту Холивуд“ (Frankie Goes To Hollywood) под називом „Добро дошли у кућу задовољства“ („Welcome To The Pleasure Dome“), тачно седамдесет минута и осам секунди.

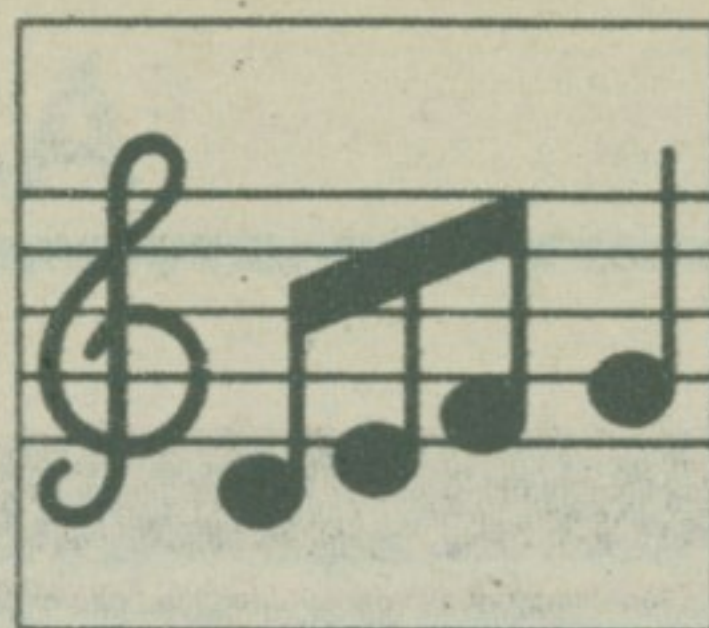
СВЕ ПЛОЧЕ

ДАЈАНА РОС (DIANA ROSS)

„Diana“, „Motown“, 1980.;
„It's My Turn“,
„Motown“, 1980.;
„Motown Superstar Series
Vol. 1“, „Motown“, 1980.;
„To Love Again“,
„Motown“, 1981.;
„Endless Love“, „Mercury“,
1981.;
„Why Do Fools Fall In
Love“, „RCA“, 1981.;
„All The Great Hits“,
„Motown“, 1981.;
„Diana's Duets“, „Motown“,
1981.;
„Silk Electric“, „RCA“,
1982.;
„Anthology“, „Motown“,
1983.;
„Ross“, „RCA“, 1983.;
„Great Songs And
Performances That Inspired
The Motown 25th
Anniversary TV Special“,
„Motown“, 1983.;
„Swept Away“, „RCA“,
1984.;
„Eaten Alive“, „RCA“,
1985...

Напомена: Дајана Рос је до сада објавила педесет и седам албума.
На списку су само албуми објављени у овој деценији.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

НАЈСЛАЂИ ТАБУ

Ако ти кажем
Ако ти сада кажем
Да ли ћеш наставити
Да ли ћеш наставити да
ме волиш
Ако ти кажем
Ако ти кажем како се
осећам
Да ли ћеш наставити да
извлачиш оно најбоље из
мене

Дајеш ми
Дајеш ми најслађи табу
Дајеш ми
Стално ми дајеш
најслађи табу
Сувише добар за мене

Тиха олуја
Никада пре није било
овако
Тиха олуја
То си ти
Тиха олуја
Никада пре није било
овако топло
То што ми дајеш је табу

Дајеш ми најслађи табу
Зато те волим
Дајеш ми најслађи табу
Некад помислим да си
сувише добар за мене
Учини бих све за тебе

Стајала бих на киши
Све што желиш
Не дозволи да то нестане

Тиха олуја
Никада пре није било
овако

Тиха олуја
Мислим да си то ти
Тиха олуја
Никада пре ми није било
овако топло
То што ми дајеш је табу
Зато те волим
Дајеш ми

Дајеш ми најслађи табу
Сувише добар за мене

Имаш највеће срце
Некад помислим да си
сувише добар за мене
Сваки дан је Божић
И свако вече је Нова
година

Да ли ћеш наставити да
ме волиш

Да ли ћеш наставити
Да ли ћеш наставити да
извлачиш оно најбоље из
мене

SWEETEST TABOO

If I tell you
If I tell you now
Will you keep on
Will you keep on loving
me

If I tell you
If I tell you how I feel
Will you keep bringing out
the best in me
You give me
You give me the sweetest
taboo
You give me
You're giving me the
sweetest taboo
To good for me

There's a quiet storm
And it never felt this hot
before
There's a quiet storm
That is you
There's a quiet storm
And it never felt this hot
before
You're giving me
something that's taboo
You give me the sweetest
taboo
Sometimes I think you're
just too good for me
I'd do anything for you
I'd stand out in the rain
Anything you want me to
do
Don't let it slip away

There's a quiet storm
And it never felt like this
before
There's a quiet storm
I think it's you
There's a quiet storm
And I never felt this hot
before
You're giving me
something that's taboo
That's why I'm in love
with you
You give me
You're giving me the
sweetest taboo
Too good for me

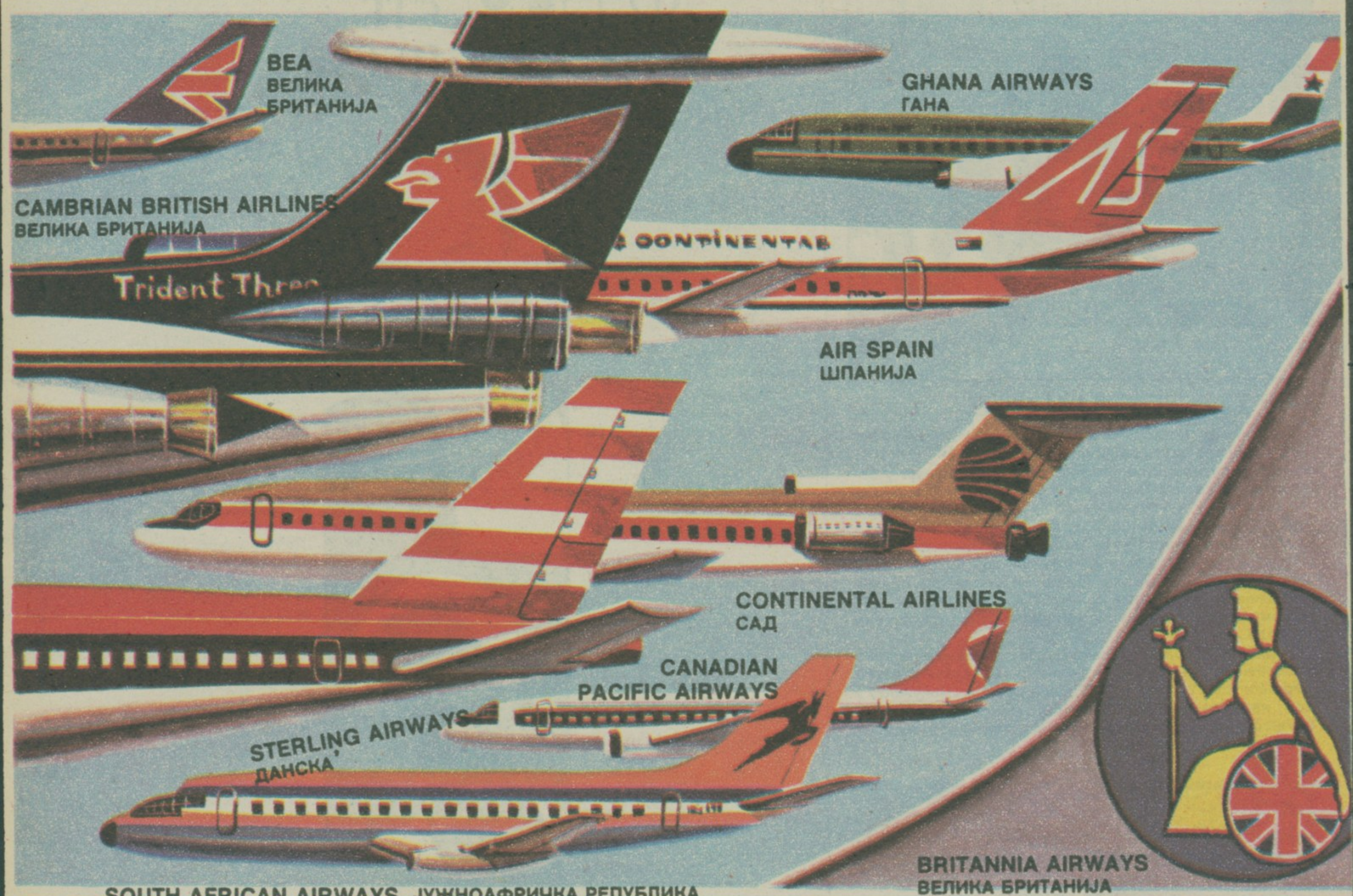
You've got the biggest
heart
Sometimes I think you're
just too good for me
Every day it's Christmas
And every night it's New
year's Eve

Will you keep on loving
me
Will you keep on
Will you keep on bringing
out the best in me

ТЕКСТ: ШАДЕ; ПЕВА: ШАДЕ (SHADE)

АЛ' ЈЕ ЛЕП ОВАЈ РЕП

(НАСТАВАК)

SOUTH AFRICAN AIRWAYS ЈУЖНОАФРИЧКА РЕПУБЛИКА

ANGLIA
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

BALAIR

BALAIR
ШВАЈЦАРСКА

ANSETT
АУСТРАЛИЈА

ALA
АРГЕНТИНА

AEROLINEAS
ARGENTINA
АРГЕНТИНА

AMERICAN
AIRLINES
САД

AER LINGUS
ИРСКА

BRANIFF
САД

MALÉV
МАЂАРСКА

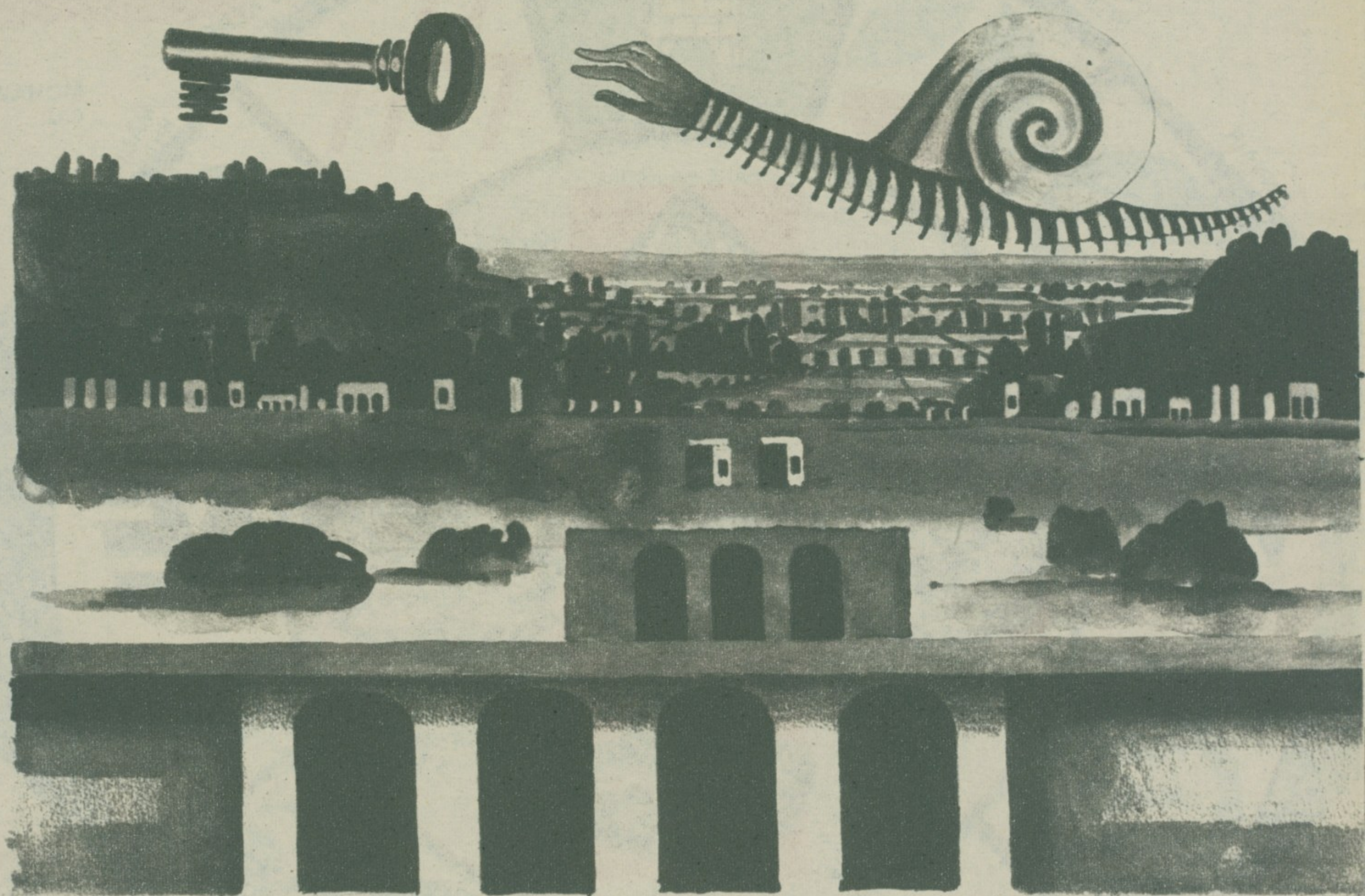

PHOENIX AIRWAYS
ШВАЈЦАРСКА

JAPAN

РЕЈ БРЕДБЕРИ

АКВАДУКТ

На крају године Аквадукт је био завршен. Народ врелог Југа, чекајући, питао је: „Када ће вода доћи? Хоћемо ли скапати без воде?“... А онда се из велике даљине чуо жубор и звук који ствара течност у каменом кориту...

Наткрилио је земљу великим каменим луковима. Сада је био празан, са ветром који је хујао кроз његове уста-ве; зидали су га годину дана, тамо од земље на Северу па све до земље на Југу.

– Ускоро – говориле су мајке својој деци – убрзо ће Аквадукт бити завршен. Тада ће се отворити уста-ве хиљаду миља на Северу и хладна вода ће дотећи до нас, за нашу летину, наше цвеће, наша купатила и наше столове.

Илустровао
Михаило Ђоковић Тикало

Тамо је покољ који се не да замислити. Више од сто милиона људи је померено.

– Због чега?

– Оне су у неслози, те две северне земље.

– То је све што знамо. Оне су у неслози.

Народ се сакупљао поред каменог Аквадукта. Гласници су трчали дуж празних корита лепршајући жутим тракама и викали, „Донесите ђупове и пехаре, припремите ваша поља и плугове, оставите ваша купатила, спремите чаше за воду!

Хиљаду миља пунио се Аквадукт а плесак босих стопа гласника приближавао се дуж канала. Народ се сакупљао на десетине милиона из врелих поља, отварали су уставе, чекајући подизали су своје земљане лонце, ђупове, крчаге, према чесмама где је ветар празно звиждао.

– Долази! Глас се пронео од човека до човека дуж хиљаду миља.

А из велике даљине чуо се звук жубора и протицања, звук који ствара течност у каменом кориту. Најпре је текло полако, а онда брже, а затим врло брзо доле у Јужну земљу под врелим сунцем.

– Овде је! Сваког тренутка. Слушај! – говорили су људи. Подигли су своје чаше увис.

Течност је запљуснула из уста по тлу, из чесама у камена корита, у чаше, у поља. Поља су се богато натопила за жетву. Људи су се купали. Настала је песма која се могла чути од поља до града и даље.

– Али мајко! – Дете је подигло своју чашу и протресло. Течност се мало узбуркала. – Ово није вода!

– Пст! – казала је мајка.

– Ово је црвено – рече дете. – И густо.

– Ево ти сапун, пери се и не постављај питања, ућути – казала је. – Пожури у поље, отвори уставе, сади пиринач!

У пољу, отац са своја два сина. Осмехивали су се један другом.

– Ако ово потраје живећемо добро. Пун амбар и чисто тело.

– Не брини – рекоше синови. – Председник је послао изасланика на Север како би се уверио да ће две земље тамо наставити неслогу.

– Ко зна, можда ће то бити педесетогодишњи рат!

Они су певали и смејали се.

А ноћу су сви лежали срећни, слушајући добар звук Аквадукта, пун и богат као река, који је кроз њихову земљу жуборио према свитању.

Деца су гледала Аквадукт саграђен од камена на чврстој стени. Он се дизао тридесет стопа у небо, са великим чесмама на сваких сто јарди које ће бризгати танке млазеве у дворишне резервоаре.

На Северу није била само једна земља већ две. Оне су звекетале својим сабљама и штитовима већ много година.

Сада, у години завршетка Аквадукта, две северне земље избациле су милион стрела једна на другу и подигле милион штитова који су блескали као бројна сунца. Настао је лелек као шум океана са удаљене обале.

На крају године Аквадукт је стајао завршен. Народ врело Југа, чекајући, питао је „Када ће вода доћи? Са ратом на Северу, хоћемо ли скапати без воде, хоће ли наша летина пропасти?”

Дошао је гласник трчећи.

– Рат је ужасан – рекао је. –

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	СТИЛ У ПЛИВАЊУ (СЛИКА 1)	ПРЕД- МОСТВО (ЛТ.)	СТИЛ	ИША- РАТИ ПЕГАМА (ФР.)	ОБАВИРА- ТИ СЕ, ОСВРТА- ТИ СЕ	НЕМАЧ- КИ ПО- ЛИТИЧАР БРАНТ	НАШ ПЕСНИК ЖУТАН- ЧИ
ОСТРВО НА ЈАДРА- НУ	л	а	с	к	о	б	о
ВРСТА ЕКСТРА- ЗИВА	е	к	р	а	з	м	и
ПРОПИС, ОПРЕД- БА	п	р	а	б	и	ч	о
МЕСТО У БАЧ- КОЈ	и	е	и	е	р	и	и
„ИДЕМ“	и	г	ЛАНТАН ЈУЖНИ ВЕТАР СТАРИХ ГРКА	л	а	РЕКА У АУСТРИ- ЈИ, ПРИ- ТОКА ДНАВА	РЕЧНА РЕКА
ЗАПАЉЕ- ЊЕ СЛУ- ЗОКОЖЕ НОСА	р	и	и	и	и	и	с
ИМЕ КОМПО- ЗИТОРА РЕСТИГИ- ЗА	а	и	е	р	и	и	о
ОПЕРСКА ПЕВАЧИ- ЦА (МИ- ОМИРА)	к	и		а	с	МЕТАР СМУЧАР ПЕТРОВ- ВИЧ	и
АУТО ОЗНАКА СВЕТО- ЗАРЕВА	с	б	КАТРАН СТИЛ У ПЛИВАЊУ (СЛИКА 2)	и	е	р	СТАНОВ- НИК КО- ТОРА
„ТЕСЛА“	и	ПЛУМНИЦА ВИБИЈЕН ОБАВИДЕНО МАГЛОМ	л	и	ОЛИВЕРА КАТАРИНА 100m ²	о	к
НАЗИВ	и	и	е	и	ПОГОДБЕ- НИ ВЕЗНИК ЗНАК ЗА АЛТ	а	к
МОРНАР, БРОДАР	л	а	г	а	р	„ТОНА“ ПРИБОР ЗА ПИСА- ЊЕ (МН.)	и
СТИЛ У ПЛИВА- ЊУ (СЛИКА 3)	ГРКА НОВАК	т	и	НАДИМАК СТАНИ- СЛАВЕ ПЕШМЕ	ЗНАК ЗА ДОБОЈ ОТАЦ ОД МИЛА	г	о
СПРАВА ЗА ИСТИ- РАЊЕ ЦРЕВА	к	и	и	с	и	и	р
РАЗВОД БРАКА	р	а	с	и	а	б	а
ХЕМИЈС- КИ ЕЛЕ- МЕНТ	а	и	и	а	и	и	и
ОМИРАТИ, СТИЩА- ТИ	и	и	и	р	и	и	и
НА- ДИМАК ИВЕ РИ- БАРА	и	и	и	а	ЗНАК ЗА ИН- ДИЈУ	и	и

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) анемометар, 10) КК, 12) лирика, 13) столар, 15) екстаза, 16) имуни, 17) сотона, 18) ПН (Пабло Неруда), 19) идо, 20) алеми, 21) Аранђел, 23) надати се, 25) мили, 26) дт, 27) нимало, 28) гат, 29) режисери, 31) Лаб, 32) осујетити, 34) ЛАО, 36) ал, а, а, 37) Ин, 38) врт, 39) ОАД, 41) СКЈ, 43) „Ада“, о, л, 45) Авр, 47) устанак, 50) тенисери, 53) Лима, 54) Американци, 55) ар.

играјте се слакице се **РЕБЕ**® ишпиљкама бомбонама

10 × 10

ПРОНАЈДИТЕ
ГРЕШКЕ!

РАЂАЈТЕ
ЖЕЊЕНУ
ДЕЦУ

По једно слово је погрешно у свакој од ових рече-

1. Бар двапут недељно дајте деци мраве, јер то је и здрава и јефтина храна.

2. Гркиње се у свакој радњи порађају, а наше жене, ко зна зашто, стиде се да то чине.

3. У тучи носевима два младића су теже рањена.

4. Сви говоре о богаћењу приватника, а знате ли колико ја кућа морам да обијем сваког дана док дођем до тих пара?

5. Многи репортери су тражили Мек Тагарт, 215 cm високог центра америчке екипе, у намери да га снизе.

6. -- Ви волите да играте -- рече му она -- сећам се тога, јер сте већ били код мене на жуљу.

7. Планирање породице, најпростије речено, значи да треба да се рађају само жењена деца.

8. Певач може да вас изнервира својом дреком, али сетите се да он нема људски мозак и да пева по инстинкту.

9. При ношењу их слободно ухватите за уши, јер уши су најотпорнији део дечјег тела.

10. Радницима се мора омогућити да сами одлучују о свему што је ситно.

РЕШЕЊА: 1. мраве, 2. порађају, 3. носевима, 4. обијем, 5. сниже, 6. жуљу, 7. жењена, 8. певач, 9. уши, 10. битно.

ВЕСТИ ИЗ ДРУГЕ РУКЕ

ЧУДНА СИПА ИМА СУКЊУ

У ТИХОМ ОКЕАНУ ОТКРИВЕНА НОВА МОРСКА
ЖИВОТИЊА

Упроучавању непознатих животиња ново поглавље записали су француски истраживачи. Они су у Тихом океану открили мистериозан тип сипе без пипака и са два „ува“. Рониоци из Француског института за истраживање и коришћење мора прегледали су морско дно на 2.500 метара дубине, на пучини у близини Маријанских острва, када су одједном налетели на чудну животињу.

„Налетели“ је можда неприкладна реч, јер је то био један велики главноножац (дуг око два и по метра) који се

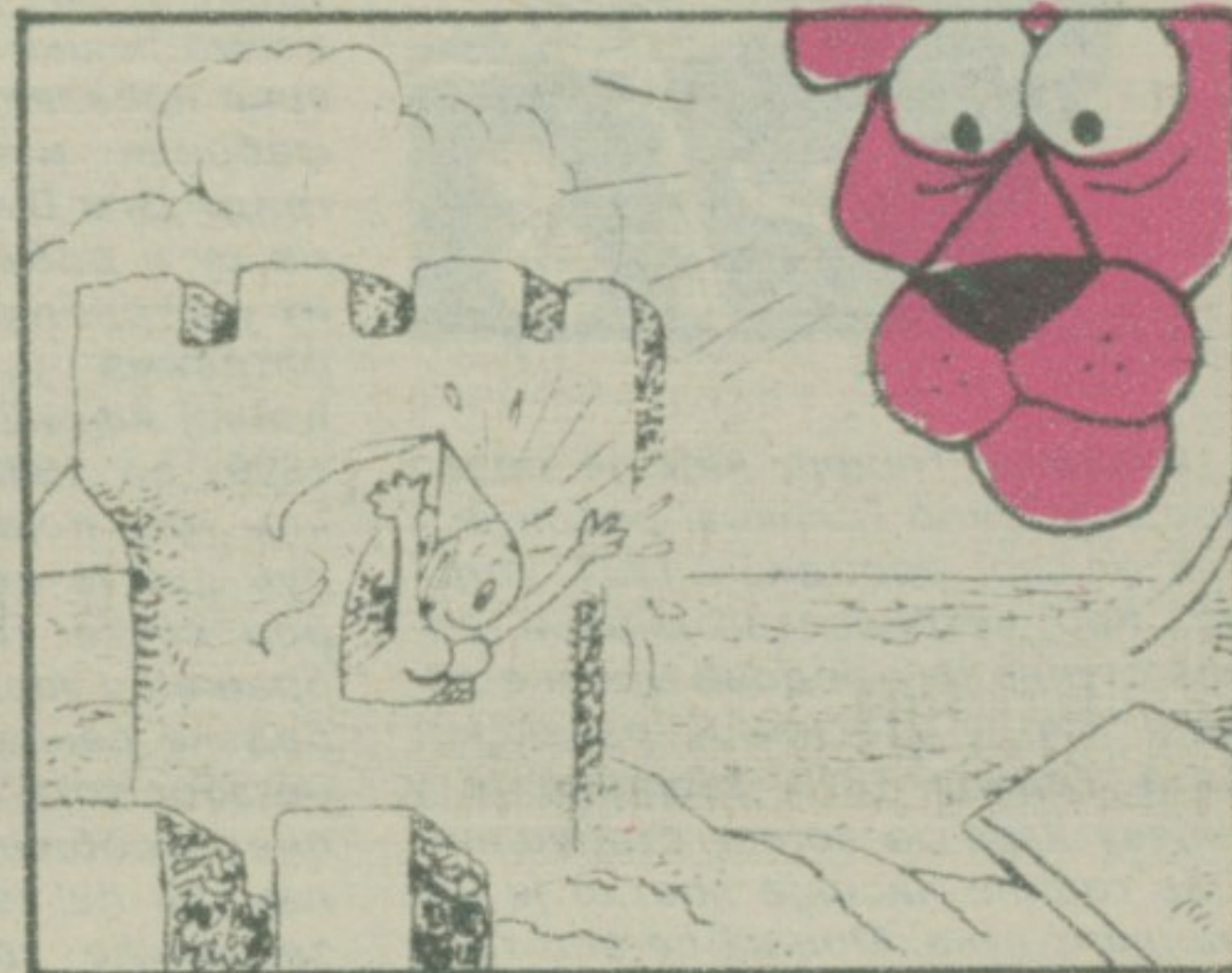
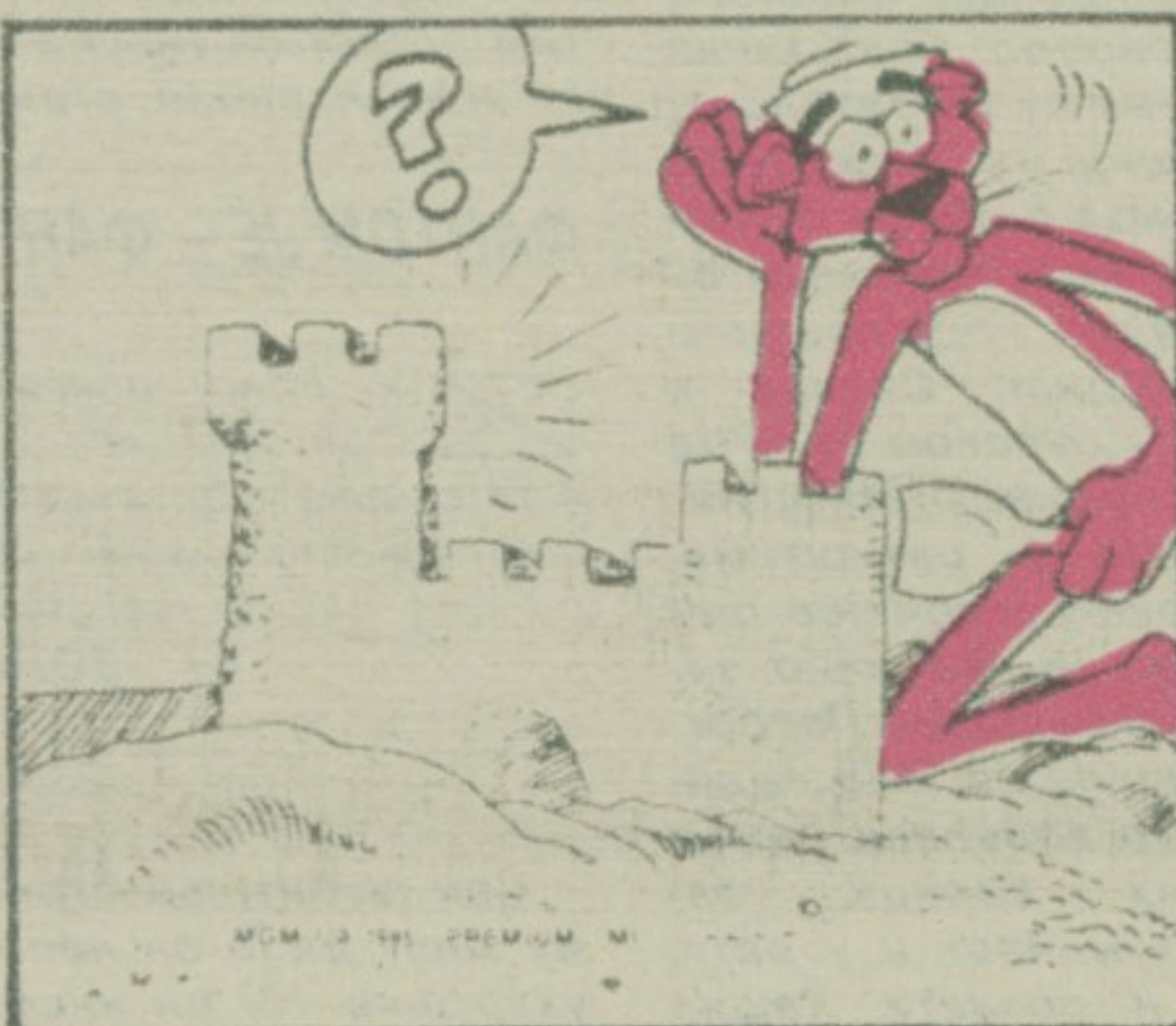
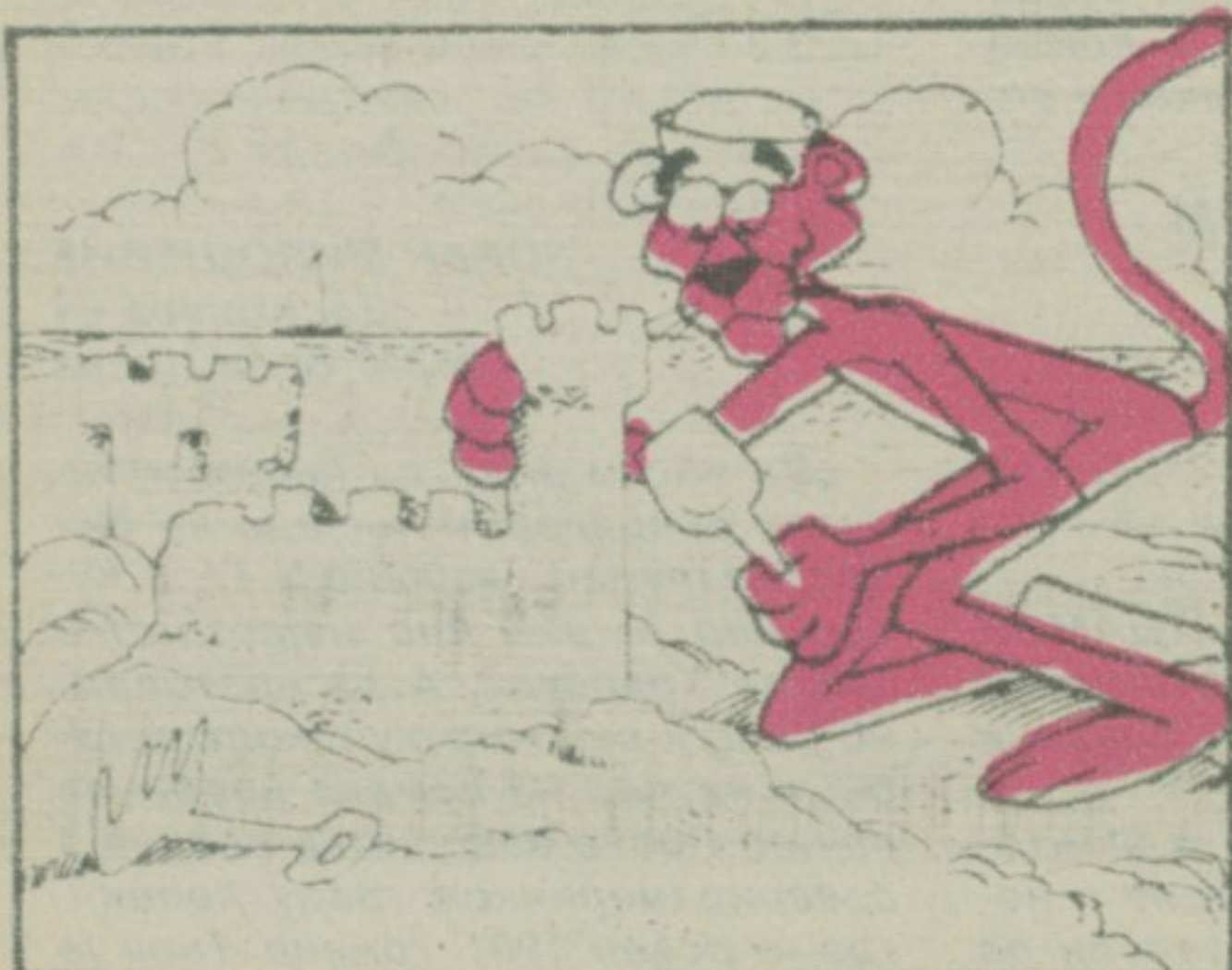
сударио са малом подморницом. Нимало узнемирена тим сусретом, животиња је наставила да радознано плива око батискафа добрих петнаест минута и тако омогућила научницима да је фотографишу у разним позама. На жалост, ова подводна екипа није имала на располагању справе којима би могла да је ухвати.

Као што се види на слици, овај главноножац нема уобичајене пипке, већ су они међусобно повезани и чине провидну мембрану, неку врсту „сукњице“ која се надувава и издувава и тако се полип креће. Још више изненађује постојање пара „ушију“ које очигледно служе за управљање, односно усмеравање приликом пливања.

Француски научници сматрају да се „ушата сипа“ рађа и живи у близини топлих сумпорних извора у Пацифику, правих правцатих вулканских „камина“ који у океанским амбисима испуштају облаке загрејаног гаса. У близини таквих пушница подводни истраживачи су већ открили разне форме необичних живих бића (огромне шкољке, љускаре, црва цевастог облика) којима за живот нису потребни кисеоник и светлост.

ПАНТЕР ПАНТА

СЕДАМНАЕСТОГОДИШЊИ КОМАНДАНТ ПУКА

✉ Читала сам књигу „Тимур и његова чета“ Аркадија Гајдара па бих желела да сазнам нешто више о овом писцу.

ЈЕЛЕНА ПЕТРОВИЋ
Матије Гупца 12
59000 Шибеник

Од 1940. године, кад је први пут објављен познати роман за децу „Тимур и његова чета“, па до данас, многи нараштаји деача и девојчица дивили су се Тимуру и желели да живе као и овај храбри деач. Многи од њих можда никада нису сазнали да је то последње дело писца Аркадија Петровића Гајдара који је, и сам готово деач, већ у седамнаестој години био командант пука у Црвеној армији!

Аркадије Гајдар, чије је право презиме било Голиков, рођен је у учитељској породици 1904. године. Као четрнаестогодишњи деач ступио је у редове Црвене армије. Био је учесник и грађанског рата. Године 1919. завршио је у Кијеву курс за војног старешину. Две године касније постао је командант пука. Можда се већ тада

у Гајдару родила замисао о роману „Тимур и његова чета“. Због последица контузије 1924. године напушта војску и све више се посвећује писању. Следеће, 1925. године, објављује своје прве књижевне радове. За следећих петнаест година Гајдар пише и издаје књиге приповедака и романа већином за децу: „Чук и Гек“, „Војна тајна“, „Школе“, „Далеке земље“, и др. Његово последње и најпознатије дело, роман „Тимур и његова чета“, штампано је годину дана пре Гајдарове смрти. Аркадије Гајдар погинуо је у октобру 1941. године у борби против фашиста у 37. години као дописник „Комсомолске правде“ са југозападнoг фронта. Посмртни остаци Аркадија Петровића Гајдара пренесени су у Кањев и сахрањени у градском парку на обали Дњепра.

МЕТАК ИЗ ГРАДА ДУМ ДУМ

✉ Какав је то дум-дум метак и како је добио име?

ЗВОНКО ЈУРИШИЋ
Аугуста Цесарца 31
54000 Осиек

Дум-дум метак, који се најчешће употребљава као пушчана муниција, састоји се од чауре и написле, као и остали метци, и нарочито зрна по чему се и разликује од других метака. Такозвана кошуљица његовог зрна унакрсно је засечена на врху, тако да се при удару о циљ распрскава и наноси веома тешке повреде. Прва таква зрна произведена су у британској фабрици муниције у индијском граду Дум Дум код Калкуте, по коме су и добили име. Британци су их употребљавали у колонијалним ратовима у Индији, Судану и јужној Африци (у бурском рату од 1899. до 1902. године). Међутим, чим се појавио на ратиштима, дум-дум је изазвао огорчење широм света. Прво је званично забрањен у уводу такозване Петроградске декларације из 1868. године због тога што повећава патње онеспособљених бораца. Забрањује се за хуманост и у рату, забрањује га и позната Хашка

конвенција 1899. године. Али, многобројни протести нису успели до сада да ниједну зараћену страну наведу на помисао о потпуној забрани ове страшне муниције. Дум-дум метак је употребљаван и у првом светском рату, мада нема доказа да је било која држава то званично одобрила. Овим метком пуњене су пушке и у другом светском рату, као и свим савременим ратовима.

СВЕСЕБИЦО, ЦРНА ПТИЦО...

✉ Тражила сам од мог старијег брата жваку, али ми је он само одбрусио „Не дам!“. У наш спор умешао се и тата који га је изгрдио завршивши „лекцију“ речима: „Егоисто!“ Татину грдњу и псовке разумела сам и те како добро, сем ових последњих речи.

ИВАНА МАРКОВИЋ
Полимска 72
84300 Иванград

Јасно је да се твој брат показао као себичан, односно егоист. Тата је могао да му каже да је и самозив, свесебица или својко, како гласе наше речи за оног ко своје интересе ставља изнад свега другог.

Иначе, реч егоист дошла је у наш језик из француског, а корен јој је латинског порекла: его значи

– ја. Од ове речи изведене су и именице егоизам или егоитет, затим егологија (наука о Ја), придев егоцентричан, егоистичан и сл.

ФАНТОМ ЈЕ – ФАНТОМ

✉ У једној епизоди стрипа о Фантому писало је: „Ко види Фантомово лице, умреће страшном смрћу“. Зато бих волео да знам шта се крије испод његове маске.

ЗОРАН АДАМОВ
Бегејска 14
23000 Зрењанин

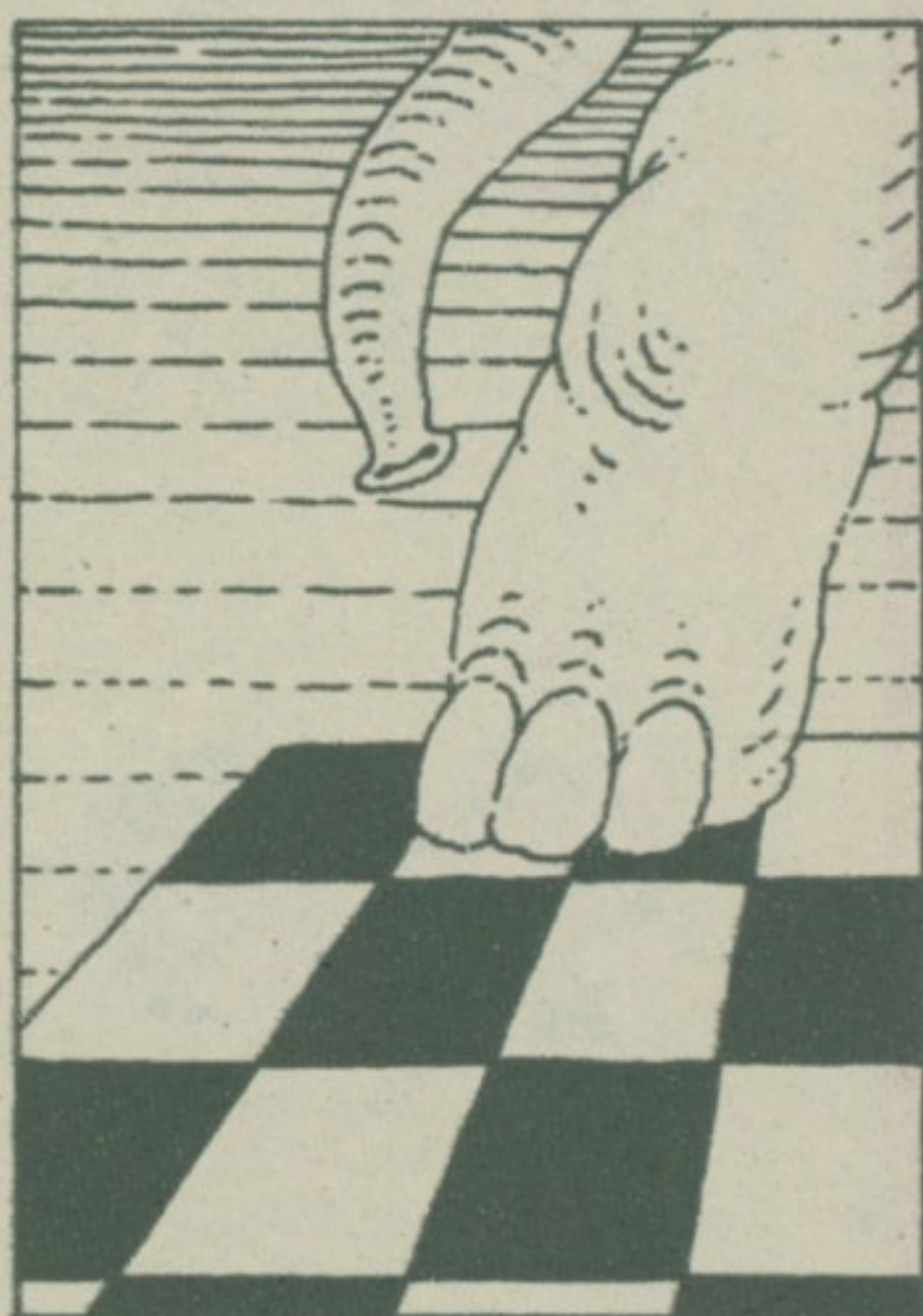
Сви љубитељи стрипа о Фантому знају да је он непобедив и неухватљив. Ни ми нисмо успели да

му скинемо маску и видимо шта се крије испод ње. Вероватно се испод тајанствене Фантоmove маске крије – сам Фантом!

СЛОН, ЛУДА И БИСКУП

✉ Занима ме да ли шаховске фигуре у разним земљама имају иста имена.

РОМЕО СИЛВАНО
Виктора Ленца 16
51000 Ријека

Шаховске фигуре нису увек носиле називе које имају данас. У Индији су их, још пре наше ере, називали слоновима, колима, ратницима, а у другим источним земљама везирима, доглавницима и разним другим именима.

И данас се фигуре у појединим земљама зову различито. Тако краљицу Французи и Немци називају дама, Руси лађа, Енглези град или кула. Коња Французи зову коњаник, Немци скакач, Енглези витез. Ловца Французи називају луда, Руси слон, а Енглези бискуп. Једино краља сви зову – краљ.

И у нашој земљи неке фигуре имају различита имена. Тако се краљица зове и дама, ловац лауфер, пешак обично пион, а топ – кула.

ТРИ ОСКАРА ЗА КАУБОЈА

✉ Недавно сам на телевизији гледао филм „Вера Круз“ у којем игра и мој омиљени глумац Гари Купер. Желео бих да о њему сазнам нешто више.

ЗОРАН МИЛОШЕВИЋ
Доситејева 64
26340 Бела Црква

„Да нисам знао да јашем и баратам револвером, никада не бих постао глумац“, изјавио је Гари Купер кад је већ био најпознатија звезда Холивуда. А да вратоломно јаше и вешто рукује колтом Гари је научио на помало необичан начин. После завршетка колеџа у северноамеричком граду Хелени, где је рођен 1901. године, Гари је

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Карло Пилко, XX дивизије 32, 58000 Сплит – има 15 година, воли музику и све што воле млади.

Зорана Жупановић, Скрадинска 2, 59000 Шибеник – има 13 година, сакупља значке и писма.

Ивана Јевремовић, Загребачка 45, 35000 Светозарево – има 14 година, воли забавну музику и сакупља постере.

Вјекослава Нишевић, Уједињених нација 31/А, 25000 Сомбор – има 15 година, воли спорт и музику.

Виолета и Тања Хаџисејдић, Вељка Влаховића 21а, 75290 Бановићи – имају по 14 година, воле рок музику, спорт и све што воле млади.

Татјана Зиројевић, Кетрин Макфел 37, 21208 Сремска Каменица – има 15 година, воли музику, море и моду.

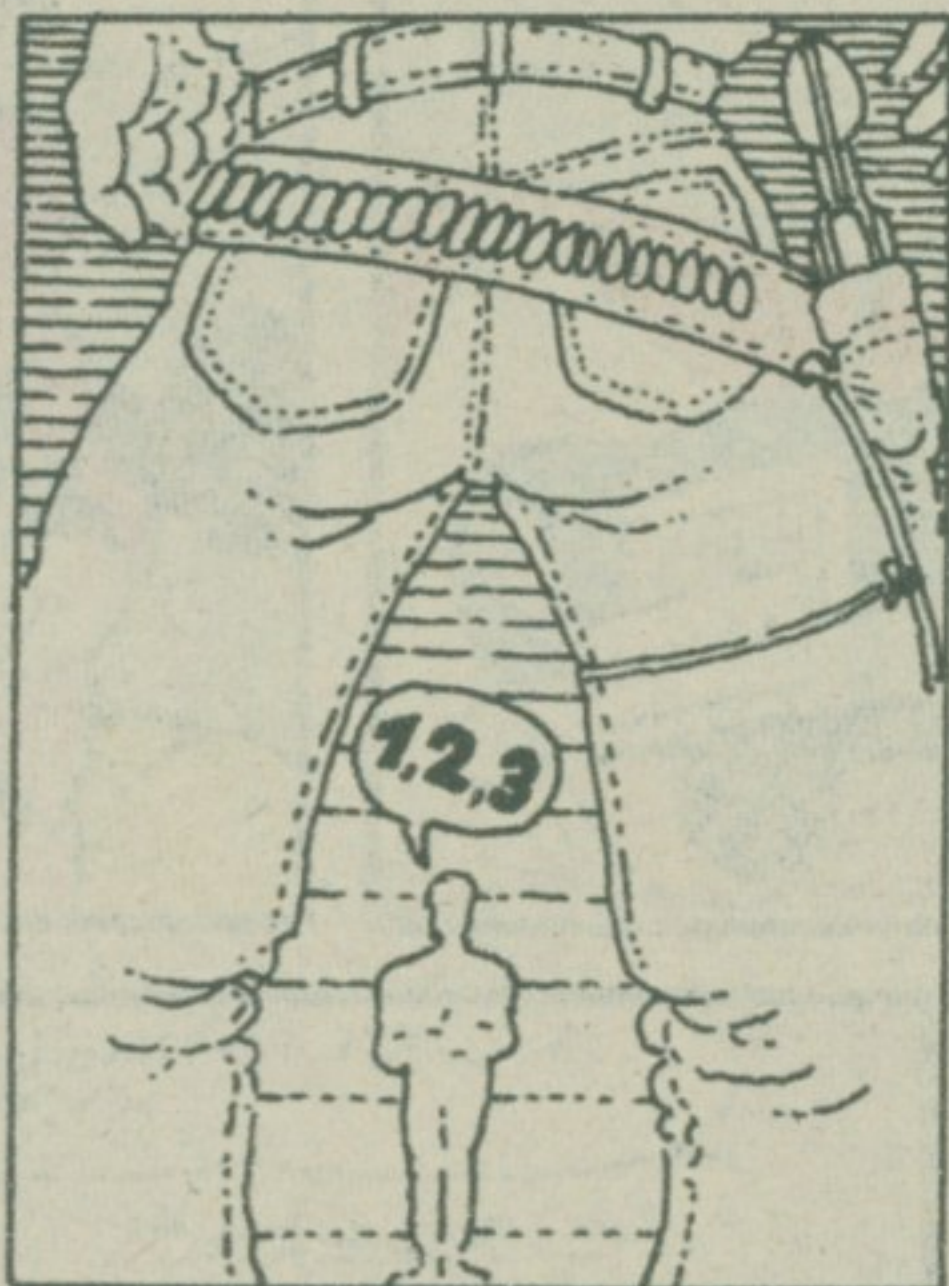
Маја Цвекић, Исидоре Секулић 7, 23000 Зрењанин – има 12 година, сакупља марке, наlepнице и салвете, воли музику, спорт и филм.

Маја Раденковић, Цервинска 34/6, 19350 Књажевац – има 13 година, воли спорт и музику, сакупља постере, салвете, сличице и значке.

Горан Стојановић, Иве Андрића 33, 17500 Врање – има 13 година, сакупља постере, воли фудбал и навија за „Црвену звезду“.

повредио ногу у саобраћајној несрећи. Да би се опоравио и ојачао, одлази на оближњи ранч где убрзо постаје познат као младић који на коњу и с револвером у руци може да учини готово све. Купер тад и не слути да ће управо као јахач каскадер dospети на филм. Желећи да и даље јаше, одлази у Ајову где завршава – ликовну академију: сликање је у то време било највећа љубав Гарија Купера. Сиромаштво га је, међутим, отерало у Лос Анђелес. Требало је пронаћи неки посао, јер се од слика слабо живело. Кад је чуо да у Холивуду траже младиће који умеју да јашу и пуцају, одлази у ову метрополу филма.

Након неколико година јахања непознати сликар и будући добитник три Оскара за глуму случајно добија мању улогу у филму „Победа Барбаре Ворт“. Ускоро склапа уговор са славним продуцентом Голдвином. Пажљиво бирајући улоге Гари Купер постаје најпозна-

тије име Холивуда и један од најчувенијих каубоја који су се икад појавили на екрану. Најбољи филмови у којима је играо су „За ким звона звоне“ и „Игре судбине“ са Ингрид Бергман и „Наредник Јорк“ за који је 1941. године добио свој први Оскар. После екранизованих Хемингвејевих романа „За ким звона звоне“ и „Збогом оружје“, снима свој најуспешнији филм – чувени вестерн „Тачно у подне“. За глуму у овом филму поново је награђен Оскаром. Последњи филм Гарија Купера је „Голо сечиво“.

Снимио га је тешко болестан. Пред саму смрт, 1961. године, додељен му је и трећи Оскар за заслуге у развоју филма.

ЈЕСЕЊЕ ЛИШЋЕ ВЕЋ ОПАЛО ЈЕ...

Много волим староградску песму „Јесење лишће“, али не знам све њене речи. Ако је објавиш: мислим да ће то обрадовати и друге читаоце.

ДРАГАНА АНДРИЋ
Џона Кенедија 17
38220 Титова Митровица

Речи ове песме не певају се увек исто, али се ипак надамо да ће ова варијанта да ти помогне. Дакле:

Јесење лишће већ опало је,
ни травке нема, пустош је свуд.
У срцу моме, у мојој души
још увек влада вечита студ.
Узалуд беху све наде моје,
залуд се надах да ћеш остати.
А сад тек видим да збиља идеш
и да се морам с тобом растати.

Па иди, иди у свет далеки,
мира ти желим на путу том.
А кад ти буде блистала срећа
заборави на ме, заборави тад.

Јесење лишће већ опало је,
ни травке нема, пустош је свуд.
У срцу моме, у мојој души
још увек влада вечита студ.

тајне борења

1 део

Винг Чун; Џит Кун До и корак даље

● Књига за трагаче, за оне који цене лично искуство ● ВАШ КОРАК ДАЉЕ, намењен напреднијим вежбачима КУНГ ФУА, ФУЛ КОНТАКТА И КАРАТЕА ● Више од 340 фотографија ● Први пут код нас примена ТРЕЋЕ ВИНГ ЧУН ФОРМЕ ● Борба на далекој и средњој дистанци ● Уласци чишћења, бацања ● Употреба заштитне опреме, џака, фокусера, ваздушног штита и крушке ● ТАКТИКА СЛОБОДНЕ БОРБЕ.

Усвојите корисно, додајте своје!

Побољшајте ваше такмичарске квалитете користећи књигу ТАЈНЕ БОРЕЊА. Цена 1.200.- дин. У цену су урачунати трошкови поштарине и паковања.

Наручите на адресу:
Ненад Рочкомановић
Јована Бјелића 29
11040 Београд

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Александар Баночев
В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирини Греси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Смиа Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирини Греси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патротић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислав Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 100 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.104,00 динара, полугодина 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 2.208,00 динара, полугодина 4.416,00 динара, годишња 8.832,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 32.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 91.-
ШВЕДСКА	Шкр. 270.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 278.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 75.-

Уплате из иностранства слати на деовини рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Насловна страна
Љубомир Милојевић
– Љубац

